

เอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๗

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)

โรงเรียนบ้านม่วง (โรงเรียนหลัก)

โรงเรียนบ้านวังมน โรงเรียนบ้านตาตเสริม (โรงเรียนเรียนรวม)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม

เอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนบ้านม่วง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๑

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการทบทวน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยนำข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ มาเป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น และได้มีการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การบริหารจัดการโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้และ ๑ รายวิชาประวัติศาสตร์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ดังนั้นโรงเรียนบ้านม่วงจึงได้ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมฉบับนี้ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา นำไปพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฉบับนี้เป็นเอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านม่วง พุทธศักราช ๒๕๖๖ จัดทำเพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ตรงตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยพิจารณาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางสาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ เพราะเป็นสาระการเรียนรู้ที่เน้นการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุขการเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา รายวิชาสังคมศึกษาเป็นเพียงวิชาหนึ่งในหลักสูตร แต่มีสาระและหน่วยการเรียนรู้ที่ครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียนที่สนองตอบจุดหมายของหลักสูตร และเป็นการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๔.๐ ภายใน ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) นอกจากนี้การศึกษาข้อมูลทิศทางและกรอบยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙) ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยจัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนา ในระยะ ๒๐ ปีต่อจากนี้และเพื่อให้กระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่ให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมตามบริบทต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนบ้านม่วง และหวังว่าหลักสูตรกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ และ(ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อไป

คมลิจิต นามไว และคณะ
ผู้จัดทำ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	๓
สารบัญ	๕
ส่วนที่ ๑ ความนำ	๖
วิสัยทัศน์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา	๖
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	๖
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	๗
ทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑	๗
ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา	๗
เป้าหมายการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา	๗
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา	๘
คุณภาพผู้เรียน	๑๐
มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา	๑๑
ส่วนที่ ๒ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	๖๐
โครงสร้างรายวิชาสังคมศึกษา	๖๑
ส่วนที่ ๓ คำอธิบายรายวิชาสังคมศึกษา	๖๘
คำอธิบายรายวิชาประวัติศาสตร์	๘๑
คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมวิชาหน้าที่พลเมือง	๘๕
คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมวิชาการป้องกันการทุจริต	๙๕
ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง	๑๐๒
โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์	๑๒๖
ส่วนที่ ๔ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้	๑๒๕
แนวทางวัดและประเมินผลสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์	๑๓๘
อภิธานศัพท์	๑๓๑
ภาคผนวก	๑๔๖
คำสั่ง	๑๔๗
คณะผู้จัดทำ	๑๔๙
ภาพประกอบ	๑๕๐

ส่วนที่ ๑

ความนำ

วิสัยทัศน์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านม่วง มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

๒. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

๓. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

๕. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านม่วงมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนี้

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

ทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้ ๓R x ๘C

๓ R คือ Reading (อ่านออก), (W)Riting (เขียนได้), และ (A)Rithmetics (คิดเลขเป็น)

๘ C ได้แก่ Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา)

Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม)

Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)

Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)

Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ)

Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)

Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

Compassion คือ (มีความเมตตา กรุณา มีคุณธรรม และมีระเบียบวินัย)

ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

เป้าหมายของการจัดการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การส่งเสริม สมรรถนะ

ความเป็นพลเมืองเพื่อให้เยาวชนพัฒนาความสามารถที่จะตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลความรู้ และการใช้เหตุผล เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ในฐานะพลเมืองดีของสังคมที่มีความหลากหลายทาง วัฒนธรรมและความเป็น ประชาธิปไตยในโลกเสรีวิชาสังคมศึกษาจึงเชื่อมั่นช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตได้ อย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และ การอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดสรร ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจของการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความ อดทน อดกลั้น ยอมรับใน ความเปลี่ยนแปลง และมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทย และสังคมโลก

เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อม สัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

- ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ ต่อสังคมและส่วนรวม
- หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมือง ดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปณิธานค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขใน สังคมไทยและสังคมโลก
- เศรษฐศาสตร์การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ในชีวิตประจำวัน
- ประวัติศาสตร์เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์พัฒนาการของ มนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจาก เหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก
- ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของ ประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การ นำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนา

ที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนา
ที่ตนนับถือ

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษา
ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข
มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้
ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส.๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้
ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการ
ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ
มาตรฐาน ส.๓.๒ เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และ
ความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้
วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และ
การเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องตระหนักถึงความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น
มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรง
ความเป็นไทย

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล ต่อกันและกันใน
ระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิ
สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ
มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค
วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

- ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง
- ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ
- ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง
- ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

- ได้เรียนรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจโดยเน้นความเป็นประเทศไทย
- ได้รับการพัฒนาความรู้และความเข้าใจ ในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธีและพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น
- ได้ศึกษาและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น
- ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจ ในภูมิภาค ชีวโลกตะวันออกและตะวันตกเกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดชั้นปี (ระหว่างทาง/ปลายทาง)					
ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖
๑. บอกพุทธประวัติหรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือโดยสังเขป ๒. ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด ๓. บอกความหมายความสำคัญ และเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ๔. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตาแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	๑. บอกความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ๒. สรุพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงการออกผนวช หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ๓. ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด ๔. บอกความหมาย ความสำคัญ และเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลัก ธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลัก ธรรมของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด ๕. ชื่นชมการทำความดีของตนเองบุคคลในครอบครัวและในโรงเรียน ตามหลักศาสนา	๑. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย ๒. สรุพุทธประวัติตั้งแต่การบำเพ็ญเพียรจนถึงปรินิพพาน หรือประวัติ ของศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ๓. ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด ๔. บอกความ หมาย ความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ ๕. แสดงความเคารพพระรัตนตรัยและปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	๑. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน ๒. สรุพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ๓. เห็นคุณค่าและประพัตติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด ๔. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขา และหลักธรรม โอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	๑. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย ๒. สรุพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงบิลพัสดุ์ จนถึงพุทธกิจสำคัญ หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ๓. เห็นคุณค่าและประพัตติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด ๔. อธิบายองค์ประกอบและความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ ของศาสนาที่ตนนับถือ	๑. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ หรือความสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ ๒. สรุพุทธประวัติตั้งแต่ปลงอายุสังขารจนถึงสังเวชนียสถานหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ๓. เห็นคุณค่าและประพัตติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด ๔. วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพ พระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขา และหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดชั้นปี (ระหว่างทาง/ปลายทาง)					
ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖
	๖. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิ ในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิต ตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ๗. บอกชื่อศาสนา ศาสดา และความสำคัญของคัมภีร์ของศาสนา ที่ตนนับถือและศาสนาอื่นๆ	๖. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิต ตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ๗. บอกชื่อ ความสำคัญ และปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสมต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนบุคคลของศาสนาอื่น ๆ	๕. ขึ้นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ๖. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติ ที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ๗. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์ ๘. อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่นๆ โดยสังเขป	๕. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามไตรสิกขา และหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรม ของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ๖. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิ ในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิต ตามแนวทางของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด ๗. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ที่ตนนับถือเพื่อการพัฒนาตนเอง และสิ่งแวดล้อม	๕. ขึ้นชมการทำความดีของบุคคล ในประเทศตามหลักศาสนาพร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ๖. เห็นคุณค่า และสวดมนต์ แผ่เมตตาและบริหารจัดการ เจริญปัญญา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิ ในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ๗. ปฏิบัติตน ตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อแก้ปัญหาอุปสรรคและสิ่งเสียดสี ๘. อธิบายหลักธรรมสำคัญของศาสนาอื่น ๆโดยสังเขป ๙.อธิบายลักษณะสำคัญของศาสนพิธี พิธีกรรมของศาสนาอื่น ๆ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้องเข้าร่วมพิธี

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีและธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัดชั้นปี (ระหว่างทาง/ปลายทาง)					
ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖
๑. บำเพ็ญประโยชน์ต่อวัดหรือศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ ๒. แสดงตนเป็น พุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนา ที่ตนนับถือ ๓.ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง	๑. ปฏิบัติตน อย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้ถูกต้อง ๒. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	๑. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกศาสนสถาน ศาสนวัตถุของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้ถูกต้อง ๒. เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง ๓. แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	๑. อภิปรายความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา ศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ ๒. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด ๓. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	๑. จัดพิธีกรรมตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างเรียบง่าย มีประโยชน์ และปฏิบัติตนถูกต้อง ๒. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนด และอภิปรายประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม ๓. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด	๑. อธิบายความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในศาสนสถาน และปฏิบัติตนได้ อย่างเหมาะสม ๒. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด ๓. อธิบายประโยชน์ของการเข้าร่วมในศาสนพิธี พิธีกรรมและกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ๔. แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดชั้นปี (ระหว่างทาง/ปลายทาง)					
ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖
๑. บอกประโยชน์และปฏิบัติตน เป็นสมาชิกที่ดี ของครอบครัว และโรงเรียน ๒. ยกตัวอย่างความสามารถ และความดีของตนเอง ผู้อื่น และบอกผลจาก การกระทำนั้น	๑. ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ และหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ในชีวิตประจำวัน ๒. ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย ๓. แสดงพฤติกรรมในการยอมรับความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของบุคคลอื่น ที่แตกต่างกัน โดยปราศจากอคติ ๔. เคารพในสิทธิของตนเอง และผู้อื่น	๑. สรุปประโยชน์และปฏิบัติตนตามประเพณี และวัฒนธรรม ในครอบครัวและท้องถิ่น ๒. บอกพฤติกรรมกระทำความผิดในชีวิตของตนเองและผู้อื่น ที่อยู่ในกระแสวัฒนธรรม ที่หลากหลาย ๓. อธิบายความ สำคัญของ วันหยุดราชการที่สำคัญ ๔. ยกตัวอย่างบุคคล ซึ่งมีผลงาน ที่เป็นประโยชน์ แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน	๑. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะ สมาชิกที่ดีของชุมชน ๒. ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี ๓. วิเคราะห์สิทธิพื้นฐาน ที่เด็กทุกคนพึงได้รับ ตามกฎหมาย ๔. อธิบายความแตกต่าง ทางวัฒนธรรมของกลุ่มคน ในท้องถิ่น ๕. เสนอวิธีการที่จะอยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุข ในชีวิตประจำวัน	๑. ยกตัวอย่างและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ ในฐานะพลเมืองดี ๒. เสนอวิธีการ ปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่น จากการละเมิดสิทธิเด็ก ๓. เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทย ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ในสังคมไทย ๔. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	๑. ปฏิบัติตามกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ของครอบครัวและชุมชน ๒. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมตามกาลเวลา และธำรงรักษาวัฒนธรรม อันดีงาม ๓. แสดงออกถึงมารยาทไทย ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ ๔. อธิบายคุณค่าทาง วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มคนในสังคมไทย ๕. ติดตามข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เลือกรับ และใช้ ข้อมูลข่าวสาร ในการเรียนรู้ได้เหมาะสม

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัดชั้นปี (ระหว่างทาง/ปลายทาง)					
ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖
๑. บอกโครงสร้างบทบาท และหน้าที่ของสมาชิก ในครอบครัวและโรงเรียน ๒. ระบุบทบาท สิทธิ หน้าที่ของตนเอง ในครอบครัว และโรงเรียน ๓. มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ และทำกิจกรรมในครอบครัว และโรงเรียน ตามกระบวนการประชาธิปไตย	๑. อธิบายความสัมพันธ์ ของตนเองและสมาชิก ในครอบครัว ในฐานะ เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ๒. ระบุผู้มีบทบาท อำนาจ ในการตัดสินใจในโรงเรียนและชุมชน	๑. ระบุบทบาทและหน้าที่ ของสมาชิก ชุมชนในการมี ส่วนร่วม กิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย ๒. วิเคราะห์ความแตกต่าง ของกระบวนการ การตัดสินใจในชั้นเรียน/โรงเรียน และชุมชน โดยวิธีการ ออกเสียงโดยตรง และการเลือกตัวแทนออกเสียง ๓. ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลง ในชั้นเรียนโรงเรียน และชุมชน ที่เป็นผลจากการตัดสินใจ ของบุคคลและกลุ่ม	๑. อธิบายอำนาจอธิปไตย และความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ๒. อธิบายบทบาทหน้าที่ ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง ๓. อธิบายความสำคัญ ของสถาบันพระมหากษัตริย์ ตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข	๑. อธิบายโครงสร้างอำนาจ หน้าที่และความสำคัญ ของการปกครองส่วนท้องถิ่น ๒. ระบุบทบาทหน้าที่ และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น ๓. วิเคราะห์ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๑. เปรียบเทียบบทบาท หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐบาล ๒. มีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ที่ส่งเสริม ประชาธิปไตย ในท้องถิ่น และประเทศ ๓. อภิปรายบทบาทความสำคัญ ในการใช้สิทธิ ออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจ หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัดชั้นปี (ระหว่างทาง/ปลายทาง)					
ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖
๑. ระบุสินค้าและบริการ ที่ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ๒. ยกตัวอย่างการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวัน ที่ไม่เกินตัวและเห็นประโยชน์ของการออม ๓. ยกตัวอย่างการใช้ทรัพยากรในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด	๑. ระบุทรัพยากรที่นำมาผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ ในชีวิตประจำวัน ๒. บอกที่มาของรายได้ และรายจ่ายของตนเอง และครอบครัว ๓. บันทึกรายรับรายจ่ายของตนเอง ๔. สรุปผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้และการออม	๑. จำแนกความต้องการ และความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการ ในการดำรงชีวิต ๒. วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง ๓. อธิบายได้ว่าทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการ	๑. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อ การเลือกซื้อสินค้าและบริการ ๒. บอกสิทธิพื้นฐาน และรักษาผลประโยชน์ ของตนเองในฐานะผู้บริโภค ๓. อธิบายหลักการ ของเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง	๑. อธิบายปัจจัยการผลิต สินค้าและบริการ ๒. ประยุกต์ใช้แนวคิด ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัวโรงเรียนและชุมชน ๓. อธิบายหลักการสำคัญ และประโยชน์ของสหกรณ์	๑. อธิบายบทบาทของผู้ผลิต ที่มี ความรับผิดชอบ ๒. อธิบายบทบาท ของผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน ๓. บอกวิธีและประโยชน์ ของการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัดชั้นปี (ระหว่างทาง/ปลายทาง)					
ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖
๑. อธิบายเหตุผลความจำเป็นที่คนต้องทำงานอย่างสุจริต	๑. อธิบายการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยวิธีต่าง ๆ ๒. บอกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย	๑. บอกสินค้าและบริการ ที่รัฐจัดหา และให้บริการ แก่ประชาชน ๒. บอกความสำคัญของภาษีและบทบาทของประชาชน ในการเสียภาษี ๓. อธิบายเหตุผลการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาราคาสินค้าลดลง	๑. อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน ๒. อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน	๑. อธิบายบทบาทหน้าที่เบื้องต้นของธนาคาร ๒. จำแนกผลดี ผลเสียของการกู้ยืม	๑. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคารและรัฐบาล ๒. ยกตัวอย่างการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกัน ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุป ข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดชั้นปี (ระหว่างทาง/ปลายทาง)					
ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖
๑. จำแนกสิ่งแวดล้อมรอบตัว ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ๒. ระบุความสัมพันธ์ ของตำแหน่ง ระยะ ทิศ ของสิ่งต่าง ๆ ๓. ใช้แผนผังแสดงตำแหน่ง ของสิ่งต่าง ๆ ๔. สังเกตและบอก การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศในรอบวัน	๑. ระบุสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งปรากฏระหว่างโรงเรียนกับบ้าน ๒. ระบุตำแหน่งและลักษณะ ทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในแผนผัง แผนที่ รูปภาพ และรูปโลก ๓. สังเกตและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์ ที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์	๑. สืบค้นข้อมูลทางภูมิศาสตร์ในโรงเรียนและชุมชนโดยใช้แผนผัง แผนที่ และรูปถ่าย เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศทาง ๒. วาดแผนผังเพื่อแสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่สำคัญในบริเวณโรงเรียน และชุมชน	๑. สืบค้นและอธิบายข้อมูลลักษณะทางกายภาพในจังหวัดของตน ด้วยแผนที่และรูปถ่าย ๒. ระบุแหล่งทรัพยากร และสถานที่สำคัญในจังหวัดของตนเองด้วยแผนที่และรูปถ่าย ๓. อธิบายลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อแหล่งทรัพยากร และสถานที่สำคัญในจังหวัด	๑. สืบค้นและอธิบายข้อมูลลักษณะทางกายภาพในภูมิภาคของตนด้วยแผนที่และรูปถ่าย ๒. อธิบายลักษณะทางกายภาพ และสถานที่สำคัญในภูมิภาคของตน	๑. สืบค้นและอธิบายข้อมูลลักษณะทางกายภาพของประเทศไทยด้วยแผนที่ รูปถ่ายทางอากาศ และภาพจากดาวเทียม ๒. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับภัยพิบัติในประเทศไทย เพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกในการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัดชั้นปี (ระหว่างทาง/ปลายทาง)					
ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖
๑. บอกสิ่งแวดล้อมที่เกิด ตามธรรมชาติที่ส่งผลต่อ ความเป็นอยู่ของมนุษย์ ๒. สังเกตและเปรียบเทียบ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม เพื่อการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ๓. มีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมที่บ้านและห้องเรียน	๑. อธิบายความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ๒. จำแนกและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดไป ที่ใช้แล้วหมดไป และสร้างทดแทนขึ้นใหม่ได้อย่างคุ้มค่า ๓. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ๔. มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	๑. เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมของชุมชนในอดีตกับปัจจุบัน ๒. อธิบายการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และการประกอบอาชีพ ๓. อธิบายสาเหตุที่ทำให้เกิดมลพิษโดยมนุษย์ ๔. อธิบายความแตกต่างของลักษณะเมืองและชนบท ๕. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ๖. มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน	๑. วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด ๒. อธิบายการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง ๓. นำเสนอแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมในจังหวัด	๑. วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่น ของประชากรในภูมิภาคของตน ๒. วิเคราะห์อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีการดำเนินชีวิตในภูมิภาคของตน ๓. นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและทำลายสภาพแวดล้อม และเสนอแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคของตน	๑. วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคมในประเทศไทย ๒. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของประเทศไทยในอดีตกับปัจจุบัน และผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง ๓. นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และเสนอแนวทางในการจัดการที่ยั่งยืนในประเทศไทย

ตัวชี้วัดกับสาระการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๑.๑ ป.๑/๑ บอกพุทธประวัติ หรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือ โดยสังเขป	พุทธประวัติ * ประสูติ * ตรัสรู้ * ปรีณิพพาน
ส ๑.๑ ป.๑/๒ ขึ้นชมและบอก แบบอย่างการดำเนินชีวิตและ ข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	* สามเณรบันฑิต * วิณญูปถาคด * สุวัณณสามชาดก * พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช * เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี (หนูพร้อม)
ส ๑.๑ ป.๑/๓ บอกความหมาย ความสำคัญ และเคารพ พระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรม โอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือ หลักธรรมของศาสนาที่ตน นับถือ ตามที่กำหนด	พระรัตนตรัย * ศรัทธา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ โอวาท ๓ * ไม่ทำชั่ว - เบญจศีล * ทำความดี - เบญจจริม - สังคหวัตถุ ๔ - กตัญญูกตเวทิต่อพ่อแม่ และครอบครัว - มงคล ๓๘ - ทำตัวดี วาง่าย - รับผิดชอบต่อแม่ * ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) พุทธศาสนสุภาษิต * อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนแลเป็นที่พึ่งของตน * มาตา มิตฺตํ สเก ชเร มารดาเป็นมิตรในเรือนของตน
ส ๑.๑ ป.๑/๔ เห็นคุณค่าและ สวดมนต์ แผ่เมตตาที่มีสติที่เป็น พื้นฐานของสมาธิใน พระพุทธศาสนา หรือการพัฒนา จิตตามแนวทางของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด	ฝึกสวดมนต์และแผ่เมตตา * รู้ความหมายและประโยชน์ของสติ * ฟังเพลงและร้องเพลงอย่างมีสติ * เล่นและทำงานอย่างมีสติ * ฝึกให้มีสติในการฟัง การอ่าน การคิด การถามและการเขียน

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๑.๒ ป.๑/๑ บำเพ็ญประโยชน์ต่อวัด หรือ ศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ	➤ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อวัด หรือศาสนสถาน * การพัฒนาทำความสะอาด * การบริจาค * การร่วมกิจกรรมทางศาสนา
ส ๑.๒ ป.๑/๒ แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	➤ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ * ขั้นตอนเตรียมการ * ขั้นตอนพิธีการ
ส ๑.๒ ป.๑/๓ ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	➤ ประวัติโดยสังเขปของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา * วันมาฆบูชา * วันวิสาขบูชา * วันอาสาฬหบูชา * วันอัฐมีบูชา ➤ การบูชาพระรัตนตรัย

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจ และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณี และวัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๒.๑ ป.๑/๑ บอกประโยชน์และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน	* การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน เช่น - กตัญญูกตเวทีและเคารพฟังคำแนะนำของพ่อแม่ญาติผู้ใหญ่ และครู - รู้จักกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ การไหว้ผู้ใหญ่ - ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ ของครอบครัวและโรงเรียน - มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวและโรงเรียน - มีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น - มีระเบียบ วินัย มีน้ำใจ * ประโยชน์ของการปฏิบัติตนเป็นสมาชิก ที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน
ส ๒.๑ ป.๑/๒ ยกตัวอย่างความสามารถและความดีของตนเอง ผู้อื่นและบอกผลจากการกระทำนั้น	* ลักษณะความสามารถและลักษณะ ความดีของตนเองและผู้อื่น เช่น - ความกตัญญูกตเวที - ความมีระเบียบวินัย - ความรับผิดชอบ - ความขยัน - การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือผู้อื่น - ความซื่อสัตย์สุจริต - ความเมตตากรุณา * ผลของการทำความดี เช่น - ภาคภูมิใจ - มีความสุข - ได้รับการชื่นชม ยกย่อง

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๒.๒ ป.๑/๑ บอกโครงสร้าง บทบาท และหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวและโรงเรียน	➤ โครงสร้างของครอบครัวและความสัมพันธ์ของบทบาท หน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวโครงสร้างของโรงเรียน ความสัมพันธ์ของบทบาท หน้าที่ของสมาชิกในโรงเรียน
ส ๒.๒ ป.๑/๒ ระบุบทบาท สิทธิหน้าที่ของตนเองในครอบครัวและโรงเรียน	➤ ความหมายและความแตกต่างของอำนาจตามบทบาท สิทธิ หน้าที่ในครอบครัวและโรงเรียนการใช้อำนาจในครอบครัวตามบทบาท สิทธิหน้าที่
ส ๒.๒ ป.๑/๓ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และทำกิจกรรมในครอบครัวและโรงเรียนตามกระบวนการประชาธิปไตย	➤ กิจกรรมตามกระบวนการประชาธิปไตยในครอบครัว เช่น การแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบในครอบครัวการรับฟังและแสดงความคิดเห็นกิจกรรมตามกระบวนการประชาธิปไตยในโรงเรียน เช่น เลือกหัวหน้าห้อง ประธานชุมนุม ประธานนักเรียน

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๓.๑ ป. ๑/๑ ระบุสินค้าและบริการที่ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	* สินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ดินสอ กระดาษ ยาสีฟัน * สินค้าและบริการที่ได้มาโดยไม่ใช้เงิน เช่น มีผู้ให้หรือการใช้ของแลกของ * สินค้าและบริการที่ได้มาจากการใช้เงินซื้อ * ใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการให้คุ้มค่า
ส ๓.๑ ป. ๑/๒ ยกตัวอย่างการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันที่ไม่เกินตัว และเห็นประโยชน์ของการออม	* การใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันเพื่อซื้อสินค้าและบริการ * ประโยชน์ของการใช้จ่ายเงินที่ไม่เกินตัว * ประโยชน์ของการออม * โทษของการใช้จ่ายเงินเกินตัว * วางแผนการใช้จ่าย
ส ๓.๑ ป. ๑/๓ ยกตัวอย่างการใช้ทรัพยากรในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด	* ทรัพยากรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ดินสอ กระดาษ เสื้อผ้า อาหาร * ทรัพยากรส่วนรวม เช่น โต๊ะ เก้าอี้ นักเรียนสาธารณูปโภคต่าง ๆ * วิธีการใช้ทรัพยากรทั้งของส่วนตัวและส่วนรวมอย่างถูกต้อง และประหยัด และคุ้มค่า

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๓.๒ ป. ๑/๑ อธิบายเหตุผลความจำเป็นที่คนต้องทำงานอย่างสุจริต	* ความหมาย ประเภทและความสำคัญของการทำงาน * เหตุผลของการทำงาน * ผลของการทำงานประเภทต่าง ๆ ที่มีต่อครอบครัวและสังคม * การทำงานอย่างสุจริตทำให้สังคมสงบสุข

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๑ ป. ๑/๑ บอกวัน เดือน ปี และการนับช่วงเวลาตามปฏิทินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	- ชื่อ วัน เดือน ปี ตามระบบสุริยคติที่ปรากฏในปฏิทิน - ชื่อ วัน เดือน ปี ตามระบบจันทรคติในปฏิทิน - ช่วงเวลาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เช้าวันนี้ ตอนเย็น
ส ๔.๑ ป. ๑/๒ เรียงลำดับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันตามวันเวลาที่เกิดขึ้น	- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน เช่น รับประทานอาหาร ตื่นนอน เข้านอน เรียนหนังสือ เล่นกีฬา ฯลฯ - ใช้คำบอกช่วงเวลา แสดงลำดับเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นได้
ส ๔.๑ ป. ๑/๓ บอกประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัวโดยสอบถามผู้เกี่ยวข้อง	- วิธีการสืบค้นประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัวอย่างง่าย ๆ - การบอกเล่าประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัวอย่างสั้น ๆ

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษย์จากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๒ ป.๑/๑ บอกความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม สิ่งของ เครื่องใช้ หรือการดำเนินชีวิตของตนเองกับสมัยของพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย	* ความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม สิ่งของเครื่องใช้ หรือการดำเนินชีวิตของอดีตกับปัจจุบันที่เป็นรูปธรรมและใกล้ตัวเด็ก เช่น การใช้ควาย ไถนา รถไถนา เตาหุงต้ม ถนน เวิ้งย่น - รถอีแต๋น * สาเหตุและผลของการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ตามกาลเวลา
ส ๔.๒ ป.๑/๒ บอกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตที่มีผลกระทบต่อตนเองในปัจจุบัน	* เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในครอบครัว เช่น การย้ายบ้าน การหย่าร้าง การสูญเสียบุคคลในครอบครัว

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๓ ป.๑/๑ อธิบายความหมายและความสำคัญของสัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	* ความหมายและความสำคัญของสัญลักษณ์ที่สำคัญของชาติไทย ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (ธงชาติ เพลงชาติ พระพุทธรูปพระบรมฉายาลักษณ์) * การเคารพธงชาติ การร้องเพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมีเคารพ ศาสนวัตถุ ศาสนสถาน * เอกลักษณ์อื่น ๆ เช่น แผนที่ประเทศไทย ประเพณีไทย อาหารไทย (อาหารไทยที่ต่างชาติดูย่อง เช่น ต้มยำกุ้ง ผัดไทย) ที่มีความภาคภูมิใจ และมีส่วนร่วมที่จะอนุรักษ์ไว้
ส ๔.๓ ป.๑/๒ บอกสถานที่สำคัญซึ่งเป็นแหล่งวัฒนธรรมในชุมชน	* ตัวอย่างของแหล่งวัฒนธรรมในชุมชนที่ใกล้ตัวนักเรียน เช่น วัด ตลาด พิพิธภัณฑ์ มัสยิด โบสถ์คริสต์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ * คุณค่าและความสำคัญของแหล่งวัฒนธรรมในชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นแหล่งเรียนรู้
ส ๔.๓ ป.๑/๓ ระบุสิ่งที่ตนรัก และภาคภูมิใจในท้องถิ่น	* ตัวอย่างสิ่งที่เป็นความภาคภูมิใจในท้องถิ่น เช่น สิ่งของ สถานที่ ภาษาถิ่น ประเพณี และวัฒนธรรม ฯลฯ ที่เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวนักเรียน และเป็นรูปธรรมชัดเจน * คุณค่าและประโยชน์ของสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๕.๑ ป.๑/๑ แยกแยะสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น	* สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น
ส ๕.๑ ป.๑/๒ ระบุความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว	* ความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น ที่อยู่อาศัย บ้าน เพื่อนบ้าน ต้นไม้ ถนน ทุ่งนา ไร่ สวน ที่ราบ ภูเขา แหล่งน้ำ
ส ๕.๑ ป.๑/๓ ระบุทิศทางหลักและที่ตั้งของสิ่งต่าง ๆ	* ทิศหลัก (เหนือ ตะวันออก ได้ ตะวันตก) และ ที่ตั้งของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
ส ๕.๑ ป.๑/๔ ใช้แผนผังง่าย ๆ ในการแสดงตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียน	* แผนผังแสดงตำแหน่งสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียน
ส ๕.๑ ป.๑/๕ สังเกตและบอกการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศในรอบวัน	* การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศในรอบวัน เช่น กลางวัน กลางคืน ความร้อนของอากาศ ฝน - เมฆ - ลม

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๕.๒ ป.๑/๑ บอกสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดตามธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์	* ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศมีผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ เช่น ที่อยู่ อาศัย เครื่องแต่งกายและอาหาร
ส ๕.๒ ป.๑/๒ สังเกตและ เปรียบเทียบ การเปลี่ยนแปลง ของสภาพ แวดล้อมที่อยู่รอบตัว	* การเปลี่ยนแปลงของสภาพ แวดล้อมที่อยู่รอบตัว
ส ๕.๒ ป.๑/๓ มีส่วนร่วมในการจัดระเบียบสิ่งแวดล้อมที่บ้านและชั้นเรียน	* การรู้เท่าทันสิ่งแวดล้อมและปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัดกับสาระการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๑.๑ ป.๒/๑ บอกความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ	* พระพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย
ส ๑.๑ ป.๒/๒ สรุปพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงการออกผนวชหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➤ สรุปพุทธประวัติ * ประสูติ ○ เหตุการณ์หลังประสูติ ○ แรกนาขวัญ ○ การศึกษา ○ การอภิเษกสมรส ○ เทวทูต ๔ ○ การออกผนวช
ส ๑.๑ ป.๒/๓ ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	➤ สามเณรราहुล ➤ วรณชาดก ➤ วานรินทชาดก ➤ สมเด็จพระญาณสังวร (สุข ใกล้เคียง) ➤ สมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน)
ส ๑.๑ ป.๒/๔ บอกความหมาย ความสำคัญ และเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➤ พระรัตนตรัย * ศรัทธา ➤ โอวาท ๓ * ไม่ทำชั่ว ° เบญจศีล * ทำความดี ° เบญจธรรม ° หิริ-โอตตัมปะ ° สังคหัตถ์ ๔ ° ขรรวาสธรรม ๔ ° กตัญญูกตเวทิต่อครู อาจารย์ และโรงเรียน ° มงคล ๓๘ - กตัญญู - สงเคราะห์ญาติพี่น้อง * ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) ➤ พุทธศาสนสุภาษิต * นิमितต์ สาธูปานํ กตญญู กตเวทิตา ความกตัญญู กตเวที เป็นเครื่องหมายของคนดี * พรหมมาติ มาตาปิโตร มารดาบิดาเป็นพรหมของบุตร

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๑.๑ ป.๒/๕ ขึ้นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัวและในโรงเรียน ตามหลักศาสนา	ตัวอย่างการทำความดีของตนเองและบุคคลในครอบครัว และในโรงเรียน (ตามสาระในข้อ ๔)
ส ๑.๑ ป.๒/๖ เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	◆ ฟังสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา * รู้ความหมายและประโยชน์ของสติและสมาธิ * ฟังสมาธิเบื้องต้น * ฟังสติเบื้องต้นด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวอย่างมีสติ * ฟังให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน
ส ๑.๑ ป.๒/๗ บอกชื่อศาสนา ศาสดา และความสำคัญของคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น ๆ	➤ ชื่อศาสนา ศาสดา และคัมภีร์ของศาสนาต่าง ๆ ◆ พระพุทธศาสนา ○ ศาสดา : พระพุทธเจ้า ○ คัมภีร์ : พระไตรปิฎก ◆ ศาสนาอิสลาม ○ ศาสดา : มุฮัมมัด ○ คัมภีร์ : อัลกุรอาน ◆ คริสต์ศาสนา ○ ศาสดา : พระเยซู ○ คัมภีร์ : ไบเบิล ◆ ศาสนาฮินดู ○ ศาสดา : ไม่มีศาสดา ○ คัมภีร์ : พระเวท พราหมณะ อุปนิษัท อาร์ณยกะ

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และจรรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๑.๒ ป. ๒/๑ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	➤ การฝึกปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธ ◆ การพนมมือ ◆ การไหว้ ◆ การกราบ ◆ การนั่ง ◆ การยืน การเดิน
ส ๑.๒ ป. ๒/๒ ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	◆ การเข้าร่วมกิจกรรมและพิธีกรรม ที่เกี่ยวเนื่องกับวันสำคัญทางพุทธศาสนา ◆ ระเบียบพิธีการบูชาพระรัตนตรัย ◆ การทำบุญตักบาตร

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจ และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๒.๑ ป. ๒/๑ ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	◆ ข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในครอบครัว โรงเรียน สถานที่สาธารณะ เช่น โรงภาพยนตร์ โบราณสถาน ฯลฯ
ส ๒.๑ ป. ๒/๒ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย	◆ มารยาทไทย เช่น การแสดงความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การทักทาย การรับประทานอาหาร
ส ๒.๑ ป. ๒/๓ แสดงพฤติกรรมในการยอมรับความคิด ความเชื่อและการปฏิบัติของบุคคลอื่นที่แตกต่างกันโดยปราศจากอคติ	◆ การยอมรับความแตกต่างของคนในสังคม ในเรื่องความคิด ความเชื่อ ความสามารถและการปฏิบัติตนของบุคคลอื่นที่แตกต่างกัน เช่น - บุคคลย่อมมีความคิดที่มีเหตุผล - การปฏิบัติตามพิธีกรรมตามความเชื่อของบุคคล - บุคคลย่อมมีความสามารถแตกต่างกัน - ไม่พูดหรือแสดงอาการดูถูกรังเกียจผู้อื่น ในเรื่องของรูปร่าง หน้าตา สีผิว สติปัญญา ที่แตกต่างกัน
ส ๒.๑ ป. ๒/๔ เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น	◆ สิทธิส่วนบุคคล เช่น - สิทธิแสดงความคิดเห็น - สิทธิเสรีภาพในร่างกาย - สิทธิในทรัพย์สิน

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๒.๒ ป. ๒/๑ อธิบายความสัมพันธ์ของตนเอง และสมาชิกในครอบครัวในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	◆ ความสัมพันธ์ของตนเอง และสมาชิกในครอบครัวกับชุมชน เช่น การช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน
ส ๒.๒ ป. ๒/๒ ระบุผู้มีบทบาทอำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียนและชุมชน	◆ ผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียน และชุมชน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๓.๑ ป. ๒/๑ ระบุทรัพยากรที่นำมาผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	◆ ทรัพยากรที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในครอบครัวและโรงเรียน เช่น ดินสอและกระดาษที่ผลิตจากไม้ รวมทั้งเครื่องจักรและแรงงานการผลิต ◆ ผลของการใช้ทรัพยากรในการผลิตที่หลากหลายที่มีต่อราคา คุณค่าและประโยชน์ของสินค้าและบริการ รวมทั้งสิ่งแวดล้อม
ส ๓.๑ ป. ๒/๒ บอกที่มาของรายได้และรายจ่ายของตนเองและครอบครัว	◆ การประกอบอาชีพของครอบครัว ◆ การแสวงหารายได้ที่สุจริตและเหมาะสม ◆ รายได้และรายจ่ายในภาพรวมของครอบครัว ◆ รายได้และรายจ่ายของตนเอง
ส ๓.๑ ป. ๒/๓ บันทึกรายรับ-รายจ่ายของตนเอง	◆ วิธีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเองอย่างง่าย ๆ ◆ รายการของรายรับที่เป็นรายได้ที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม ◆ รายการของรายจ่ายที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม
ส ๓.๑ ป. ๒/๔ สรุปผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้และการออม	◆ ที่มาของรายได้ที่สุจริต ◆ การใช้จ่ายที่เหมาะสม ◆ ผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้ ◆ การออมและผลดีของการออม ◆ การนำเงินที่เหลือมาทำให้เกิดประโยชน์ เช่น การช่วยเหลือสาธารณกุศล

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๓.๒ ป. ๒/๑ อธิบายการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยวิธีต่าง ๆ	◆ ความหมายและความสำคัญของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ◆ ลักษณะของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยไม่ใช้เงินรวมทั้งการแบ่งปันการช่วยเหลือ ◆ ลักษณะการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยการใช้เงิน
ส ๓.๒ ป. ๒/๒ บอกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย	◆ ความหมายและบทบาทของผู้ซื้อและผู้ขาย ผู้ผลิตและผู้บริโภคพอสังเขป ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายในการกำหนดราคาสินค้าและบริการ ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายทำให้สังคมสงบสุข และประเทศมั่นคง

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๑ ป. ๒/๑ ใช้คำระบุเวลาที่แสดงเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต	◆ คำที่แสดงช่วงเวลาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เช่น วันนี้ เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ เดือนนี้ เดือนหน้า เดือนก่อน ◆ วันสำคัญที่ปรากฏในปฏิทินที่แสดงเหตุการณ์สำคัญในอดีตและปัจจุบัน ◆ ใช้คำบอกช่วงเวลา อดีต ปัจจุบัน อนาคต แสดงเหตุการณ์ได้
ส ๔.๑ ป. ๒/๒ ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวหรือในชีวิตของตนเองโดยใช้หลักฐานที่เกี่ยวข้อง	◆ วิธีการสืบค้นเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัวโดยใช้หลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาพถ่าย ◆ สุนัขบัตร ทะเบียนบ้าน ◆ ใช้คำที่บอกช่วงเวลาแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวหรือในชีวิตตนเอง ◆ ใช้เส้นเวลา (Time Line) ลำดับเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นได้

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษย์จากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๒ ป. ๒/๑ สืบค้นถึงการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตประจำวันของคนในชุมชน ของตนจากอดีตถึงปัจจุบัน	◆ วิธีการสืบค้นข้อมูลอย่างง่าย ๆ เช่น การสอบถามพ่อแม่ ผู้รู้ ◆ วิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น การประกอบอาชีพการแต่งกาย การสื่อสาร ประเพณีในชุมชนจากอดีต ถึงปัจจุบัน ◆ สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน
ส ๔.๒ ป. ๒/๒ อธิบายผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง ที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน	◆ การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของคนในชุมชนทางด้านต่าง ๆ ◆ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๓ ป. ๒/๑ ระบุบุคคลที่ทำประโยชน์ต่อท้องถิ่นหรือประเทศชาติ	◆ บุคคลในท้องถิ่นที่ทำคุณประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และความมั่นคงของท้องถิ่นและประเทศชาติในอดีตที่ควรนําเป็นแบบอย่าง ◆ ผลงานของบุคคลในท้องถิ่นที่น่าภาคภูมิใจ
ส ๔.๓ ป. ๒/๒ ยกตัวอย่างวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยที่ภาคภูมิใจและควรอนุรักษ์ไว้	◆ ตัวอย่างของวัฒนธรรมประเพณีไทย เช่น การทำความเคารพ อาหารไทย ภาษาไทย ประเพณีสงกรานต์ ฯลฯ ◆ คุณค่าของวัฒนธรรม และประเพณีไทย ที่มีต่อสังคมไทย ◆ ภูมิปัญญาของคนไทยในท้องถิ่นของนักเรียน

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๕.๑ ป. ๒/๑ ระบุสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งปรากฏระหว่างโรงเรียนกับบ้าน	◆ สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งปรากฏระหว่างโรงเรียนกับบ้าน
ส ๕.๑ ป. ๒/๒ ระบุตำแหน่งอย่างง่าย และลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในโลก แผนที่แผนที่ และภาพถ่าย	◆ ตำแหน่งอย่างง่ายและลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในลูกโลก แผนที่แผนที่ และภาพถ่าย เช่น ภูเขา ที่ราบ แม่น้ำ ต้นไม้ อากาศ ทะเล
ส ๕.๑ ป. ๒/๓ อธิบายความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์	◆ ความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ระหว่างโลกดวงอาทิตย์และดวงจันทร์เช่น ข้างขึ้น ข้างแรม ฤดูกาลต่าง ๆ

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๕.๒ ป. ๒/๑ อธิบายความสำคัญและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม	◆ คุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ในการประกอบอาชีพ ◆ คุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น สิ่งปลูกสร้างเพื่อการดำรงชีพ
ส ๕.๒ ป. ๒/๒ แยกแยะและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดไป และที่ใช้แล้วหมดไปได้อย่างคุ้มค่า	◆ ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ ◆ ประเภททรัพยากรธรรมชาติ - ใช้แล้วหมดไป เช่น แร่ - ใช้แล้วไม่หมด เช่น บรรยากาศ น้ำ - ใช้แล้วมีการเกิดขึ้นมาทดแทนหรือรักษาไว้ได้ เช่น ดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า - วิธีใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
ส ๕.๒ ป. ๒/๓ อธิบายความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์	◆ ความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์
ส ๕.๒ ป. ๒/๔ มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน	◆ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ◆ การรักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัดกับสาระการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๑.๑ ป. ๓/๑ อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย	◆* ความสัมพันธ์ของพระพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การสวดมนต์ การทำบุญ ใ้บาตร การแสดงความเคารพ การใช้ ภาษา * พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานทางวัฒนธรรม ไทยอันเกิดจากความศรัทธา เช่น วัด ภาพวาด พระพุทธรูป วรรณคดี สถาปัตยกรรมไทย
ส ๑.๑ ป. ๓/๒ สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่การบำเพ็ญเพียรจนถึงปรินิพพาน หรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	* สรุปรูปพุทธประวัติ(ทบทวน) - การบำเพ็ญเพียร - ผจญมาร - ตรัสรู้ - ปฐมเทศนา - ปรินิพพาน
ส ๑.๑ ป. ๓/๓ ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด	* สามเณรสังกัจจาย * อารามทูลกลชาดก * มหาเวณิชาชาดก * สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) * สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
ส ๑.๑ ป. ๓/๔ บอกความหมาย ความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	* ความสำคัญของพระไตรปิฎก เช่น เป็นแหล่งอ้างอิง ของหลักธรรม คำสอน
ส ๑.๑ ป. ๓/๕ แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➤ พระรัตนตรัย * ศรัทธา ➤ โอวาท ๓ * ไม่ทำชั่ว ○ เบญจศีล * ทำความดี ○ เบญจธรรม ○ สติ-สัมปชัญญะ ○ สังคหวัตถุ ๔ ○ ขรവാสนธรรม ๔ ○ อัตถะ ๓ (อัตตัตถะ, ปรัตถะ, อุภยัตถะ)

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
	○ กตัญญูทักทายต่อชุมชน, สิ่งแวดล้อม ○ มงคล ๓๘ - รู้จักให้ - พุดไฟเราะ - อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี * ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจัดการและเจริญ ปัญญา) ➤ พุทธศาสนสุภาษิต * ทพมานะ ปิโย โหติ ผู้ให้อย่อมเป็นที่รัก * โมกโข กลยาณียา สาธุ แปลงวาจาไพเราะให้สำเร็จประโยชน์
ส ๑.๑ ป. ๓/๖ เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ ฝึกสวดมนต์ ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัยและแผ่เมตตา * รู้ความหมายและประโยชน์ของสติและสมาธิ * รู้ประโยชน์ของการฝึกสติ * ฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยการนับลมหายใจ * ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอน อย่างมีสติ * ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน
ส ๑.๑ ป. ๓/๗ บอกชื่อความสำคัญและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนบุคคลของศาสนาอื่นๆ	◆ ชื่อและความสำคัญของศาสนวัตถุ ศาสนสถานและ ศาสนบุคคล ในพระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม คริสต์ศาสนา ศาสนาฮินดู ◆ การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถานและ ศาสนบุคคลในศาสนาอื่น ๆ

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๑.๒ ป. ๓/๑ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวก ศาสนสถาน ศาสนวัตถุของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	➤ ฝึกปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธ * การลุกขึ้นยืนรับ * การต้อนรับ * การรับ – ส่งสิ่งของแก่พระภิกษุ * มรรยาทในการสนทนา * การสำรวมกิริยามารยาทการแต่งกายที่เหมาะสมเมื่ออยู่ในวัดและพุทธสถาน * การดูแลรักษาศาสนวัตถุและศาสนสถาน
ส ๑.๒ ป. ๓/๒ เห็นคุณค่า และปฏิบัติตนในศาสนพิธีพิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	* การอาราธนาศีล * การสมาทานศีล * เครื่องประกอบโต๊ะหมู่บูชา การจัดโต๊ะหมู่บูชา
ส ๑.๒ ป. ๓/๓ แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	➤ ความเป็นมาของการแสดงตนเป็น พุทธมามกะ ➤ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ * ขึ้นเตรียมการ * ขึ้นพิธีการ

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจ และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๒.๑ ป. ๓/๑ สรุปประโยชน์และปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น	* ประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัว เช่น การแสดงความเคารพและการเชื่อฟังผู้ใหญ่ การกระทำกิจกรรมร่วมกัน ในครอบครัว * ประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมประเพณีทางศาสนา ประเพณีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ประโยชน์ของการปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรม ในครอบครัวและท้องถิ่น
ส ๒.๑ ป. ๓/๒ บอกพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของตนเอง และผู้อื่นที่อยู่ในกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย	* พฤติกรรมของตนเองและเพื่อน ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การทักทาย การทำความเคารพ การปฏิบัติตามศาสนพิธี การรับประทานอาหาร การใช้ภาษา (ภาษาถิ่นกับภาษาราชการ และภาษาอื่น ๆ ฯลฯ) * สาเหตุที่ทำให้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตในปัจจุบันของนักเรียน และผู้อื่นแตกต่างกัน
ส ๒.๑ ป. ๓/๓ อธิบายความสำคัญขอวันหยุดราชการที่สำคัญ	* วันหยุดราชการที่สำคัญ เช่น - วันหยุดเกี่ยวกับชาติและพระมหากษัตริย์ เช่น วันจักรี วันรัฐธรรมนูญ วันฉัตรมงคล วันเฉลิมพระชนมพรรษา - วันหยุดราชการเกี่ยวกับศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา - วันหยุดราชการเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม เช่น วันสงกรานต์ วันพีชมงคล
ส ๒.๑ ป. ๓/๔ ยกตัวอย่างบุคคลซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน	* บุคคลที่มีผลงานเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน * ลักษณะผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่น

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๒.๒ ป. ๓/๑ ระบอบทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย	* บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน - การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย
ส ๒.๒ ป. ๓/๒ วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการการตัดสินใจในชั้นเรียน/โรงเรียนและชุมชนโดยวิธีการออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง	* การออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง
ส ๒.๒ ป. ๓/๓ ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน/โรงเรียนและชุมชนที่เป็นผลจากการตัดสินใจของบุคคลและกลุ่ม	* การตัดสินใจของบุคคลและกลุ่มที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน - การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน เช่น การเลือกหัวหน้าห้อง การเลือกคณะกรรมการห้องเรียน

	- การเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน เช่น เลือก ประธานนักเรียน เลือก คณะกรรมการนักเรียน - การเปลี่ยนแปลงในชุมชน เช่น การเลือก ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต. อบจ.
--	---

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๓.๑ ป. ๓/๑ จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการในการดำรงชีวิต	* สินค้าที่จำเป็นในการดำรงชีวิตที่ เรียกว่าปัจจัย ๔ * สินค้าที่เป็นความต้องการของมนุษย์อาจ เป็นสินค้าที่จำเป็นหรือไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต * ประโยชน์และคุณค่าของสินค้าและบริการ ที่สนองความต้องการของมนุษย์ * หลักการเลือกสินค้าที่จำเป็น * ความหมายของผู้ผลิตและผู้บริโภค
ส ๓.๑ ป. ๓/๒ วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง	* ใช้บัญชีรับจ่ายวิเคราะห์การใช้จ่ายที่จำเป็นและเหมาะสม * วางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง * วางแผนการแสวงหารายได้ที่สุจริตและเหมาะสม * วางแผนการนำเงินที่เหลือจ่ายมาใช้อย่างเหมาะสม
ส ๓.๑ ป. ๓/๓ อธิบายได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการ	* ความหมายของผู้ผลิตและผู้บริโภค * ความหมายของสินค้าและบริการ * ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เกิดจากความหายากของทรัพยากรกับความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่จำกัด

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๓.๒ ป. ๓/๑ บอกสินค้าและบริการที่รัฐจัดหาและให้บริการแก่ประชาชน	* สินค้าและบริการที่ภาครัฐทุกระดับจัดหาและให้บริการแก่ประชาชน เช่น ถนน โรงเรียน สวนสาธารณะ การสาธารณสุข การบรรเทาสาธารณภัย
ส ๓.๒ ป. ๓/๒ บอกความสำคัญของภาษีและบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี	* ความหมายและความสำคัญของภาษีที่รัฐนำมาสร้างความเจริญและให้บริการแก่ประชาชน * ตัวอย่างของภาษี เช่น ภาษีรายได้บุคคลธรรมดา ภาษีมูลค่าเพิ่ม * บทบาทหน้าที่ของประชาชนในการเสียภาษี
ส ๓.๒ ป. ๓/๓ อธิบายเหตุผลการแข่งขันทางการค้า ที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง	* ความสำคัญและผลกระทบของการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษย์จากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๒ ป. ๓/๑ ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของชุมชน	* ปัจจัยการตั้งถิ่นฐานของชุมชนซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยทางภูมิศาสตร์และปัจจัยทางสังคม เช่น ความเจริญทางเทคโนโลยี การคมนาคม ความปลอดภัย * ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของชุมชนทั้งปัจจัยทางภูมิศาสตร์ และปัจจัยทางสังคม
ส ๔.๒ ป. ๓/๒ สรุปลักษณะที่สำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน	* ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนของตนเองที่เกิดจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์และปัจจัยทางสังคม * ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชนอื่น ๆ ที่มีความเหมือนและความต่างกับชุมชนของตนเอง
ส ๔.๒ ป. ๓/๓ เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างทางวัฒนธรรมของชุมชนตนเองกับชุมชนอื่น ๆ	

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๓ ป. ๓/๑ ระบุพระนามและพระราชกรณียกิจโดยสังเขปของพระมหากษัตริย์ไทยที่เป็นผู้สถาปนาอาณาจักรไทย	* พระราชประวัติพระราชกรณียกิจ โดยสังเขปของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย สุโขทัย อยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ตามลำดับ * อาณาจักรไทยอื่น ๆ ที่ผนวกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของชาติไทย เช่น ล้านนา นครศรีธรรมราช
ส ๔.๓ ป. ๓/๒ อธิบายพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ ในรัชกาลปัจจุบันโดยสังเขป	* พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระบรมราชินีนาถโดยสังเขป
ส ๔.๓ ป. ๓/๓ เล่าวีรกรรมของบรรพบุรุษไทยที่มีส่วนปกป้องประเทศชาติ	* วีรกรรมของบรรพบุรุษไทยที่มีส่วนปกป้องประเทศชาติ เช่น ท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร ชาวบ้านบางระจัน พระยาพิชัยดาบหัก สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๕.๑ ป. ๓/๑ ใช้แผนที่ แผนที่ และภาพถ่ายในการหาข้อมูลทางภูมิศาสตร์ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	* แผนที่แผนที่ และภาพถ่าย * ความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศทาง
ส ๕.๑ ป. ๓/๒ เขียนแผนผังง่ายๆ เพื่อแสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่สำคัญในบริเวณโรงเรียนและชุมชน	* ตำแหน่งที่ตั้งสัมพันธ์ของสถานที่สำคัญในบริเวณโรงเรียนและชุมชน เช่น สถานที่ราชการ อำเภอ ตลาด โรงพยาบาล ไร่สวน ฯลฯ
ส ๕.๑ ป. ๓/๓ บอกความสัมพันธ์ของลักษณะกายภาพกับลักษณะทางสังคมของชุมชน	* ภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่มีผลต่อสภาพสังคมในชุมชน

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๕.๒ ป. ๓/๑ เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบัน	* สภาพแวดล้อมในชุมชนในอดีตและปัจจุบัน
ส ๕.๒ ป. ๓/๒ อธิบายการพึ่งพาสภาพแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติในการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และการประกอบอาชีพ	* การพึ่งพาสภาพแวดล้อม ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น การคมนาคม บ้านเรือน และการประกอบอาชีพในชุมชน * การประกอบอาชีพที่เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในชุมชน
ส ๕.๒ ป. ๓/๓ อธิบายเกี่ยวกับมลพิษและการก่อให้เกิดมลพิษ โดยมนุษย์	* มลพิษที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์
ส ๕.๒ ป. ๓/๔ อธิบายความแตกต่างของเมืองและชนบท	* ลักษณะของเมืองและชนบท
ส ๕.๒ ป. ๓/๕ ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในชุมชน	* การเพิ่มและสูญเสียสิ่งแวดล้อมทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลง
ส ๕.๒ ป. ๓/๖ มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน	* ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่มีต่อชุมชน

ตัวชี้วัดกับสาระการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๑.๑ ป. ๔/๑ อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน	ความสำคัญของพระพุทธศาสนา - พระพุทธศาสนา ในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ - เป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจ เช่น ฝึกสมาธิ สวดมนต์ ศึกษาหลักธรรม - เป็นที่ประกอบศาสนพิธี (การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า การเวียนเทียน การทำบุญ) - เป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม เช่น การจัดประเพณีท้องถิ่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ของชุมชนและการส่งเสริมพัฒนาชุมชน
ส ๑.๑ ป. ๔/๒ สรุปพุทธประวัติ ตั้งแต่บรรลุนิพพานถึงประกาศธรรม หรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	สรุปพุทธประวัติ - ตรัสรู้ - ประกาศธรรม ได้แก่ : โปรดขุฎิ : โปรดพระเจ้าพิมพิสาร : พระอัครสาวก : แสดงโอวาทปาฏิโมกข์
ส ๑.๑ ป. ๔/๓ เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด	พุทธสาวก พุทธสาวิกา - พระอรุณเวลกัสสปะชาดก - กุฎิพุทธชาดก - มหาอุกกุสชาดก ศาสนิกชนตัวอย่าง - สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร์ อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก - สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ส ๑.๑ ป. ๔/๔ แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	พระรัตนตรัย : ศรัทธา ๔ พระพุทธ : พุทธคุณ ๓ พระธรรม: หลักกรรม พระสงฆ์ : ไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา โอวาท ๓ ไม่ทำชั่ว : เบญจศีล : ทุจจิต ๓ ทำความดี : เบญจธรรม: สุจริต ๓ : พรหมวิหาร ๔ : ขรवासธรรม ๔ : ความกตัญญูต่อบุคคลชาติ : มงคล ๓๘ ➢ เคารพ ➢ ถ่อมตน ➢ ทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน - ทำจิตให้บริสุทธิ์(บริหารจิตและเจริญปัญญา) พุทธศาสนสุภาษิต - สุขา สังฆสส สามคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่ทำให้เกิดสุข - โลโกปตมมิกา เมตตา เมตตาธรรม คำจุนโลก

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๑.๑ ป. ๔/๕ ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน ตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต	ตัวอย่างการทำความดีของตนเองและบุคคลในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน
ส ๑.๑ ป. ๔/๖ เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิ ในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	สวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย และแผ่เมตตา - รู้ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา - รู้วิธีปฏิบัติของการบริหารจัดการและเจริญปัญญา - ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ - ฝึกการกำหนดรู้ความรู้สึก เมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายสัมผัสสิ่งที่มา กระทบ ใจรับรู้ธรรมารมย์ - ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน
ส ๑.๑ ป. ๔/๗ ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์	หลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ - เบญจศีล - เบญจธรรม - ทุจจรีต ๓ - สุจจรีต ๓ - พรหมวิหาร ๔ - มงคล ๓๘ : เคารพ : ถ่อมตน : ทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน - พุทธศาสนสุภาษิต : ความพร้อมเพรียงของหมู่ทำให้เกิดสุข : เมตตาธรรมค้ำจุนโลก : กตัญญูกตเวทิต่อประเทศชาติ
ส ๑.๑ ป. ๔/๘ อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป	ประวัติศาสตร์ - พระพุทธเจ้า - มุฮัมมัด - พระเยซู

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๑.๒ ป. ๔/๑ อธิบายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ	• ความรู้เบื้องต้นและความสำคัญของศาสนสถาน • การแสดงความเคารพต่อศาสนสถาน • การบำรุงรักษาศาสนสถาน
ส ๑.๒ ป. ๔/๒ มีมรรยาทของความ เป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด	• มรรยาทของศาสนิกชน - การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ - การยืน การเดิน และการนั่ง ที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ

ส ๑.๒ ป. ๔/๓ ปฏิบัติตนใน ศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนด	• ปฏิบัติตนในศาสนาพิธี - การอาราธนาศีล - การอาราธนาธรรม - การอาราธนาพระปริตร - ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ
---	--

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจ และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๒.๑ ป. ๔/๑ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน	• การเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยของชุมชน เช่น การรณรงค์การเลือกตั้ง • แนวทางการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน เช่น อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สาธารณสมบัติ โบราณวัตถุและโบราณสถาน การพัฒนาชุมชน
ส ๒.๑ ป. ๔/๒ ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	• การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี - บทบาทและความรับผิดชอบของผู้นำ - บทบาทและความรับผิดชอบของผู้ตามหรือสมาชิก - การทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และประโยชน์ของการทำงานเป็นกลุ่ม
ส ๒.๑ ป. ๔/๓ วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย	• สิทธิพื้นฐานของเด็ก เช่น สิทธิที่จะมีชีวิต สิทธิที่จะได้รับ การปกป้อง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะมีส่วนร่วม
ส ๒.๑ ป. ๔/๔ อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น	• วัฒนธรรมในภาคต่าง ๆ ของไทยที่แตกต่างกัน เช่น การ แต่งกาย ภาษา อาหาร
ส ๒.๑ ป. ๔/๕ เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน	• ปัญหาและสาเหตุของการเกิดความขัดแย้งในชีวิตประจำวัน • แนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๒.๒ ป. ๔/๑ อธิบายอำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย	• อำนาจอธิปไตย • ความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
ส ๒.๒ ป. ๔/๒ อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง	• บทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง ทั้งก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้งและหลังการเลือกตั้ง
ส ๒.๒ ป. ๔/๓ อธิบายความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	• สถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมไทย • ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมไทย

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๓.๑ ป. ๔/๑ ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	• สินค้าและบริการที่มีอยู่หลากหลายในตลาดที่มีความแตกต่างด้านราคาและคุณภาพ • ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มีมากมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้ซื้อ ผู้ขาย และตัวสินค้า เช่น ความพึงพอใจของผู้ซื้อ ราคาสินค้า การโฆษณาคุณภาพของสินค้า
ส ๓.๑ ป. ๔/๒ บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค	• สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค • สินค้าและบริการที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ • หลักการและวิธีการเลือกบริโภค
ส ๓.๑ ป. ๔/๓ อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิประจำวันของตนเอง	• หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง • การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำรงชีวิต เช่น การแต่งกาย การกินอาหาร การใช้จ่าย

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๓.๒ ป. ๔/๑ อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน	• อาชีพ สินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ผลิตในชุมชน
ส ๓.๒ ป. ๔/๒ อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน	• การพึ่งพาอาศัยกันภายในชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อ ผู้ขาย การกู้หนี้ยืมสิน • การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนด้วยการใช้สิ่งของที่ผลิตในชุมชน • ความหมายและประเภทของเงิน • หน้าที่เบื้องต้นของเงินในระบบเศรษฐกิจ • สกุลเงินสำคัญที่ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๑ ป. ๔/๑ นับช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ	- ความหมายและช่วงเวลา ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ - การใช้ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษเพื่อทำความเข้าใจช่วงเวลาปรากฏในเอกสารต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์
ส ๔.๑ ป. ๔/๒ อธิบายยุคสมัยในการศึกษาประวัติของมนุษยชาติโดยสังเขป	- เกณฑ์การแบ่งยุคสมัยในการศึกษาประวัติศาสตร์ที่แบ่งเป็นยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ - ยุคสมัยที่ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทย เช่น สมัยก่อนสุโขทัย สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์
ส ๔.๑ ป. ๔/๓ แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น	- ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แบ่งเป็นหลักฐานชั้นต้น และหลักฐานชั้นรอง - ตัวอย่างหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่นของตน - เกณฑ์การจำแนกหลักฐานที่พบในท้องถิ่นเป็นหลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นรอง อย่างง่าย ๆ

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษย์จากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๒ ป. ๔/๑ อธิบายการตั้งหลักแหล่งและพัฒนาการของมนุษย์ ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์โดยสังเขป	พัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยโดยสังเขป
ส ๔.๒ ป. ๔/๒ ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติในดินแดนไทย	- หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แสดงการตั้งหลักแหล่งของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยโดยเฉพาะที่สามารถก่อตั้งเป็นอาณาจักรโบราณได้ โดยสังเขป - หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติในดินแดนไทย โดยสังเขป

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๓ ป. ๔/๑ อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย โดยสังเขป	- การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย โดยสังเขป - พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยทางด้านการเมือง การปกครองและเศรษฐกิจ โดยสังเขป
ส ๔.๓ ป. ๔/๒ บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย	ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย เช่น พ่อขุน ศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาลิไทย) โดยสังเขป
ส ๔.๓ ป. ๔/๓ ภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยสุโขทัยที่นำมาภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์	- ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย เช่น ภาษาไทย ศิลปกรรมสุโขทัย ที่ทำให้สุโขทัยได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลก - คุณค่าของภูมิปัญญาไทยที่สืบต่อถึงปัจจุบันที่นำมาภาคภูมิใจ และควรค่าแก่การอนุรักษ์

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๕.๑ ป. ๔/๑ ใช้แผนที่ ภาพถ่ายระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพของจังหวัดตนเอง	แผนที่ ภาพถ่าย ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดตนเอง
ส ๕.๑ ป. ๔/๒ ระบุแหล่งทรัพยากรและสิ่งต่าง ๆ ในจังหวัดของตนเองด้วยแผนที่	ตำแหน่ง ระยะทาง และทิศของทรัพยากรและสิ่งต่าง ๆ ในจังหวัดของตนเอง
ส ๕.๑ ป. ๔/๓ ใช้แผนที่อธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด	- แผนที่แสดงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด - ลักษณะทางกายภาพ (ภูมิลักษณะหรือภูมิประเทศและภูมิอากาศ) ที่มีผลต่อสภาพสังคมของจังหวัด

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๕.๒ ป. ๔/๑ อธิบายสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด	สภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด เช่น ลักษณะบ้าน อาหาร
ส ๕.๒ ป. ๔/๒ อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น	การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง เช่น การตั้งถิ่นฐาน การย้ายถิ่น
ส ๕.๒ ป. ๔/๓ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัด	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

ตัวชี้วัดกับสาระการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๑.๑ ป. ๕/๑ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย	➤ มรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับจากพระพุทธศาสนา ○ มรดกทางด้านรูปธรรม เช่น ศาสนสถาน โบราณวัตถุ สถาปัตยกรรม ○ มรดกทางด้านจิตใจ เช่น หลักธรรมคำสั่งสอนความเชื่อและคุณธรรมต่าง ๆ * การนำพระพุทธศาสนาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชาติไทย ○ พัฒนาด้านกายภาพ และสิ่งแวดล้อม เช่น ภาวนา ๔ (กาย ศีล จิต ปัญญา) ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) และอริยสัจสี่ ○ พัฒนาจิตใจ เช่น หลักโอวาท ๓ (ละความชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้บริสุทธิ์) และการบริหารจิต และเจริญปัญญา
ส ๑.๑ ป. ๕/๒ สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	* สรุปรูปพุทธประวัติ(ทบทวน) * โปรดพระพุทธบิดา (เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์) * พุทธกิจสำคัญ ได้แก่ โลกัตถจริยา ญัตตถจริยา และพุทธัตถจริยา
ส ๑.๑ ป. ๕/๓ เห็นคุณค่า และประพัตติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด	* พระโสมโกฬิวิสะ * จูฬเสนฐิชาดก * วัณณาโรหชาดก * สมเด็จพระสังฆราช (สา) * อาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ
ส ๑.๑ ป. ๕/๔ อธิบายองค์ประกอบและความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	➤ องค์ประกอบของพระไตรปิฎก * พระสูตรตันตปิฎก * พระวินัยปิฎก * พระอภิธรรมปิฎก * ความสำคัญของพระไตรปิฎก
ส ๑.๑ ป. ๕/๕ แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท ๓ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➤ พระรัตนตรัย ○ ศรัทธา ๔ * พระพุทธ ○ พุทธจริยา ๓ * พระธรรม ○ อริยสัจ ๔ ○ หลักกรรม * พระสงฆ์ ➤ ไตรสิกขา * ศีล สมาธิ ปัญญา ➤ โอวาท ๓ * ไม่ทำชั่ว ○ เบญจศีล ○ อบายมุข ๔ * ทำความดี ○ เบญจธรรม ○ บุญกิริยาวัตถุ ๓ ○ อคติ ๔ ○ อิทธิบาท ๔ ○ กตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา

	○ มงคล ๓๘ - ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน - การงานไม่อาภูล - อดทน * ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจัดการและเจริญปัญญา) ➤ พุทธศาสนสุภาษิต * วิริเยน ทุกขมจเจติ คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร * ปัญญา โลกสมิ ปชโชโต ปัญญา คือ แสงสว่างในโลก
ส ๑.๑ ป. ๕/๖ เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➤ สวดมนต์ไหว้พระสรรเสริญคุณพระรัตนตรัยและแผ่เมตตา * รู้ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา * รู้วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและเจริญปัญญา * ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอน อย่างมีสติ * ฝึกการกำหนดรู้ความรู้สึก เมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายสัมผัสสิ่งที่มากระทบใจรับรู้ธรรมารมณ์ * ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถามและการเขียน
ส ๑.๑ ป. ๕/๗ ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม	◆ โอวาท ๓ (ตามสาระการเรียนรู้ข้อ ๕)

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๑.๒ ป. ๕/๑ จัดพิธีกรรมตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างเรียบง่าย มีประโยชน์ และปฏิบัติตนถูกต้อง	* การจัดพิธีกรรมที่เรียบง่าย ประหยัด มีประโยชน์ และถูกต้องตามหลักทางศาสนาที่ตนนับถือ
ส ๑.๒ ป. ๕/๒ ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนด และอภิปรายประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม	* การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธี พิธีกรรมทางศาสนา * พิธีถวายสังฆทาน เครื่องสังฆทาน * ระเบียบพิธีในการทำบุญงานมงคล * ประโยชน์ของ การเข้าร่วมศาสนพิธี พิธีกรรมทางศาสนา หรือกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา
ส ๑.๒ ป. ๕/๓ มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด	* การกราบพระรัตนตรัย * การไหว้บิดา มารดา ครู/อาจารย์ ผู้ที่เคารพนับถือ * การกราบศพ

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจ และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๒.๑ ป. ๕/๑ ยกตัวอย่างและปฏิบัติตามสถานภาพบทบาท สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี	* สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ * หน้าที่ของพลเมืองดี เช่น เคารพ เทิดทูนสถาบันชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย * คุณลักษณะของพลเมืองดี เช่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความรับผิดชอบ เสียสละ
ส ๒.๑ ป. ๕/๒ เสนอวิธีการปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก	* เหตุการณ์ที่ละเมิดสิทธิเด็กในสังคมไทย * แนวทางการปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก * การปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กในสังคมไทย
ส ๒.๑ ป. ๕/๓ เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทย	* วัฒนธรรมไทย ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย * คุณค่าของวัฒนธรรมกับการดำเนินชีวิต
ส ๒.๑ ป. ๕/๔ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	* ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น * ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ของตน * การอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๒.๒ ป. ๕/๑ อธิบายโครงสร้างอำนาจหน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น	* โครงสร้างการปกครองในท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ. เทศบาลและการปกครองพิเศษ เช่น พัทยา กทม. * อำนาจหน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น
ส ๒.๒ ป. ๕/๒ ระบุบทบาทหน้าที่และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น	* บทบาทหน้าที่ และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น เช่นนายก อบต. นายกเทศมนตรี นายกอบจ. ผู้ว่าราชการ กทม.
ส ๒.๒ ป. ๕/๓ วิเคราะห์ประโยชน์ที่ชุมชน จะได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	* องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริการสาธารณะประโยชน์ในชุมชน

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๓.๑ ป. ๕/๑ อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ	* ความหมายและประเภทของปัจจัยการผลิตประกอบด้วย ที่ดิน แรงงาน เงิน และผู้ประกอบการ * เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าและบริการ ปัจจัยอื่น ๆ * พฤติกรรมของผู้บริโภค * ตัวอย่างการผลิตสินค้าและบริการที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือแหล่งผลิตสินค้าและบริการในชุมชน
ส ๓.๑ ป. ๕/๒ ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน	* หลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง * การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เช่น การประหยัดพลังงานและค่าใช้จ่ายในบ้าน โรงเรียน การวางแผนการผลิตสินค้าและบริการเพื่อลดความสูญเสียทุกประเภท การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น * ตัวอย่างการผลิตสินค้าและบริการในชุมชน เช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือโอท็อป
ส ๓.๑ ป. ๕/๓ อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์	* หลักการและประโยชน์ของสหกรณ์ * ประเภทของสหกรณ์โดยสังเขป * สหกรณ์ในโรงเรียน (เน้นฝึกปฏิบัติจริง) * การประยุกต์หลักการของสหกรณ์มาใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๓.๒ ป. ๕/๑ อธิบายบทบาทหน้าที่เบื้องต้นของธนาคาร	* บทบาทหน้าที่ของธนาคารโดยสังเขป * ดอกเบี้ยเงินฝาก และดอกเบี้ยกู้ยืม * การฝากเงิน / การถอนเงิน
ส ๓.๒ ป. ๕/๒ จำแนกผลดีและผลเสียของการกู้ยืม	* ผลดีและผลเสียของการกู้ยืมเงินทั้งนอกระบบและในระบบที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ เช่น การเสียดอกเบี้ย การลงทุน การซื้อของอุปโภคเพิ่มขึ้นที่นำไปสู่ความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย เป็นต้น

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๑ ป. ๕/๑ สืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่นโดยใช้หลักฐานที่หลากหลาย	* วิธีการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น * หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามช่วงเวลาต่าง ๆ เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ อาวุธ โบราณสถาน โบราณวัตถุ * การนำเสนอความเป็นมาของท้องถิ่นโดยอ้างอิงหลักฐานที่หลากหลายด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเล่าเรื่อง การเขียนอย่างง่าย ๆ การจัดนิทรรศการ
ส ๔.๑ ป. ๕/๒ รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล	* การตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความเป็นมาของท้องถิ่น เช่น มีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด เพราะสาเหตุใดและมีผลกระทบอย่างไร * แหล่งข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นเพื่อตอบคำถามดังกล่าว เช่น เอกสาร เรื่องเล่า ตำนานท้องถิ่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ฯลฯ * การใช้ข้อมูลที่พบเพื่อตอบคำถามได้อย่างมีเหตุผล
ส ๔.๑ ป. ๕/๓ อธิบายความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น	* ตัวอย่างเรื่องราวจากเอกสารต่าง ๆ ที่สามารถแสดงนัยของความคิดเห็นกับข้อมูล เช่น หนังสือพิมพ์ บทความจากเอกสารต่าง ๆ เป็นต้น * ตัวอย่างข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ในท้องถิ่นที่แสดงความจริงกับข้อเท็จจริง * สรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับข้อมูลในท้องถิ่น

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษย์จากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๒ ป. ๕/๑ อธิบายอิทธิพลของอารยธรรมอินเดียและจีนที่มีต่อไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยสังเขป	* การเข้ามาของอารยธรรมอินเดียและจีนในดินแดนไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยสังเขป * อิทธิพลของอารยธรรมอินเดียและจีนที่มีต่อไทย และคนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ศาสนาและความเชื่อ ภาษาการแต่งกาย อาหาร
ส ๔.๒ ป. ๕/๒ อภิปรายอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่มีต่อสังคมไทยปัจจุบันโดยสังเขป	* การเข้ามาของวัฒนธรรมต่างชาติในสังคมไทย เช่น อาหาร ภาษา การแต่งกาย ดนตรี โดยระบุลักษณะ สาเหตุและผล * อิทธิพลที่หลากหลายในกระแสของวัฒนธรรมต่างชาติต่อสังคมไทยในปัจจุบัน

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๓ ป. ๕/๑ อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีโดยสังเขป	* การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา โดยสังเขป * ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของอาณาจักรอยุธยา
ส ๔.๓ ป. ๕/๒ อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญ รุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครอง ของอาณาจักรอยุธยา	* พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาการด้านการเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจ โดยสังเขป
ส ๔.๓ ป. ๕/๓ บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจ	* ผลงานของบุคคลสำคัญในสมัยอยุธยา เช่นสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถสมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ขวบ้านบางระจัน เป็นต้น
ส ๔.๓ ป. ๕/๔ อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้	* ภูมิปัญญาไทยสมัยอยุธยาโดยสังเขป เช่น ศิลปกรรม การค้า วรรณกรรม * การกอบกู้เอกราชและการสถาปนาอาณาจักรธนบุรีโดยสังเขป * พระราชประวัติ และผลงานของพระเจ้าตากสินมหาราชโดยสังเขป * ภูมิปัญญาไทยสมัยธนบุรีโดยสังเขป เช่น ศิลปกรรม การค้าวรรณกรรม

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๕.๑ ป. ๕/๑ รู้ตำแหน่ง (พิกัด ภูมิศาสตร์ ละติจูด ลองจิจูด) ระยะทิศทางของภูมิภาคของตนเอง	* ตำแหน่ง (พิกัดภูมิศาสตร์ ละติจูด ลองจิจูด) ระยะ ทิศทางของภูมิภาคของตนเอง
ส ๕.๑ ป. ๕/๒ ระบุลักษณะภูมิลักษณะที่สำคัญในภูมิภาคของตนเองในแผนที่	* ภูมิลักษณะที่สำคัญในภูมิภาคของตนเองเช่น แม่น้ำ ภูเขาป่าไม้
ส ๕.๑ ป. ๕/๓ อธิบายความสัมพันธ์ของลักษณะทางกายภาพกับลักษณะทางสังคมในภูมิภาคของตนเอง	* ความสัมพันธ์ของลักษณะทางกายภาพ (ภูมิลักษณะและภูมิอากาศ) และลักษณะทางสังคม (ภูมิสังคม) ในภูมิภาคของตนเอง

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๕.๒ ป. ๕/๑ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นของประชากรในภูมิภาค	* สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นของประชากรในภูมิภาค
ส ๕.๒ ป. ๕/๒ อธิบายอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีชีวิตและการสร้างสรรค์วัฒนธรรมในภูมิภาค	* อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีชีวิตและการสร้างสรรค์วัฒนธรรมในภูมิภาค
ส ๕.๒ ป. ๕/๓ นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและการทำลายสภาพแวดล้อม และเสนอแนวคิดในการรักษาสภาพแวดล้อมในภูมิภาค	* ผลจากการรักษาและการทำลายสภาพแวดล้อม * แนวทางการอนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อมในภูมิภาค

ตัวชี้วัดกับสาระการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๑.๑ ป. ๖/๑ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติหรือความสำคัญของศาสนา ที่ตนนับถือ	* พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นศาสนาประจำชาติ เช่นเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยเป็นรากฐานและมรดกทางวัฒนธรรมเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย
ส ๑.๑ ป. ๖/๒ สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่ปลงสังขารจนถึงสังเวชนียสถาน หรือ ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	* สรุปรูปพุทธประวัติ (ทบทวน) - ปลงอายุสังขาร - ปัจฉิมสาวก - ปรินิพพาน - การถวายพระเพลิง - แดงพระบรมสารีริกธาตุ - สังเวชนียสถาน ๔
ส ๑.๑ ป. ๖/๓ เห็นคุณค่าและประเพณีที่ตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดกเรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด	* พุทธสาวก พุทธสาวิกา - พระราชนิ * ชาดก - ทีฆติโกศลชาดก - สัพพทาฐิชาดก * ศาสนิกชนตัวอย่าง - พ่อขุนรามคำแหงมหาราช - สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส
ส ๑.๑ ป. ๖/๔ วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัยปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	• พระรัตนตรัย : ศรัทธา ๔ - พระพุทธ : พุทธกิจ ๔ - พระธรรม : อริยสัจ ๔ : หลักกรรม - พระสงฆ์ • ไตรสิกขา - ศีล สมาธิ ปัญญา • โอวาท ๓ - ไม่ทำชั่ว : เบญจศีล : อบายมุข ๖ : อกุศลมูล ๓ - ทำความดี : เบญจธรรม : กุศลมูล ๓ : พละ ๔ : คารวะ ๖ : กตัญญูกตเวทีต่อพระมหากษัตริย์ : มงคล ๓๘ ➢ มิวินัย ➢ การงานไม่มีโทษ ➢ ไม่ประมาทในธรรม - ทำจิตใจให้บริสุทธิ์(บริหารจิตและเจริญปัญญา) • พุทธศาสนสุภาษิต - สัจจะ กิตติ ปโปติ คนจะได้เกียรติด้วยสัจจะ - ยถาวาที ตถากาโร พุทฺธเชนโร ทำเช่นนั้น
ส ๑.๑ ป. ๖/๕ ขึ้นชมการทำความดีของบุคคลในประเทศตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต	• ตัวอย่างการทำความดีของบุคคลในประเทศ
ส ๑.๑ ป. ๖/๖ เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตาและบริหารจิตเจริญปัญญา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา	• สวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย และแผ่เมตตา
ส ๑.๑ ป. ๖/๗ พุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	* รู้ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา * รู้วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจิต และเจริญปัญญา * ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ

	* ฝึกการกำหนดรู้ ความรู้สึกเมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่นลิ้นลิ้มรส กายสัมผัส สิ่งที่มากระทบใจรับรู้ธรรมารมณ์ * ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การถาม การคิด และการเขียน
ส ๑.๑ ป. ๖/๘ ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อแก้ปัญหา อบายมุขและสิ่งเสพติด	• หลักธรรม : อริยสัจ ๔ หลักกรรม • โอวาท ๓ : เบญจศีล-เบญจธรรม อบายมุข ๖ อกุศลมูล ๓ กุศลมูล ๓
ส ๑.๑ ป. ๖/๙ อธิบายหลักธรรมสำคัญของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป	• หลักธรรมสำคัญของศาสนาต่าง ๆ - พระพุทธศาสนา : อริยสัจ ๔ โอวาท ๓ ฯลฯ - ศาสนาอิสลาม : หลักศรัทธา หลักปฏิบัติหลักจริยธรรม - คริสต์ศาสนา : บัญญัติ ๑๐ ประการ
ส ๑.๑ ป. ๖/๑๐ อธิบายลักษณะสำคัญของศาสนพิธีพิธีกรรมของศาสนาอื่น ๆ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้องเข้าร่วมพิธี	• ศาสนพิธีของศาสนาต่าง ๆ - พระพุทธศาสนา : ศาสนพิธีที่เป็นพุทธบัญญัติ เช่น บรรพชา อุปสมบท : ศาสนพิธีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น ทำบุญเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา - ศาสนาอิสลาม เช่น การละหมาด การถือศีลอด การบำเพ็ญฮัจญ์ - คริสต์ศาสนา เช่น ศีลล้างบาป ศีลอภัย บาปศีลกำลัง - ศาสนาฮินดู เช่น พิธีศราทธ พิธีบูชาเทวดา

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๑.๒ ป. ๖/๑ อธิบายความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในศาสนสถานและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม	* ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ภายในวัด เช่น เขตพุทธาวาส สังฆาวาส * การปฏิบัติตนที่เหมาะสมภายในวัด
ส ๑.๒ ป. ๖/๒ มีมรรยาทของความ เป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด	* มรรยาทของศาสนิกชน - การถวายของแก่พระภิกษุ - การปฏิบัติตนในขณะฟังธรรม - การปฏิบัติตนตามแนวทางของพุทธศาสนิกชนเพื่อประโยชน์ต่อศาสนา
ส ๑.๒ ป. ๖/๓ อธิบายประโยชน์ของการเข้าร่วมในศาสนพิธีพิธีกรรม และกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	* ทบพวนการอาราธนาศีล อาราธนาธรรม และอาราธนาพระปริตร * พิธีทอดผ้าป่า * พิธีทอดกฐิน * ระเบียบพิธีในการทำบุญงานอวมงคล * การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมิบูชา วันอาสาฬหบูชา วันธรรมสวนะ * ประโยชน์ของการเข้าร่วมในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา
ส ๑.๒ ป. ๖/๔ แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	* การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ - ขึ้นเตรียมการ - ขึ้นพิธีการ

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจ และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๒.๑ ป. ๖/๑ ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน	- กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน - กฎหมายจราจร - กฎหมายยาเสพติดให้โทษ - กฎหมายทะเบียนราษฎร - เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ อบต. อบจ. - ประโยชน์ของการปฏิบัติตนหรือเคารพกฎหมายดังกล่าว
ส ๒.๑ ป. ๖/๒ วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมตามกาลเวลาและธำรงรักษา วัฒนธรรมอันดีงาม	- ความหมายและประเภทของวัฒนธรรม - การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาที่มีผลต่อตนเองและสังคมไทย - แนวทางการธำรงรักษาวัฒนธรรมไทย
ส ๒.๑ ป. ๖/๓ แสดงออกถึงมารยาทไทย ได้เหมาะสมถูกกาลเทศะ	- ความหมายและความสำคัญของกิริยามารยาทไทย เช่น การแสดงความเคารพ กริยา การเดิน การนั่ง การนอน การรับของส่งของ การรับประทานอาหาร การแสดงกิริยาอาการการทักทาย การสนทนา การใช้คำพูด - มารยาทไทยและมารยาทสังคม เช่น การแสดงความเคารพ กริยา การเดิน การนั่ง การนอน การรับของส่งของ การรับประทานอาหาร การแสดงกิริยาอาการ การทักทาย การสนทนา การใช้คำพูด
ส ๒.๑ ป. ๖/๔ อธิบายคุณค่าทาง วัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคน ในสังคมไทย	- ประโยชน์และคุณค่าทางวัฒนธรรม - ความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนภาคต่าง ๆ ในสังคมไทย - แนวทางการรักษาวัฒนธรรม
ส ๒.๑ ป. ๖/๕ ติดตามข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เลือก รับและใช้ข้อมูลข่าวสารใน การเรียนรู้ได้ เหมาะสม	- แหล่งข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น จากวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แหล่งข่าวต่าง ๆ จากจดหมายเหตุ สถานการณ์จริง หรือจดหมายเหตุ - ประโยชน์จากการติดตามข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ หลักการเลือก รับ และใช้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสื่อที่ไร้พรมแดน

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรง รักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๒.๒ ป. ๖/๑ เปรียบเทียบบทบาท หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ รัฐบาล	- บทบาท หน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล
ส ๒.๒ ป. ๖/๒ มีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น และประเทศ	- กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นและประเทศ
ส ๒.๒ ป. ๖/๓ อภิปรายบทบาทความ สำคัญในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตาม ระบอบประชาธิปไตย	- การมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายระเบียบ กติกา การเลือกตั้ง - สอดส่องดูแลผู้มีพฤติกรรมกระทำความผิดการเลือกตั้งและแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบ - ตรวจสอบคุณสมบัติ - การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๓.๑ ป. ๖/๑ อธิบายบทบาทของผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม	- บทบาทของผู้ผลิตที่มีคุณภาพ เช่น คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม มีจรรยาบรรณ ความรับผิดชอบต่อสังคม วางแผนก่อนเริ่มลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดความผิดพลาดและการสูญเสีย - ทักษะในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล - ประโยชน์ของการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ
ส ๓.๑ ป. ๖/๒ อธิบายบทบาทของผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน	- คุณสมบัติของผู้บริโภคที่ดี - พฤติกรรมของผู้บริโภคที่บกพร่อง - คุณค่าและประโยชน์ของผู้บริโภคที่รู้เท่าทันที่มีต่อตนเองครอบครัวและสังคม
ส ๓.๑ ป. ๖/๓ บอกวิธีและประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	- ความหมายและความจำเป็นของทรัพยากร - หลักการและวิธีใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด - วิธีการสร้างจิตสำนึกให้คนในชาติรู้คุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด - วางแผนการใช้ทรัพยากรโดยประยุกต์เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและประเทศชาติและทันกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๓.๒ ป. ๖/๑ อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคาร และรัฐบาล	* ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคาร และรัฐบาลที่มีต่อระบบเศรษฐกิจอย่างสังเขป เช่น การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ รายได้และรายจ่าย การออมกับธนาคาร การลงทุน * แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของหน่วยเศรษฐกิจ * ภาษีและหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี * สิทธิของผู้บริโภคและสิทธิของผู้ใช้แรงงานในประเทศไทย * การหารายได้ รายจ่าย การออมการลงทุน ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค และรัฐบาล
ส ๓.๒ ป. ๖/๒ ยกตัวอย่างการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น	* การรวมกลุ่มเชิงเศรษฐกิจ เพื่อประสานประโยชน์ในท้องถิ่น เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๑ ป. ๖/๑ อธิบายความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ	* ความหมายและความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ ที่เหมาะสมกับนักเรียน * การนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ ไปใช้ศึกษาเรื่องราวในท้องถิ่น เช่น ความเป็นมาของภูมินามของสถานที่ในท้องถิ่น
ส ๔.๑ ป. ๖/๒ นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำความเข้าใจเรื่องราวสำคัญในอดีต	* ตัวอย่างหลักฐานที่เหมาะสมกับนักเรียนที่จะนำมาใช้ในการศึกษาเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ไทย สมัยรัตนโกสินทร์ เช่น พระราชหัตถเลขาของรัชกาลที่ ๔ หรือรัชกาลที่ ๕ กฎหมายสำคัญ * สรุปข้อมูลที่ได้จากหลักฐานทั้งความจริงและข้อเท็จจริง * การนำเสนอข้อมูลที่ได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเล่าเรื่อง การจัดนิทรรศการ การเขียนรายงาน

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษย์จากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๒ ป. ๖/๑ อธิบายสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน	* ใช้แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของประเทศเพื่อนบ้าน * พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของประเทศเพื่อนบ้านโดยสังเขปเพื่อให้เข้าใจสภาพปัจจุบันของประเทศเหล่านั้น * สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศเพื่อนบ้านของไทยในปัจจุบัน โดยสังเขป * ตัวอย่างความเหมือนและความแตกต่าง ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ภาษา ศาสนา การปกครอง
ส ๔.๒ ป. ๖/๒ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ที่มีผลกระทบต่อตนเองในปัจจุบัน	* ความเป็นมาของกลุ่มอาเซียน โดยสังเขป * สมาชิกของอาเซียนในปัจจุบัน * ความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน โดยสังเขป

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๔.๓ ป. ๖/๑ อธิบายพัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์โดยสังเขป	* การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ โดยสังเขป
ส ๔.๓ ป. ๖/๒ อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของไทยสมัยรัตนโกสินทร์	* ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ * พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ โดยสังเขปตามช่วงเวลาต่าง ๆ เช่น สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สมัยปฏิรูปประเทศ และสมัยประชาธิปไตย
ส ๔.๓ ป. ๖/๓ ยกตัวอย่างผลงานของบุคคลสำคัญด้านต่าง ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์	* ผลงานของบุคคลสำคัญทางด้านต่าง ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ เช่น - พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช - สมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท - พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ส ๔.๓ ป. ๖/๔ อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้	* ภูมิปัญญาไทยสมัยรัตนโกสินทร์ เช่น ศิลปกรรม วรรณกรรม

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบ ของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๕.๑ ป. ๖/๑ ใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (แผนที่ ภาพถ่ายชนิดต่าง ๆ) ระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพและสังคมของประเทศ	• เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (แผนที่ ภาพถ่ายชนิดต่าง ๆ) ที่แสดงลักษณะทางกายภาพของประเทศ
ส ๕.๑ ป. ๖/๒ อธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะทางกายภาพกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของ ประเทศ	• ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของประเทศ เช่น อุทกภัย แผ่นดินไหว วาตภัย • ภูมิลักษณะที่มีต่อภูมิสังคมของประเทศไทย

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้
ส ๕.๒ ป. ๖/๑ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมในประเทศ	- สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมในประเทศ - ความสัมพันธ์และผลกระทบ
ส ๕.๒ ป. ๖/๒ อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพทางธรรมชาติในประเทศไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน และผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้น	ผลที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนหรือดัดแปลงสภาพธรรมชาติในประเทศ จากอดีตถึงปัจจุบัน และผลที่เกิดขึ้น (ประชากร เศรษฐกิจ สังคม อาชีพและวัฒนธรรม)
ส ๕.๒ ป. ๖/๓ จัดทำแผนการใช้ทรัพยากรในชุมชน	- แนวทางการใช้ทรัพยากรของคนในชุมชนให้ใช้ได้นานขึ้นโดยมีจิตสำนึกรู้คุณค่าของทรัพยากร - แผนอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนหรือแผนอนุรักษ์

ส่วนที่ ๒

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านม่วงเป็นโรงเรียนจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ดังนั้นโรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้กำหนดรายละเอียดของรหัสวิชา ชื่อวิชา และโครงสร้างรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนบ้านม่วง ไว้ดังนี้

โครงสร้างเวลาเรียน

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านม่วง

กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนตามกรอบหลักสูตรแกนกลาง ไว้ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน					
	ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖
☐ กลุ่มสาระการเรียนรู้						
ภาษาไทย	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐
คณิตศาสตร์	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๘๐	๘๐	๘๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	๘๐	๘๐	๘๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐
○ ประวัติศาสตร์	(๔๐)	(๔๐)	(๔๐)	(๔๐)	(๔๐)	(๔๐)
○ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม						
○ หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม	(๔๐)	(๔๐)	(๔๐)	(๘๐)	(๘๐)	(๘๐)
○ เศรษฐศาสตร์						
○ ภูมิศาสตร์						
สุขศึกษาและพลศึกษา	๔๐	๔๐	๔๐	๘๐	๘๐	๘๐
ศิลปะ	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐
การงานอาชีพ	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
ภาษาต่างประเทศ	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๘๐	๘๐	๘๐
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐
☐ รายวิชาเพิ่มเติม						
หน้าที่พลเมือง	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
รวมเวลาเรียน (เพิ่มเติม)	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
☐ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
○ กิจกรรมแนะแนว	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
○ กิจกรรมนักเรียน ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
○ ชุมนุม	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐
○ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐
รวมเวลาเรียนกิจกรรม	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐
รวมเวลาเรียน	๑,๐๐๐ ชั่วโมง/ปี			๑,๐๐๐ ชั่วโมง/ปี		

โครงสร้างหลักสูตรชั้นปี เป็นโครงสร้างที่แสดงรายละเอียดเวลาเรียนของรายวิชาพื้นฐาน รายวิชา / กิจกรรมเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละชั้นปี

โครงสร้างหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
โรงเรียนบ้านม่วง

รหัส	กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน(ชม./ปี)
รายวิชาพื้นฐาน		(๘๕๐)
ท ๑๑๑๐๑	ภาษาไทย	๒๐๐
ค ๑๑๑๐๑	คณิตศาสตร์	๒๐๐
ว ๑๑๑๐๑	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๘๐
ส ๑๑๑๐๑	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๕๐
ส ๑๑๑๐๒	ประวัติศาสตร์	๕๐
พ ๑๑๑๐๑	สุขศึกษาและพลศึกษา	๕๐
ศ ๑๑๑๐๑	ศิลปะ	๘๐
ง ๑๑๑๐๑	การงานอาชีพ	๕๐
อ ๑๑๑๐๑	ภาษาต่างประเทศ	๑๒๐
รายวิชาเพิ่มเติม		(๕๐)
ส ๑๑๒๓๑	หน้าที่พลเมือง	๕๐
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๑๒๐)
	แนะแนว	๕๐
	กิจกรรมนักเรียน	
	* ลูกเสือ เนตรนารี	๕๐
	* ชุมนุม	๓๐
	กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	๑๐
รวมเวลาเรียนทั้งหมด		๑,๐๐๐ ชั่วโมง/ปี

โครงสร้างหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒
โรงเรียนบ้านม่วง

รหัส	กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน(ชม./ปี)
รายวิชาพื้นฐาน		(๘๕๐)
ท ๑๒๑๐๑	ภาษาไทย	๒๐๐
ค ๑๒๑๐๑	คณิตศาสตร์	๒๐๐
ว ๑๒๑๐๑	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๘๐
ส ๑๒๑๐๑	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๕๐
ส ๑๒๑๐๒	ประวัติศาสตร์	๕๐
พ ๑๒๑๐๑	สุขศึกษาและพลศึกษา	๕๐
ศ ๑๒๑๐๑	ศิลปะ	๘๐
ง ๑๒๑๐๑	การงานอาชีพ	๕๐
อ ๑๒๑๐๑	ภาษาต่างประเทศ	๑๒๐
รายวิชาเพิ่มเติม		(๕๐)
ส ๑๒๒๓๑	หน้าที่พลเมือง	๕๐
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๑๒๐)
	แนะแนว	๕๐
	กิจกรรมนักเรียน	
	* ลูกเสือ เนตรนารี	๕๐
	* ชุมนุม	๓๐
	กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	๑๐
รวมเวลาเรียนทั้งหมด		๑,๐๐๐ ชั่วโมง/ปี

โครงสร้างหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓
โรงเรียนบ้านม่วง

รหัส	กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน(ชม./ปี)
รายวิชาพื้นฐาน		(๘๕๐)
ท ๑๓๑๐๑	ภาษาไทย	๒๐๐
ค ๑๓๑๐๑	คณิตศาสตร์	๒๐๐
ว ๑๓๑๐๑	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๘๐
ส ๑๓๑๐๑	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๕๐
ส ๑๓๑๐๒	ประวัติศาสตร์	๕๐
พ ๑๓๑๐๑	สุขศึกษาและพลศึกษา	๕๐
ศ ๑๓๑๐๑	ศิลปะ	๘๐
ง ๑๓๑๐๑	การงานอาชีพ	๕๐
อ ๑๓๑๐๑	ภาษาต่างประเทศ	๑๒๐
รายวิชาเพิ่มเติม		(๕๐)
ส ๑๓๒๓๑	หน้าที่พลเมือง	๕๐
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๑๒๐)
	แนะแนว	๕๐
	กิจกรรมนักเรียน	
	* ลูกเสือ เนตรนารี	๕๐
	* ชุมนุม	๓๐
	กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	๑๐
รวมเวลาเรียนทั้งหมด		๑,๐๐๐ ชั่วโมง/ปี

โครงสร้างหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
โรงเรียนบ้านม่วง

รหัส	กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน(ชม./ปี)
รายวิชาพื้นฐาน		(๘๕๐)
ท ๑๔๑๐๑	ภาษาไทย	๑๖๐
ค ๑๔๑๐๑	คณิตศาสตร์	๑๖๐
ว ๑๔๑๐๑	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๑๒๐
ส ๑๔๑๐๑	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๘๐
ส ๑๔๑๐๒	ประวัติศาสตร์	๔๐
พ ๑๔๑๐๑	สุขศึกษาและพลศึกษา	๘๐
ศ ๑๔๑๐๑	ศิลปะ	๘๐
ง ๑๔๑๐๑	การงานอาชีพ	๔๐
อ ๑๔๑๐๑	ภาษาต่างประเทศ	๘๐
รายวิชาเพิ่มเติม		(๔๐)
ส ๑๔๒๓๑	หน้าที่พลเมือง	๔๐
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๑๒๐)
	แนะแนว	๔๐
	กิจกรรมนักเรียน	
	* ลูกเสือ เนตรนารี	๔๐
	* ชุมนุม	๓๐
	กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	๑๐
รวมเวลาเรียนทั้งหมด		๑,๐๐๐ ชั่วโมง/ปี

โครงสร้างหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
โรงเรียนบ้านม่วง

รหัส	กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน(ชม./ปี)
รายวิชาพื้นฐาน		(๘๕๐)
ท ๑๕๑๐๑	ภาษาไทย	๑๖๐
ค ๑๕๑๐๑	คณิตศาสตร์	๑๖๐
ว ๑๕๑๐๑	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๑๒๐
ส ๑๕๑๐๑	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๘๐
ส ๑๕๑๐๒	ประวัติศาสตร์	๔๐
พ ๑๕๑๐๑	สุขศึกษาและพลศึกษา	๘๐
ศ ๑๕๑๐๑	ศิลปะ	๘๐
ง ๑๕๑๐๑	การงานอาชีพ	๔๐
อ ๑๕๑๐๑	ภาษาต่างประเทศ	๘๐
รายวิชาเพิ่มเติม		(๔๐)
ส ๑๕๒๓๑	หน้าที่พลเมือง	๔๐
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๑๒๐)
	แนะแนว	๔๐
	กิจกรรมนักเรียน	
	* ลูกเสือ เนตรนารี	๔๐
	* ชุมนุม	๓๐
	กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	๑๐
รวมเวลาเรียนทั้งหมด		๑,๐๐๐ ชั่วโมง/ปี

โครงสร้างหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
โรงเรียนบ้านม่วง

รหัส	กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน(ชม./ปี)
รายวิชาพื้นฐาน		(๘๕๐)
ท ๑๖๑๐๑	ภาษาไทย	๑๖๐
ค ๑๖๑๐๑	คณิตศาสตร์	๑๖๐
ว ๑๖๑๐๑	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๑๒๐
ส ๑๖๑๐๑	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๘๐
ส ๑๖๑๐๒	ประวัติศาสตร์	๔๐
พ ๑๖๑๐๑	สุขศึกษาและพลศึกษา	๘๐
ศ ๑๖๑๐๑	ศิลปะ	๘๐
ง ๑๖๑๐๑	การงานอาชีพ	๔๐
อ ๑๖๑๐๑	ภาษาต่างประเทศ	๘๐
รายวิชาเพิ่มเติม		(๔๐)
ส ๑๖๒๓๑	หน้าที่พลเมือง	๔๐
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๑๒๐)
	แนะแนว	๔๐
	กิจกรรมนักเรียน	
	* ลูกเสือ เนตรนารี	๔๐
	* ชุมนุม	๓๐
	กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	๑๐
รวมเวลาเรียนทั้งหมด		๑,๐๐๐ ชั่วโมง/ปี

ส่วนที่ ๓

คำอธิบายรายวิชา

ในส่วนของการจัดทำคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๒) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โรงเรียนบ้านม่วงได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยเขียนในลักษณะความเรียงระบอบองค์ความรู้ ทักษะ / กระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามธรรมชาติของวิชา เป็นการเขียนในภาพรวมที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน และสะท้อนตัวชี้วัดในรายวิชาพื้นฐาน หรือผลการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติม คำอธิบายรายวิชา จึงประกอบด้วยส่วนประกอบดังต่อไปนี้

- รหัสวิชา
- ชื่อรายวิชา
- กลุ่มสาระการเรียนรู้
- ชั้นปี
- จำนวนเวลาเรียน

คำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ศาสนา และวัฒนธรรม

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๑๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาฯ๑
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สาระ : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ศึกษา และลงมือปฏิบัติในเรื่อง บอกพุทธประวัติหรือประวัติของ ศาสดาที่ตนนับถือโดยสังเขป ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด บอกความหมาย ความสำคัญและ เคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตาม หลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตาที่มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด บำเพ็ญประโยชน์ต่อวัดหรือ ศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ แสดงตนเป็นพุทธ มามกะหรือแสดงความเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญ สำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง

สาระ : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ศึกษาหลักการแนวทางปฏิบัติใน เรื่องบอกประโยชน์และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน ยกตัวอย่างความสามารถและ ความดีของตนเอง ผู้อื่นและบอกผลจากการกระทำนั้น บอกโครงสร้าง บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกใน ครอบครัวและโรงเรียน ระบุบทบาท สิทธิ หน้าที่ของตนเองในครอบครัวและโรงเรียน มีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจและทำกิจกรรมในครอบครัวและโรงเรียนตามกระบวนการประชาธิปไตย

สาระ : เศรษฐศาสตร์ ศึกษาเรื่อง ระบุสินค้าและบริการที่ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ยกตัวอย่าง การใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันที่ไม่เกินตัวและเห็นประโยชน์ของการออม ยกตัวอย่างการใช้ทรัพยากรใน ชีวิตประจำวันอย่างประหยัด อธิบายเหตุผลความจำเป็นที่คนต้องทำงานทำงานอย่างสุจริต

สาระ : ภูมิศาสตร์ ศึกษาเรื่อง แยกแยะสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ระบุความสัมพันธ์ของตำแหน่งระยะ ทิศของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ระบุทิศหลักและที่ตั้งของสิ่งต่าง ๆ ใช้ แผนผังง่าย ๆ ในการแสดงตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียน สังเกตและบอกการเปลี่ยนแปลงของสภาพ อากาศในรอบวัน บอกสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ สังเกตและ เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว มีส่วนร่วมในการจัดระเบียบสิ่งแวดล้อมและชั้น เรียน

โดยเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมสู่การสร้างประสบการณ์ใหม่ โดยการใช้ภาพ ข่าว หรือสถานการณ์ ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนฝึกการสังเกต ตอบคำถามเชิงวิเคราะห์และสรุปความรู้ที่ได้เป็นแผนผังความคิด กระตุ้นให้ แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย เพื่อร่วมกันหาแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสม ส่งเสริมการทำงานกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม นำไปสู่การยอมรับและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงการปฏิบัติตนในฐานะที่เป็นส่วนส่วนหนึ่งสามคม ประชาธิปไตย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ มีแนวคิดที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

และมีความเข้าใจสภาพภูมิศาสตร์รอบตัว เลือกใช้และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

รหัสตัวชี้วัด

ส ๑.๑ ป.๑/๑ ป.๑/๒ ป.๑/๓ ป.๑/๔

ส ๑.๒ ป.๑/๑ ป.๑/๒ ป.๑/๓

ส ๒./๑ ป.๑/๑ ป.๑/๒

ส ๒.๒ ป.๑/๑ ป.๑/๒ ป.๑/๓

ส ๓.๑ ป.๑/๑ ป.๑/๒ ป.๑/๓

ส ๓.๒ ป.๑/๑

ส ๕.๑ ป.๑/๑ ป.๑/๒ ป.๑/๓ ป.๑/๔ ป.๑/๕

ส ๕.๒ ป.๑/๑ ป.๑/๒ ป.๑/๓

รวม ๘ มาตรฐาน ๒๔ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๒๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สาระ : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ศึกษาและลงมือปฏิบัติในเรื่อง บอกความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ สรุพพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึง การออกผนวชหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด บอกความหมาย ความสำคัญ และเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัวและในโรงเรียนตามหลักศาสนา เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่ดีที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดบอกชื่อศาสนา ศาสดา และความสำคัญของคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น ๆ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้ถูกต้อง ปฏิบัติตนใน ศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง

สาระ : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ศึกษาหลักการแนวทางปฏิบัติในเรื่อง ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย แสดงพฤติกรรมในการยอมรับความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของบุคคลอื่นที่แตกต่างกัน โดยปราศจากอคติ เคารพในสิทธิ เสรีภาพของตนเองผู้อื่น อธิบายความสัมพันธ์ของตนเองและสมาชิกในครอบครัวในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ระบุผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจใจในโรงเรียนและชุมชน

สาระ : เศรษฐศาสตร์ ศึกษาเรื่อง ระบุทรัพยากรที่นำมาผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน บอกที่มาของรายได้และรายจ่ายของตนเองและครอบครัว บันทึกรายรับ- รายจ่ายของตนเอง สรุพผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้และการออม อธิบายการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยวิธีต่าง ๆ บอกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

สาระ : ภูมิศาสตร์ ศึกษาเรื่อง ระบุสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งปรากฏระหว่างโรงเรียนกับบ้าน ระบุตำแหน่งอย่างง่ายและลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในลูกโลก แผนที่ แผนที่ และภาพถ่าย อธิบายความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ระหว่างโลกดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์ อธิบายความสำคัญและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม แยกแยะและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดไปและที่ใช้แล้วหมดไปอย่างคุ้มค่า อธิบายความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

โดยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมสู่การสร้างประสบการณ์ใหม่ โดยการใช้ภาพ ข่าว หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนฝึกการสังเกต ตอบคำถามเชิงวิเคราะห์และสรุปความรู้ที่ได้เป็นแผนผังความคิด กระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย เพื่อร่วมกันหาแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสม ส่งเสริมการทำงานกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม นำไปสู่การยอมรับและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงการปฏิบัติตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมประชาธิปไตย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ มีแนวคิดที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง และมีความเข้าใจสภาพภูมิศาสตร์รอบตัว เลือกใช้และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

รหัสตัวชี้วัด

ส. ๑.๑ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ป.๒/๓ ป.๒/๔ ป.๒/๕ ป.๒/๖ ป.๒/๗

ส ๑.๒ ป.๒/๑ ป.๒/๒

ส ๒.๑ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ป.๒/๓ ป.๒/๔

ส ๒.๒ ป.๒/๑ ป.๒/๒

ส ๓.๑ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ป.๒/๓ ป.๒/๔

ส ๓.๒ ป.๒/๑ ป.๒/๒

ส ๕.๑ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ป.๒/๓

ส ๕.๒ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ป.๒/๓ ป.๒/๔

รวม ๘ มาตรฐาน ๒๘ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๓๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาฯ๓
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สาระ : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ศึกษา และลงมือปฏิบัติในเรื่อง อธิบายความสำคัญของ พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย สรุปรพุทธ-ประวัติ ตั้งแต่การบำเพ็ญเพียรจนถึงปรินิพพานหรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ชื่นชมและบอก แบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด บอกความหมาย ความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ แสดงความเคารพพระรัตนตรัยและปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิ ในพระพุทธศาสนาหรือพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด บอกชื่อ ความสำคัญและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนบุคคลของศาสนาอื่น ๆ

ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวก ศาสนสถาน ศาสนวัตถุของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ได้ถูกต้องเห็นคุณค่าและปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้องแสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ

สาระ : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ศึกษาหลักการแนวทางปฏิบัติในเรื่องสรุปประโยชน์และปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น บอกพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของตนเอง และผู้อื่นที่อยู่ในกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย

อธิบายความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ ยกตัวอย่างบุคคล ซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์ แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน ระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการการตัดสินใจในชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชนโดยวิธีการออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชนที่เป็นผลจากการตัดสินใจของบุคคลและกลุ่ม

สาระ : เศรษฐศาสตร์ ศึกษาเรื่อง จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการ ในการดำรงชีวิต วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง อธิบายได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและบริโภค สินค้าและบริการ บอกสินค้าและบริการที่รัฐจัดหาและให้บริการแก่ประชาชนบอกความสำคัญของภาษีและบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี อธิบายเหตุผลการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง

สาระ : ภูมิศาสตร์ ศึกษาเรื่อง ใช้แผนที่ แผนที่ และภาพถ่ายในการหาข้อมูลทาง ภูมิศาสตร์ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เขียนแผนผังง่าย ๆ เพื่อแสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่สำคัญในบริเวณโรงเรียน และชุมชน บอกความสัมพันธ์ของลักษณะกายภาพกับลักษณะทางสังคมของชุมชนเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบัน อธิบายการพึ่งพาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนในการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และการประกอบอาชีพ อธิบายเกี่ยวกับมลพิษและการก่อให้เกิดมลพิษโดยมนุษย์ อธิบายความแตกต่างของเมืองและชนบท ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมใน

โดยให้ผู้เรียน เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมสู่การสร้างประสบการณ์ใหม่ โดยใช้ภาพ ข่าว หรือ สถานการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนฝึกการสังเกต ตอบคำถามเชิงวิเคราะห์และสรุปความรู้ที่ได้เป็นแผนผังความคิด กระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย เพื่อร่วมกันหาแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสม ส่งเสริมการทำงานกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม นำไปสู่การยอมรับและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงการปฏิบัติตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ประชาธิปไตย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ มีแนวคิดที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง และ มีความเข้าใจสภาพภูมิศาสตร์รอบตัว เลือกใช้และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

รหัสตัวชี้วัด

ส ๑.๑ ป.๓/๑ ป.๓/๒ ป.๓/๓ ป.๓/๔ ป.๓/๕ ป.๓/๖ ป.๓/๗

ส ๑.๒ ป.๓/๑ ป.๓/๒ ป.๓/๓

ส ๒.๑ ป.๓/๑ ป.๓/๒ ป.๓/๓ ป.๓/๔

ส ๒.๒ ป.๓/๑ ป.๓/๒ ป.๓/๓

ส ๓.๑ ป.๓/๑ ป.๓/๒ ป.๓/๓

ส ๓.๒ ป.๓/๑ ป.๓/๒ ป.๓/๓

ส ๕.๑ ป.๓/๑ ป.๓/๒ ป.๓/๓

ส ๕.๒ ป.๓/๑ ป.๓/๒ ป.๓/๓ ป.๓/๔ ป.๓/๕

รวม ๘ มาตรฐาน ๓๑ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๔๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๘๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สังเกต ศึกษาค้นคว้า อภิปราย ชักถาม แสดงความคิดเห็น รวบรวมข้อมูล สืบค้น ข้อมูลสรุปใจความสำคัญเกี่ยวกับความสำคัญทางศาสนา และศาสนาของศาสนาพุทธ คัมภีร์ทางศาสนาที่ตนนับถือ หลักธรรมของศาสนา การบริหารจัดการและเจริญปัญญา ชื่นชมการทำความดีของบุคคลกรในสังคม แปลความหมายในคัมภีร์ศาสนาที่ตนนับถือ เสนอแนวทางการกระทำของตนเองและผู้อื่นในฐานะพลเมืองดีของสังคม สิทธิเด็ก เพื่อป้องกันตัวเองและสังคม เปรียบเทียบความแตกต่างของวัฒนธรรมในท้องถิ่นการยอมรับคุณค่าของกันและกัน การรวมกลุ่มทั้งภาครัฐและเอกชน ชื่นชมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การรวมกลุ่มภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่น อำนาจอธิปไตย ปฏิบัติตามกฎหมายในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ ผู้ผลิต ผู้บริโภค วิธีการของเศรษฐกิจ การหารายได้ การออม การลงทุน ผลผลิตทางด้านเศรษฐกิจ การตลาด การธนาคาร สถาบันการเงินอื่น ๆ ภาษีที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน การพึ่งพา การแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความแตกต่างของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ สามารถดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทย และสังคมโลก สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ส ๑.๑ ป.๔/๑ ป.๔/๒ ป.๔/๓ ป.๔/๔ ป.๔/๕ ป.๔/๖ ป.๔/๗ ป.๔/๘

ส ๑.๒ ป.๔/๑ ป.๔/๒ ป.๔/๓

ส ๒.๑ ป.๔/๑ ป.๔/๒ ป.๔/๓ ป.๔/๔ ป.๔/๕

ส ๒.๒ ป.๔/๑ ป.๔/๒ ป.๔/๓

ส ๓.๑ ป.๔/๑ ป.๔/๒ ป.๔/๓

ส ๓.๒ ป.๔/๑ ป.๔/๒

ส ๕.๑ ป.๔/๑ ป.๔/๒ ป.๔/๓

ส ๕.๒ ป.๔/๑ ป.๔/๒ ป.๔/๓

รวม ๘ มาตรฐาน ๓๐ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๕๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาฯ๕
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๘๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สาระ : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ศึกษาและลงมือปฏิบัติในเรื่อง วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย สรุปพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่า และประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด อธิบายองค์ประกอบ และความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือแสดงความเคารพพระรัตนตรัยและปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม จัดพิธีกรรมตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างเรียบง่ายมีประโยชน์และปฏิบัติตนถูกต้อง ปฏิบัติตนใน ศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนด และอธิบายประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด

สาระ : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ศึกษาหลักการแนวทางปฏิบัติในเรื่อง ยกตัวอย่างและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี เสนอวิธีการปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน อธิบายโครงสร้างอำนาจ หน้าที่ และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ระบุบทบาทหน้าที่และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น วิเคราะห์ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สาระ : เศรษฐศาสตร์ ศึกษาเรื่อง อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัวโรงเรียน และชุมชน อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์ อธิบายบทบาทหน้าที่เบื้องต้นของธนาคารจำแนกผลดีและผลเสียของการกู้ยืม

สาระ : ภูมิศาสตร์ ศึกษาเรื่อง รู้ตำแหน่ง (พิกัดภูมิศาสตร์ ละติจูด ลองจิจูด) ระยะ ทิศทางของภูมิภาคของตนเอง ระบุลักษณะภูมิลักษณะที่สำคัญในภูมิภาคของตนเองในแผนที่ อธิบายความสัมพันธ์ของลักษณะทางกายภาพกับลักษณะทางสังคมในภูมิภาคของตนเอง วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นของประชากรในภูมิภาค อธิบายอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีชีวิตและการสร้างสรรค์วัฒนธรรมในภูมิภาค นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและการทำลายสภาพแวดล้อม และเสนอแนวคิดในการรักษาสภาพแวดล้อมในภูมิภาค

โดยให้เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมสู่การสร้างประสบการณ์ใหม่ โดยการใช้ภาพ ข่าว หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนฝึกการสังเกต ตอบคำถามเชิงวิเคราะห์และสรุปความรู้ที่ได้เป็นแผนผังความคิด กระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย เพื่อร่วมกันหาแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสม ส่งเสริมการทำงาน

กลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม นำไปสู่การยอมรับและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงการปฏิบัติตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ประชาธิปไตย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ มีแนวคิดที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ใช้วิธีการที่เหมาะสมในการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ และมีความเข้าใจสภาพภูมิศาสตร์รอบตัว เลือกใช้ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

รหัสตัวชี้วัด

ส ๑.๑ ป.๕/๑ ป.๕/๒ ป.๕/๓ ป.๕/๔

ส ๑.๒ ป.๕/๑ ป.๕/๒ ป.๕/๓

ป ๒.๑ ป.๕/๑ ป.๕/๒ ป.๕/๓ ๕/๔

ส ๒.๒ ป.๕/๑ ป.๕/๒ ป.๕/๓

ส ๓.๑ ป.๕/๑ ป.๕/๒ ป.๕/๓

ส ๓.๒ ป.๕/๑ ป.๕/๒

ส ๕.๑ ป.๕/๑ ป.๕/๒ ป.๕/๓

ส ๕.๒ ป.๕/๑ ป.๕/๒ ป.๕/๓

รวม ๘ มาตรฐาน ๒๕ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๖๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๘๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สาระ : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ศึกษาและลงมือปฏิบัติในเรื่อง วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติหรือความสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ สรุปลักษณะประวัติตั้งแต่ปลายอายุสังขารจนถึงสังขารนิยสถาน หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ชื่นชมการทำความดีของบุคคลในประเทศตามหลักศาสนาพร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา และบริหารจัดการเจริญปัญญา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อแก้ปัญหาอุปสรรคและสิ่งเสียดสี อธิบายหลักธรรมสำคัญของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป อธิบายลักษณะสำคัญของศาสนาพหิทธิ พหิทธิกรรมของศาสนาอื่น ๆ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้องเข้าร่วมพหิทธิ อธิบายความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในศาสนสถานและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมมีมรรยาทของความเป็น ศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด อธิบายประโยชน์ของการเข้าร่วมในศาสนพหิทธิ พหิทธิกรรม และกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนด และปฏิบัติตนได้ถูกต้องแสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ

สาระ : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ศึกษาหลักการแนวทางปฏิบัติในเรื่อง ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาและธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม แสดงออกถึงมารยาทไทยได้เหมาะสมถูกกาลเทศะ อธิบายคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคน ในสังคมไทย ติดตามข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสารในการเรียนรู้ได้เหมาะสม เปรียบเทียบบทบาท หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นและประเทศ อภิปรายบทบาท ความสำคัญในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

สาระ : เศรษฐศาสตร์ ศึกษาเรื่อง อธิบายบทบาทของผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบ อธิบายบทบาทของผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน บอกวิธีและประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคาร และรัฐบาล ยกตัวอย่าง การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น

สาระ : ภูมิศาสตร์ ศึกษาเรื่อง ใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (แผนที่ ภาพถ่าย ชนิดต่าง ๆ) ระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพและสังคมของประเทศ อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของประเทศ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมในประเทศ อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติในประเทศไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน และผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้น จัดทำแผนการใช้ทรัพยากรในชุมชน

โดยเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมสู่การสร้างประสบการณ์ใหม่ โดยใช้ภาพ ข้าว หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนฝึกการสังเกต ตอบคำถามเชิงวิเคราะห์และสรุปความรู้ที่ได้เป็นแผนผังความคิด กระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย เพื่อร่วมกันหาแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสม ส่งเสริมการทำงานกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม นำไปสู่การยอมรับและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงการปฏิบัติตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของ สังคม ประชาธิปไตยปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ มีแนวคิดที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง และมีความเข้าใจสภาพภูมิศาสตร์รอบตัว เลือกใช้และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

รหัสตัวชี้วัด

ส ๑.๑ ป.๖.๑ ป.๖/๒ ป.๖/๓ ป.๖/๔ ป.๖/๕ ป.๖/๖ ป.๖/๗ ป.๖/๘ ป.๖/๙

ส ๑.๒ ป.๖/๑ ป.๖/๒ ป.๖/๓ ป.๖/๔

ส ๒.๑ ป.๖/๑ ป.๖/๒ ป.๖/๓ ป.๖/๔

ส ๓.๑ ป.๖/๑ ป.๖/๒ ป.๖/๓

ส ๓.๒ ป.๖/๑ ป.๖/๒

ส ๕.๑ ป.๖/๑ ป.๖/๒

ส ๕.๒ ป.๖/๑ ป.๖/๒ ป.๖/๓

รวม ๗ มาตรฐาน ๒๗ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๑๑๐๑ ประวัติศาสตร์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษา วิเคราะห์ เรียงลำดับ อธิบายความสำคัญของเวลาตามปฏิทินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน บอกประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว พัฒนาการของมนุษย์ จาก อดีตจนถึงปัจจุบัน ความหมายและความสำคัญของสัญลักษณ์ของชาติไทย แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สิ่งที่ตนรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น โดยการสอบถามผู้ปกครอง นักเรียนใกล้และสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง

เห็นคุณค่าและความสำคัญของประวัติศาสตร์ชาติไทย มีความรัก ความภูมิใจ อนุรักษ์ไว้ซึ่งความเป็นไทยโดยยึดหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปสู่ประชาคมอาเซียน

รหัสตัวชี้วัด

ส.๔.๑ ป.๑/๑ ป.๑/๒ ป.๑/๓

ส.๔.๒ ป.๑/๑ ป.๑/๒

ส.๔.๓ ป.๑/๑ ป.๑/๒ ป.๑/๓

รวม ๓ มาตรฐาน ๘ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๒๑๐๑ ประวัติศาสตร์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษา วิเคราะห์ เรียงลำดับ สืบค้น อธิบายเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน อนาคต เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวหรือในชีวิตของตนเอง การเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของคนในชุมชน และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน บุคคลที่ทำประโยชน์ต่อท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทยโดยใช้หลักฐานที่เกี่ยวข้อง สอบถาม สัมภาษณ์ นักเรียนใกล้เคียง และบุคคลสำคัญในชุมชน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

เห็นคุณค่าและความสำคัญของประวัติศาสตร์ชาติไทย มีความรัก ความภูมิใจ อนุรักษ์ไว้ซึ่งความเป็นไทยโดยยึดหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปสู่ประชาคมอาเซียน

รหัสตัวชี้วัด

ส.๔.๑ ป.๒/๑ ป.๒/๒

ส.๔.๒ ป.๒/๑ ป.๒/๒

ส.๔.๓ ป.๒/๑ ป.๒/๒

รวม ๓ มาตรฐาน ๖ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๓๑๐๑ ประวัติศาสตร์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษา วิเคราะห์ เรียงลำดับ สืบค้น อธิบายที่มาของศักราช การเทียบ พ.ศ. เป็น ค.ศ. หรือ ค.ศ. เป็น พ.ศ. เหตุการณ์สำคัญของโรงเรียนและชุมชนชน ปัจจุบันที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานและการพัฒนาการของ ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชุมชนตนเองกับ ชุมชน อื่นพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจโดยสังเขปของพระมหากษัตริย์ไทย ผู้สถาปนาอาณาจักร ไทย พระ ราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ในรัชกาลปัจจุบันโดยความสำคัญของเวลา ตามปฏิทินที่ ใช้ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยสังเขปและวีรกรรมของบรรพบุรุษไทยที่มีส่วนปกป้องประเทศชาติโดย ใช้หลักฐานที่ เกี่ยวข้อง สอบถาม สัมภาษณ์บุคคลสำคัญในชุมชนชน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

เห็นคุณค่าและความสำคัญของประวัติศาสตร์ชาติไทย มีความรัก ความภูมิใจ อนุรักษ์ไว้ซึ่งความ เป็น ไทย โดยยึดหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปสู่ประชาคมอาเซียน

รหัสตัวชี้วัด

ส.๔.๑ ป.๓/๑ ป.๓/๒

ส.๔.๒ ป.๓/๑ ป.๓/๒ ป.๓/๓

ส.๔.๓ ป.๓/๑ ป.๓/๒ ป.๓/๓

รวม ๓ มาตรฐาน ๘ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๔๑๐๑ ประวัติศาสตร์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษา วิเคราะห์ เรียงลำดับ สืบค้น อธิบายความหมายและช่วงเวลาของทศวรรษ ศตวรรษและ สหัสวรรษ ยุคสมัยในการศึกษาประวัติของมนุษย์การแยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ใช้ในการศึกษาความ เป็นมาของท้องถิ่น พัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ การสถาปนา อาณาจักรสุโขทัย พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัยและภูมิ ปัญญาไทยในสมัยสุโขทัยโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ในท้องถิ่น

เห็นคุณค่าและความสำคัญของประวัติศาสตร์ชาติไทย มีความรัก ความภูมิใจ อนุรักษ์ไว้ซึ่งความ เป็นไทย โดยยึดหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปสู่ประชาคมอาเซียน

รหัสตัวชี้วัด

ส.๔.๑ป.๔/๑ ป.๔/๒ ป.๔/๓

ส.๔.๒ ป.๔/๑ ป.๔/๒

ส.๔.๓ ป.๔/๑ ป.๔/๒ ป.๔/๓

รวม ๓ มาตรฐาน ๘ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๕๑๐๑ ประวัติศาสตร์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษา วิเคราะห์ เรียงลำดับ สืบค้น อธิบายความเป็นมาของท้องถิ่น อิทธิพลของอารยธรรมอินเดีย และจีน อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติ พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญของสมัยอยุธยาและธนบุรี ภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัย อยุธยา และธนบุรีโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ในท้องถิ่น

เห็นคุณค่าและความสำคัญของประวัติศาสตร์ชาติไทย มีความรัก ความภูมิใจ อนุรักษ์ไว้ซึ่งความเป็นไทย โดยยึดหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปสู่ประชาชนอาเซียน

รหัสตัวชี้วัด

ส.๔.๑ ป.๕/๑ ป.๕/๒ ป.๕/๓

ส.๔.๒ ป.๕/๑ ป.๕/๒

ส.๔.๓ ป.๕/๑ ป.๕/๒ ป.๕/๓ ป.๕/๔

รวม ๓ มาตรฐาน ๙ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๖๑๐๑ ประวัติศาสตร์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษา วิเคราะห์ เรียงลำดับ สืบค้น อธิบายที่ ความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน ความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนทาง เศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทาง เศรษฐกิจ และการปกครอง ผลงานของบุคคลสำคัญด้านต่าง ๆ และภูมิปัญญาไทยที่สำคัญในสมัย รัตนโกสินทร์ โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ในท้องถิ่น

เห็นคุณค่าและความสำคัญของประวัติศาสตร์ชาติไทย มีความรัก ความภูมิใจ อนุรักษ์ไว้ซึ่งความเป็นไทย โดยยึดหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปสู่ประชาคมอาเซียน

รหัสตัวชี้วัด

ส.๔.๑ ป.๕/๑ ป.๕/๒

ส.๔.๒ ป.๕/๑ ป.๕/๒

ส.๔.๓ ป.๕/๑ ป.๕/๒ ป.๕/๓ ป.๕/๔

รวม ๓ มาตรฐาน ๘ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม วิชาหน้าที่พลเมือง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๑๒๓๑ หน้าที่พลเมือง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทไทยในเรื่องการแสดงความเคารพการรับประทานอาหารการทักทายด้วยวาจาและยิ้มแสดงออกถึงความกตัญญูทักทายต่อพ่อแม่แม่และญาติผู้ใหญ่เห็นความสำคัญของภาษาไทยปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรอดทนฝ่าฝืนหาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับชาติศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ปฏิบัติตนตามพระบรมมหาราชวังในเรื่องการออมและการประหยัดหลักการทรงงานในเรื่องการประหยัดความเรียบง่ายได้ประโยชน์สูงสุดความซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจต่อกันและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรอดทนฝ่าฝืนหาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

ปฏิบัติตนตามข้อตกลงกติกาและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในห้องเรียนในเรื่องการรักษาความสะอาดการรักษาของใช้ร่วมกันและการส่งงานปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของครอบครัวและห้องเรียนในเรื่องการเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ญาติผู้ใหญ่และครูปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรอดทนฝ่าฝืนหาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างของตนเองและผู้อื่นในเรื่องเชื้อชาติภาษาเพศสุขภาพความพิการความสามารถถิ่นกำเนิดฯลฯ ยกตัวอย่างความขัดแย้งในห้องเรียนในกรณีความคิดเห็นไม่ตรงกันการละเมิดสิทธิของผู้อื่นและเสนอวิธีการแก้ปัญหาโดยสันติวิธีปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตอดทนและยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง โดยใช้กระบวนการคิดกระบวนการกลุ่มกระบวนการปฏิบัติกระบวนการเผชิญสถานการณ์และกระบวนการแก้ปัญหา

เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะที่ดีของคนไทยภาคภูมิใจและรักษาไว้ซึ่งความเป็นไทยแสดงออกถึงความรักชาติยึดมั่นในศาสนาเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสามารถจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและมีวินัยในตนเอง

ผลการเรียนรู้

๑. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทไทย
๒. แสดงออกถึงความกตัญญูทักทายต่อบุคคลในครอบครัว
๓. เห็นความสำคัญของภาษาไทย
๔. เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับชาติศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์
๕. ปฏิบัติตนตามพระบรมมหาราชวังหลักการทรงงานและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๖. ปฏิบัติตนตามข้อตกลงกติกาและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในห้องเรียน
๗. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของครอบครัวและห้องเรียน
๘. ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างของตนเองและผู้อื่น
๙. ยกตัวอย่างความขัดแย้งในห้องเรียนและเสนอวิธีการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี
๑๐. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง

รวมทั้งหมด ๑๐ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๒๒๓๑ หน้าที่พลเมือง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทไทยในเรื่องการพูดด้วยถ้อยคำไพเราะและการมีกิริยาสุภาพอ่อนน้อม แสดงออกถึงความกตัญญูทักท้วงต่อบุคคลในโรงเรียนเห็นประโยชน์ของการแต่งกายด้วยผ้าไทยปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรอดทนฝ่าฝืนหาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับชาติศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ปฏิบัติตนตามพระบรมราโชวาทในเรื่องความขยันและความอดทนหลักการทรงงานในเรื่องการพึ่งตนเองและรู้จักสามัคคีและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรอดทนฝ่าฝืนหาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในโรงเรียนในเรื่องการแต่งกายการเข้าแถวการดูแลพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของห้องเรียนและโรงเรียนในเรื่องการเป็นผู้นำและการเป็นสมาชิกที่ดีหน้าที่และความรับผิดชอบปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรอดทนให้หาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างของตนเองและผู้อื่นในเรื่องเชื้อชาติภาษาเพศสภาพความพิการความสามารถถิ่นกำเนิด ฯลฯ ยกตัวอย่างความขัดแย้งในโรงเรียนในกรณีหน้าที่และความรับผิดชอบและการใช้ของส่วนรวมและเสนอวิธีการแก้ปัญหาโดยสันติวิธีปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตอดทนและยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง โดยใช้กระบวนการคิดกระบวนการกลุ่มกระบวนการปฏิบัติกระบวนการเผชิญสถานการณ์และกระบวนการแก้ปัญหา

เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะที่ดีของคนไทยภาคภูมิใจและรักษาไว้ซึ่งความเป็นไทยแสดงออกถึงความรักชาติยึดมั่นในศาสนาเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสามารถจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและมีวินัยในตนเอง

ผลการเรียนรู้

๑. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทไทย
๒. แสดงออกถึงความกตัญญูทักท้วงต่อบุคคลในโรงเรียน
๓. เห็นประโยชน์ของการแต่งกายด้วยผ้าไทย
๔. เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับชาติศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์
๕. ปฏิบัติตนตามพระบรมราโชวาทหลักการทรงงานและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๖. ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในโรงเรียน
๗. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของห้องเรียนและโรงเรียน
๘. ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างของตนเองและผู้อื่น
๙. ยกตัวอย่างความขัดแย้งในโรงเรียนและเสนอวิธีการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี
๑๐. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง

รวมทั้งหมด ๑๐ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๓๒๓๑ หน้าที่พลเมือง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทไทยในเรื่องการต้อนรับผู้มาเยือนและการปฏิบัติตนตามกาลเทศะแสดงออกถึงความกตัญญูต่เวทีต่อบุคคลในชุมชนเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องต่าง ๆ ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรอดทนและยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับชาติศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ปฏิบัติตนตามพระบรมราโชวาทในเรื่องความซื่อสัตย์และความเสียสละหลักการทำงานในเรื่องการมีส่วนร่วมและความเพียรและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรอดทนใฝ่หาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

ปฏิบัติตนตามข้อตกลงกติกากฎระเบียบและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในห้องเรียนและโรงเรียนในเรื่องการใช้และการดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้และสถานที่ของส่วนรวมปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของห้องเรียนและโรงเรียนในเรื่องการใช้สิทธิและหน้าที่และการใช้เสรีภาพอย่างรับผิดชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องเรียนและโรงเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรอดทนใฝ่หาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องเชื้อชาติภาษาเพศสภาพความพิการความสามารถถิ่นกำเนิดสถานะของบุคคลอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติและพึงพิงพาซึ่งกันและกันด้วยการไม่รังแกไม่ทำร้ายไม่ล้อเลียนช่วยเหลือซึ่งกันและกันและแบ่งปันยกตัวอย่างความขัดแย้งในชุมชนในกรณีการใช้สาธารณสมบัติและการรักษาสิ่งแวดล้อมและเสนอวิธีการปัญหาโดยสันติวิธีปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตอดทนและยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง โดยใช้กระบวนการคิดกระบวนการกลุ่มกระบวนการปฏิบัติกระบวนการแก้ปัญหาและกระบวนการแก้ปัญหา

เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะที่ดีของคนไทยภาคภูมิใจและรักษาไว้ซึ่งความเป็นไทยแสดงออกถึงความรักชาติยึดมั่นในศาสนาเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสามารถจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและมีวินัยในตนเอง

ผลการเรียนรู้

๑. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทไทย
๒. แสดงออกถึงความกตัญญูต่เวทีต่อบุคคลในชุมชน
๓. เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น
๔. เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับชาติศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์
๕. ปฏิบัติตนตามพระบรมราโชวาทหลักการทรงงานและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๖. ปฏิบัติตนตามข้อตกลงกติกากฎระเบียบและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในห้องเรียนและโรงเรียน
๗. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องเรียนและโรงเรียน
๘. ยอมรับและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติ
๙. ยกตัวอย่างความขัดแย้งในชุมชนและเสนอวิธีการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี
๑๐. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง

รวมทั้งหมด ๑๐ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๔๒๓๑ หน้าที่พลเมือง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทไทยในพิธีการต่าง ๆ ในเรื่องการกล่าวคำต้อนรับการแนะนำตัวเองและแนะนำสถานที่แสดงออกถึงความกตัญญูทักทายต่อผู้ทำประโยชน์ในสังคมมีส่วนร่วมในขนบธรรมเนียมประเพณีไทยในท้องถิ่นปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตอดทนและยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

เห็นความสำคัญและแสดงออกถึงความรักชาติยึดมั่นในศาสนาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ในเรื่องการใช้สินค้าไทยดูแลรักษาโบราณสถานโบราณวัตถุและสาธารณสมบัติปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีปฏิบัติตนตามพระราชจริยวัตรและพระจริยวัตรปฏิบัติตนตามพระบรมราโชวาทในเรื่องการมีวินัย และการข่มใจหลักการทรงงานในเรื่องประโยชน์ส่วนรวมและพอยู่พอกินและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรอดทนไม่หาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

มีส่วนร่วมในการสร้างและปฏิบัติตามข้อตกลงกติกาของห้องเรียนในเรื่องการรักษาความสะอาดการรักษาของใช้ร่วมกันและการส่งงานโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงกติกาด้วยหลักเหตุผลและยึดถือประโยชน์ส่วนรวมปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและห้องเรียนในเรื่องการเป็นผู้นำและการเป็นสมาชิกที่ดีการมีเหตุผลยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและการปฏิบัติตามเสียงข้างมากและยอมรับเสียงข้างน้อยมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการตัดสินใจในกิจกรรมของครอบครัวและห้องเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรอดทนไม่หาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องเชื้อชาติภาษาเพศสภาพความพิการความสามารถถิ่นกำเนิดสถานะของบุคคลอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติและพึ่งพาซึ่งกันและกันในเรื่องการไม่รังแกไม่ทำร้ายไม่ล้อเลียนช่วยเหลือซึ่งกันและกันและแบ่งปันวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งในท้องถิ่นในกรณีการใช้สาธารณสมบัติและการรักษาสงแวดล้อมและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาโดยสันติวิธีปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตอดทนและยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

โดยใช้กระบวนการคิดกระบวนการกลุ่มกระบวนการปฏิบัติกระบวนการเผชิญสถานการณ์และกระบวนการแก้ปัญหา

เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะที่ดีของคนไทยภาคภูมิใจและรักษาไว้ซึ่งความเป็นไทยแสดงออกถึงความรักชาติยึดมั่นในศาสนาเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสามารถจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและมีวินัยในตนเอง

ผลการเรียนรู้

๑. เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทไทย
๒. แสดงออกถึงความกตัญญูทักทายต่อผู้ทำประโยชน์ในสังคม
๓. มีส่วนร่วมในขนบธรรมเนียมประเพณีไทย
๔. เห็นความสำคัญและแสดงออกถึงความรักชาติยึดมั่นในศาสนาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
๕. ปฏิบัติตนตามพระบรมราโชวาทหลักการทรงงานและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๖. มีส่วนร่วมในการสร้างและปฏิบัติตามข้อตกลงกติกาของห้องห้องเรียน
 ๗. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ที่มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการตัดสินใจในกิจกรรมของครอบครัวและห้องเรียน
 ๘. ยอมรับและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติและพึ่งพาซึ่งกันและกัน
 ๙. วิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งในท้องถิ่นและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี
 ๑๐. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง
- รวมทั้งหมด ๑๐ ผลการเรียนรู้**

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๕๒๓๑ หน้าที่พลเมือง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทไทยในการสนทนาการปฏิบัติตนตามกาลเทศะและการต้อนรับผู้มาเยือนรู้คุณค่าใช้อย่างประหยัดคุ้มค่าและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีส่วนร่วมในศิลปวัฒนธรรมไทยปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

เห็นคุณค่าและแสดงออกถึงความรักชาติยึดมั่นในศาสนาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการใช้สินค้าไทยดูแลรักษาโบราณสถานโบราณวัตถุและสาธารณสมบัติปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีปฏิบัติตนตามพระราชจริยวัตรและพระจริยวัตรปฏิบัติตนตามพระบรมราโชวาทในเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความสามัคคีหลักการทรงงานในเรื่องการทำตามลำดับขั้นและทำงานอย่างมีความสุขและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรอดทนให้หาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

มีส่วนร่วมในการสร้างและปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนในการรักษาความสะอาดการรักษาของใช้ร่วมกันและการดูแลพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างกฎระเบียบด้วยหลักเหตุผลและยึดถือประโยชน์ส่วนรวมปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียนและโรงเรียนในเรื่องการยึดถือหลักความจริงความดีงามความถูกต้องและหลักเหตุผลการยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญการยึดหลักความเสมอภาคและความยุติธรรมมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการตัดสินใจในกิจกรรมของห้องเรียนและโรงเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรอดทนให้หาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

ยอมรับความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมในท้องถิ่นในเรื่องวิถีชีวิตวัฒนธรรมศาสนาและสิ่งแวดล้อมอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติและพึ่งพากันด้วยการเคารพซึ่งกันและกันและไม่แสดงกิริยาจาจาดูหมิ่นผู้อื่นช่วยเหลือซึ่งกันและกันและแบ่งปันวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งในภูมิภาคของตนเองในเรื่องการจัดการทรัพยากรและการขัดแย้งทางความคิดและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาโดยสันติวิธีปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตความอดทนและยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

โดยใช้กระบวนการคิดกระบวนการกลุ่มกระบวนการปฏิบัติกระบวนการเผชิญสถานการณ์และกระบวนการแก้ปัญหา

เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะที่ดีของคนไทยภาคภูมิใจและรักษาไว้ซึ่งความเป็นไทยแสดงออกถึงความรักชาติยึดมั่นในศาสนาเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสามารถจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและมีวินัยในตนเอง

ผลการเรียนรู้

๑. เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทไทย
๒. รู้คุณค่าและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๓. มีส่วนร่วมในศิลปวัฒนธรรมไทย
๔. เห็นคุณค่าและแสดงออกถึงความรักชาติยึดมั่นในศาสนาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
๕. ปฏิบัติตนตามพระบรมราโชวาทหลักการทรงงานและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๖. มีส่วนร่วมในการสร้างและปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

- ๗. ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการตัดสินใจในกิจกรรมของห้องเรียนและโรงเรียน
- ๘. ยอมรับความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมในท้องถิ่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติและพึ่งพาซึ่งกันและกัน
- ๙. วิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งในภูมิภาคของตนเองและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี
- ๑๐. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง

รวมทั้งหมด ๑๐ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๖๒๓๑ หน้าที่พลเมือง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ปฏิบัติตนและชักชวนผู้อื่นให้มีมารยาทไทยในเรื่องการแสดงความเคารพการสนทนาการปฏิบัติตนตามกาลเทศะและการต้อนรับผู้มาเยือนมีส่วนร่วมและชักชวนผู้อื่นให้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีส่วนร่วมในขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

เห็นคุณค่าและแนะนำผู้อื่นให้แสดงออกถึงความรักชาติยึดมั่นในศาสนาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการใช้สินค้าไทยดูแลรักษาโบราณสถานโบราณวัตถุและสาธารณสมบัติปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีปฏิบัติตนตามพระราชจริยวัตรและพระจริยวัตรปฏิบัติตนตามพระบรมราโชวาทในเรื่องความให้รู้ความกตัญญู หลักการทรงงานในเรื่ององค์รวมและทำให้ง่ายและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรอดทนฝ่าฝืนหาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

ปฏิบัติตนและแนะนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามข้อตกลงกติกากฎระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียนในการใช้และดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้วัสดุอุปกรณ์และสถานที่ของส่วนรวมเห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียนและโรงเรียนด้วยการเป็นผู้นำและการเป็นสมาชิกที่ดีการยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญการใช้สิทธิและหน้าที่การให้เสรีภาพอย่างรับผิดชอบมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการตัดสินใจในกิจกรรมของห้องเรียนและโรงเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรอดทนฝ่าฝืนหาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

ยอมรับความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมในประเทศไทยในเรื่องวิถีชีวิตวัฒนธรรมศาสนาและสิ่งแวดล้อมอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติและพึ่งพากันในเรื่องการเคารพซึ่งกันและกันไม่แสดงกิริยาหวาดหวั่นผู้อื่นช่วยเหลือซึ่งกันและกันและแบ่งปันวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งในประเทศไทยในเรื่องการการละเมิดสิทธิการรักษาสิ่งแวดล้อมและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาโดยสันติวิธีปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตอดทนและยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

โดยใช้กระบวนการคิดกระบวนการกลุ่มกระบวนการปฏิบัติกระบวนการเผชิญสถานการณ์และกระบวนการแก้ปัญหา

เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะที่ดีของคนไทยภาคภูมิใจและรักชาติไว้ซึ่งความเป็นไทยแสดงออกถึงความรักชาติยึดมั่นในศาสนาเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสามารถจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและมีวินัยในตนเอง

ผลการเรียนรู้

๑. ปฏิบัติตนและชักชวนผู้อื่นให้มีมารยาทไทย
๒. มีส่วนร่วมและชักชวนผู้อื่นให้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๓. มีส่วนร่วมในขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย
๔. เห็นคุณค่าและแนะนำผู้อื่นให้แสดงออกถึงความรักชาติยึดมั่นในศาสนาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
๕. ปฏิบัติตนตามพระบรมราโชวาทหลักการทรงงานและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๖. ปฏิบัติตนและแนะนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามข้อตกลงกติกากฎระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียน

๗. เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการตัดสินใจในกิจกรรมของห้องเรียนและโรงเรียน
 ๘. ยอมรับความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมในประเทศไทยและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติและพึ่งพาซึ่งกันและกัน
 ๙. วิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งในประเทศไทยและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี
 ๑๐. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง
- รวมทั้งหมด ๑๐ ผลการเรียนรู้**

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม วิชาการป้องกันการทุจริต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ป ๑๑๒๐๑ วิชาการป้องกันการทุจริต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ การฝึกปฏิบัติจริง การทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปราย การสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
 ๒. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
 ๓. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
 ๔. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
 ๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
 ๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
 ๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
 ๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
 ๔. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต
- รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ป ๑๒๒๐๑ วิชาการป้องกันการทุจริต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ การฝึกปฏิบัติจริง การทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปราย การสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
 ๒. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
 ๓. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
 ๔. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
 ๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
 ๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
 ๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
 ๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
 ๔. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต
- รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ป ๑๓๒๐๑ วิชาการป้องกันการทุจริต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ การฝึกปฏิบัติจริง การทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปราย การสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
 ๒. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
 ๓. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
 ๔. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
 ๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
 ๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
 ๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
 ๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
 ๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต
- รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ป ๑๔๒๐๑ วิชาการป้องกันการทุจริต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียดและ. ความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ การฝึกปฏิบัติจริง การทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปราย การสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๔. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ป ๑๕๒๐๑ วิชาการป้องกันการทุจริต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ การฝึกปฏิบัติจริง การทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปราย การสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๔. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ป ๑๖๒๐๑ วิชาการป้องกันการทุจริต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ การฝึกปฏิบัติจริง การทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปราย การสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
 ๒. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
 ๓. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
 ๔. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
 ๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
 ๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
 ๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
 ๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
 ๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต
- รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนบ้านม่วง

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ชั้น	ตัวชี้วัดทั้งหมด	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง	หมายเหตุ
ป.๑	๓๑	๒๒	๙	
ป.๒	๓๔	๒๒	๑๒	
ป.๓	๓๙	๓๐	๙	
ป.๔	๓๘	๒๖	๑๒	
ป.๕	๓๖	๒๒	๑๔	
ป.๖	๓๙	๒๔	๑๕	
รวม	๒๑๗	๑๔๖	๗๑	

**ตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข		
๑	ส ๑.๑ ป.๑/๑ บอกพุทธประวัติ หรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือโดยสังเขป	ส ๑.๑ ป.๑/๓ บอกความหมายความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรม โอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
	ส ๑.๑ ป.๑/๒ ขึ้นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	
	ส ๑.๑ ป.๑/๔ เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	
มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ		
๒	ส ๑.๒ ป.๑/๑ บำเพ็ญประโยชน์ต่อวัด หรือศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ	ส ๑.๒ ป.๑/๓ ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง
	ส ๑.๒ ป.๑/๒ แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข		
มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข		
๓	ส ๒.๑ ป.๑/๑ บอกประโยชน์และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน	ส ๒.๑ ป.๑/๓ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและทำกิจกรรมในครอบครัวและโรงเรียนตามกระบวนการประชาธิปไตย
	ส ๒.๑ ป.๑/๒ ยกตัวอย่างความสามารถและความดีของตนเองผู้อื่นและบอกผลจากการกระทำนั้น	
	ส ๒.๒ ป.๑/๑ บอกโครงสร้าง บทบาท และหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวและโรงเรียน	
	ส ๒.๒ ป.๑/๒ ระบุบทบาท สิทธิหน้าที่ของตนเองในครอบครัวและโรงเรียน	

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก		
๔	ส ๓.๑ ป.๑/๑ ระบุสินค้าและบริการที่ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	ส ๓.๑ ป.๑/๒ ยกตัวอย่าง การใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันที่ไม่เกินตัวและเห็นประโยชน์ของการออม ส ๓.๑ ป.๑/๓ ยกตัวอย่าง การใช้ทรัพยากรในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด
	ส ๓.๒ ป.๑/๑ อธิบายเหตุผลความจำเป็นที่คนต้องทำงานอย่างสุจริต	

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ		
มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น		
๕	ส ๔.๑ ป.๑/๑ บอกวัน เดือน ปี และการนับช่วงเวลาตามปฏิทินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	ส ๔.๒ ป.๑/๒ บอกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตที่มีผลกระทบต่อตนเองในปัจจุบัน
	ส ๔.๑ ป.๑/๒ เรียงลำดับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันตามวันเวลาที่เกิดขึ้น	
	ส ๔.๑ ป.๑/๓ บอกประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว โดยสอบถามผู้เกี่ยวข้อง	
	ส ๔.๒ ป.๑/๑ บอกความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมสิ่งของเครื่องใช้ หรือการดำเนินชีวิตของตนเองกับสมัยของพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย	
มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย		
๖	ส ๔.๓ ป.๑/๑ อธิบายความหมายและความสำคัญของสัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	ส ๔.๓ ป.๑/๓ ระบุสิ่งที่ตนรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น
	ส ๔.๓ ป.๑/๒ บอกสถานที่สำคัญซึ่งเป็นแหล่งวัฒนธรรมในชุมชน	

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุปและใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน		
๗	ส ๕.๑ ป.๑/๑ จำแนกสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น	ส ๕.๒ ป.๑/๑ บอกสิ่งแวดล้อม ล้อมที่เกิดตามธรรมชาติที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์
	ส ๕.๑ ป.๑/๒ ระบุความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศของสิ่งต่าง ๆ	
	ส ๕.๑ ป.๑/๓ ใช้แผนผังแสดงตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียน	
มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุปและใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน		
๘	ส ๕.๑ ป.๑/๔ สังเกตและบอกการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศในรอบวัน	ส ๕.๒ ป.๑/๓ มีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมที่บ้านและห้องเรียน
	ส ๕.๒ ป.๑/๒ สังเกตและเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมเพื่อการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม	

รวม ๓๑ ตัวชี้วัด ๒๒ ตัวชี้วัดระหว่างทาง ๙ ตัวชี้วัดปลายทาง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข		
๑	ส ๑.๑ ป.๒/๑ บอกความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ	ส ๑.๑ ป.๒/๔ บอกความหมายความสำคัญ และเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรม โอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
	ส ๑.๑ ป.๒/๒ สรุปพุทธประวัติ ตั้งแต่ประสูติจนถึงการออกผนวช หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	
	ส ๑.๑ ป.๒/๓ ขึ้นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิต และข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	
	ส ๑.๑ ป.๒/๖ เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	
	ส ๑.๑ ป.๒/๗ บอกชื่อศาสนา ศาสดา และความสำคัญของคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น ๆ	
มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ		
๒	ส ๑.๒ ป.๒/๑ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	ส ๑.๒ ป.๒/๒ ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข		
มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข		
๓	ส ๒.๑ ป.๒/๒ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย	ส ๒.๑ ป.๒/๑ ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ และหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
	ส ๒.๑ ป.๒/๔ เคารพในสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น	
	ส ๒.๒ ป.๒/๑ อธิบายความสัมพันธ์ของตนเอง และสมาชิกในครอบครัวในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	
	ส ๒.๒ ป.๒/๒ ระบุนิยมบทบาท อำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียนและชุมชน	
		ส ๒.๑ ป.๒/๓ แสดงพฤติกรรม ในการยอมรับ ความ คิดความ เชื่อและการปฏิบัติของบุคคลอื่นที่แตกต่างกันโดยปราศจากอคติ

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ		
๔	ส ๓.๑ ป.๒/๒ บอกที่มาของรายได้และรายจ่ายของตนเองและครอบครัว	ส ๓.๑ ป.๒/๔ สรุปผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้และการออม
	ส ๓.๑ ป.๒/๓ บันทึกรายรับ-รายจ่ายของตนเอง	
มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ		
มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก		
๕	ส ๓.๑ ป.๒/๑ ระบุทรัพยากรที่นำมาผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	ส ๓.๒ ป.๒/๒ บอกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย
	ส ๓.๒ ป.๒/๑ อธิบายการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยวิธีต่าง ๆ	

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ		
มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น		
๖	ส ๔.๑ ป.๒/๑ ใช้คำระบุเวลาที่แสดงเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต	ส ๔.๒ ป.๒/๒ อธิบายผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน
	ส ๔.๑ ป.๒/๒ ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว หรือในชีวิตของตนเองโดยใช้หลักฐานที่เกี่ยวข้อง	
	ส ๔.๒ ป.๒/๑ สืบค้นถึงการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตประจำวันของคนในชุมชนของตนจากอดีตถึงปัจจุบัน	
มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรง ความเป็นไทย		
๗	ส ๔.๓ ป.๒/๑ ระบุบุคคลที่ทำประโยชน์ต่อท้องถิ่น หรือประเทศชาติ	ส ๔.๓ ป.๒/๒ ยกตัวอย่างวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทยที่ภาคภูมิใจและควรอนุรักษ์ไว้

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุปและใช้ข้อมูลภูมิ สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ		
๘	ส ๕.๑ ป.๒/๒ ระบุตำแหน่งและลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในแผนที่ แผนที่ รูปถ่าย และลูกโลก	ส ๕.๑ ป.๒/๑ ระบุสิ่ง แวดล้อมทางธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่ง ปรากฏระหว่างบ้านกับ โรงเรียน
มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุปและใช้ข้อมูลภูมิ สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ		
๙	ส ๕.๑ ป.๒/๓ สังเกตและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างโลกดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์ที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์	ส ๕.๒ ป.๒/๓ อธิบาย ความสัมพันธ์ระหว่าง ฤดูกาลกับการดำเนินชีวิต ของมนุษย์
มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน		
๑๐	ส ๕.๒ ป.๒/๑ อธิบายความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและ ที่มนุษย์สร้างขึ้น	ส ๕.๒ ป.๒/๔ มีส่วนร่วม ในการจัดการสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียน
	ส ๕.๒ ป.๒/๒ จำแนกและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดไป ที่ใช้แล้วหมดไป และสร้างทดแทนขึ้นใหม่ได้อย่างคุ้มค่า	

รวม ๓๔ ตัวชี้วัด ๒๒ ตัวชี้วัดระหว่างทาง ๑๒ ตัวชี้วัดปลายทาง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข		
๑	ส ๑.๑ ป.๓/๑ อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย	ส ๑.๑ ป.๓/๕ แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
	ส ๑.๑ ป.๓/๒ สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่การบำเพ็ญเพียรจนถึงปรินิพพาน หรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	
	ส ๑.๑ ป.๓/๓ ขึ้นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	
	ส ๑.๑ ป.๓/๔ บอกความหมาย ความสำคัญของพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	
	ส ๑.๑ ป.๓/๖ เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	
มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข		
มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ		
๒	ส ๑.๑ ป.๓/๗ บอกชื่อ ความสำคัญ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนบุคคลของศาสนาอื่น ๆ	ส ๑.๑ ป.๓/๒ เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง
	ส ๑.๒ ป.๓/๑ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวก ศาสนาสถานศาสนวัตถุของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	
	ส ๑.๒ ป.๓/๓ แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข		
๓	ส ๒.๑ ป.๓/๒ บอกพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของตนเองและผู้อื่นที่อยู่ในกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย	ส ๒.๑ ป.๓/๑ สรุปประโยชน์และปฏิบัติตนตาม ประเพณีและวัฒนธรรม ในครอบครัวและท้องถิ่น
	ส ๒.๑ ป.๓/๓ อธิบายความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ	
	ส ๒.๑ ป.๓/๔ ยกตัวอย่างบุคคลซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ ชุมชนและท้องถิ่นของตน	
มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่ง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข		
๔	ส ๒.๒ ป.๓/๑ ระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย	ส ๒.๒ ป.๓/๓ ยกตัวอย่าง การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนโรงเรียนและชุมชน ที่เป็นผลจากการตัดสินใจของบุคคลและกลุ่ม
	ส ๒.๒ ป.๓/๒ วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการการตัดสินใจในชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชน โดยวิธีการออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง	

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ		
มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก		
๕	ส ๓.๑ ป.๓/๑ จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการในการดำรงชีวิต	ส ๓.๑ ป.๓/๒ วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง
	ส ๓.๑ ป.๓/๓ อธิบายได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและบริการสินค้าและบริการ	
	ส ๓.๒ ป.๓/๑ บอกสินค้าและบริการที่รัฐจัดหาและให้บริการแก่ประชาชน	
	ส ๓.๒ ป.๓/๒ บอกความสำคัญของภาษีและบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี	
	ส ๓.๒ ป.๓/๓ อธิบายเหตุผลการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง	

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ		
มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น		
๖	ส ๔.๑ ป.๓/๑ เที่ยบศักราชที่สำคัญตามปฏิทินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	ส ๔.๒ ป.๓/๓
	ส ๔.๑ ป.๓/๒ แสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของโรงเรียนและชุมชน โดยระบุหลักฐานและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	เปรียบเทียบ
	ส ๔.๒ ป.๓/๑ ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของชุมชน	ความเหมือนและความต่างทางวัฒนธรรมของชุมชนตนเองกับชุมชนอื่น
	ส ๔.๒ ป.๓/๒ สรุปลักษณะที่สำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน	๗
มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย		
๗	ส ๔.๓ ป.๓/๑ ระบุพระนามและพระราชกรณียกิจ โดยสังเขปของพระมหากษัตริย์ไทยที่เป็นผู้สถาปนาอาณาจักรไทย	ส ๔.๓ ป.๓/๓ เล่าวีรกรรมของบรรพบุรุษ
	ส ๔.๓ ป.๓/๒ อธิบายพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ในรัชกาลปัจจุบัน โดยสังเขป	ไทยที่มีส่วนปกป้องประเทศชาติ

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุปและใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ		
มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน		
๘	ส ๕.๑ ป.๓/๑ สำรวจข้อมูลทางภูมิศาสตร์ในโรงเรียนและชุมชน โดยใช้แผนที่ แผนที่ และรูปถ่าย เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศทาง	ส ๕.๑ ป.๓/๒ วาดแผนที่ เพื่อแสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่สำคัญในบริเวณโรงเรียนและชุมชน
	ส ๕.๒ ป.๓/๑ เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมของชุมชนในอดีตกับปัจจุบัน	
	ส ๕.๒ ป.๓/๔ อธิบายความแตกต่างของลักษณะเมืองและชนบท	
	ส ๕.๒ ป.๓/๕ อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน	
มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วัฒนธรรมมีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน		
๙	ส ๕.๒ ป.๓/๒ อธิบายการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติในการสนอง ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และการประกอบอาชีพ	ส ๕.๒ ป.๓/๖ มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน
	ส ๕.๒ ป.๓/๓ อธิบายสาเหตุที่ทำให้เกิดมลพิษโดยมนุษย์	

รวม ๓๙ ตัวชี้วัด ๓๐ ตัวชี้วัดระหว่างทาง ๙ ตัวชี้วัดปลายทาง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข		
๑	ส ๑.๑ ป.๔/๑ อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน	ส ๑.๑ ป.๔/๔ แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรม โอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส ๑.๑ ป.๔/๕ ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียนและชุมชนตามหลักศาสนาพร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต
	ส ๑.๑ ป.๔/๒ สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	
	ส ๑.๑ ป.๔/๓ เห็นคุณค่า และปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	
	ส ๑.๑ ป.๔/๖ เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	
	ส ๑.๑ ป.๔/๗ ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์	
	ส ๑.๑ ป.๔/๘ อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป	
มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ		
๒	ส ๑.๒ ป.๔/๑ อภิปรายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ	ส ๑.๒ ป.๔/๓ ปฏิบัติตนในศาสนพิธีพิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง
	ส ๑.๒ ป.๔/๒ มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด	

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข		
๓	ส ๒.๑ ป.๔/๑ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะ สมาชิกที่ดีของชุมชน	ส ๒.๑ ป.๔/๕ เสนอ วิธีการที่จะอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน
	ส ๒.๑ ป.๔/๒ ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	
	ส ๒.๑ ป.๔/๓ วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย	
	ส ๒.๑ ป.๔/๔ อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น	
มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่ง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข		
๔	ส ๒.๒ ป.๔/๒ อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง	ส ๒.๒ ป.๔/๑ อธิบาย อำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบ ประชาธิปไตย ส ๒.๒ ป.๔/๓ อธิบาย ความสำคัญของสถาบัน พระมหากษัตริย์ตาม ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ		
๕	ส ๓.๑ ป.๔/๑ ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	ส ๓.๑ ป.๔/๓ อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง
	ส ๓.๑ ป.๔/๒ บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค	
มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก		
๖	ส ๓.๒ ป.๔/๒ อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน	ส ๓.๒ ป.๔/๑ อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ		
มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น		
๗	ส ๔.๑ ป.๔/๑ นับช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ	ส ๔.๒ ป.๔/๑ อธิบายการตั้งหลักแหล่งและพัฒนา การของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์โดยสังเขป
	ส ๔.๑ ป.๔/๒ อธิบายยุคสมัยในการศึกษาประวัติของมนุษยชาติโดยสังเขป	
	ส ๔.๑ ป.๔/๓ แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมา ของท้องถิ่น	
	ส ๔.๒ ป.๔/๒ ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติ	
มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น		
มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย		
๘	ส ๔.๒ ป.๔/๒ ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติ	ส ๔.๓ ป.๔/๑ อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป
	ส ๔.๓ ป.๔/๒ บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย	
	ส ๔.๓ ป.๔/๓ อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญ สมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์	

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุปและใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ		
มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน		
๙	ส ๕.๑ ป.๔/๑ สืบค้นและอธิบายข้อมูลลักษณะทางกายภาพใน จังหวัดของตนด้วยแผนที่และรูปถ่าย	ส ๕.๒ ป.๔/๑ วิเคราะห์ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ของคนในจังหวัด
	ส ๕.๑ ป.๔/๒ ระบุแหล่งทรัพยากรและสถานที่สำคัญในจังหวัดของ ตนด้วยแผนที่และรูปถ่าย	
	ส ๕.๑ ป.๔/๓ อธิบายลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อแหล่ง ทรัพยากรและสถานที่สำคัญในจังหวัด	
มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน		
๑๐	ส ๕.๒ ป.๔/๒ อธิบายการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในจังหวัดและผล ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง	ส ๕.๒ ป.๔/๓ นำเสนอ แนวทางการจัดการ สิ่งแวดล้อมในจังหวัด

รวม ๓๘ ตัวชี้วัด ๒๖ ตัวชี้วัดระหว่างทาง ๑๒ ตัวชี้วัดปลายทาง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข		
๑	ส ๑.๑ ป.๕/๑ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย	ส ๑.๑ ป.๕/๕ แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามไตรสิกขา และหลักกรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส ๑.๑ ป.๕/๗ ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม
	ส ๑.๑ ป.๕/๒ สรุปพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญ หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	
	ส ๑.๑ ป.๕/๓ เห็นคุณค่า และประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	
	ส ๑.๑ ป.๕/๔ อธิบายองค์ประกอบและความสำคัญของพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	
	ส ๑.๑ ป.๕/๖ เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	
มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ		
๒	ส ๑.๒ ป.๕/๑ จัดพิธีกรรมตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างเรียบง่ายมีประโยชน์ และปฏิบัติตนถูกต้อง	ส ๑.๒ ป.๕/๒ ปฏิบัติตนในศาสนพิธีพิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดและอภิปรายประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม
	ส ๑.๒ ป.๕/๓ มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด	

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข		
๓	ส ๒.๑ ป.๕/๒ เสนอวิธีการปกป้องคุ้มครองตนเอง หรือผู้อื่นจากการ ละเมิดสิทธิเด็ก	ส ๒.๑ ป.๕/๑ ยกตัวอย่างและปฏิบัติตน ตามสถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ ในฐานะพลเมืองดี
มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข		
๔	ส ๒.๑ ป.๕/๓ เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตใน สังคมไทย	ส ๒.๑ ป.๕/๔ มีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์และเผยแพร ภูมิปัญญาท้องถิ่นของ ชุมชน
มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่ง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข		
๕	ส ๒.๒ ป.๕/๑ อธิบายโครงสร้าง อำนาจหน้าที่และความสำคัญของ การปกครองส่วนท้องถิ่น	ส ๒.๒ ป.๕/๓ วิเคราะห์ ประโยชน์ที่ชุมชน จได้รับ จากองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น
	ส ๒.๒ ป.๕/๒ ระบุบทบาท หน้าที่ และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของ ผู้บริหารท้องถิ่น	

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ		
๖	ส ๓.๑ ป.๕/๑ อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ	ส ๓.๑ ป.๕/๒
	ส ๓.๑ ป.๕/๓ อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์	ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน
มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก		
๗	ส ๓.๒ ป.๕/๑ อธิบายบทบาทหน้าที่เบื้องต้นของธนาคาร	ส ๓.๒ ป.๕/๒ จำแนกผลดีและผลเสียของการกู้ยืม

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ		
๘	ส ๔.๑ ป.๕/๓ อธิบายความแตกต่างระหว่าง ความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น	* ส ๔.๑ ป.๕/๒ รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล ส ๔.๑ ป.๕/๑ สืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่นโดยใช้หลักฐานที่หลากหลาย
มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย		
๙	ส ๔.๒ ป.๕/๑ อธิบายอิทธิพลของอารยธรรม อินเดียและจีนที่มีต่อไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยสังเขป	* ส ๔.๑ ป.๕/๒ รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล ส ๔.๒ ป.๕/๒ อภิปรายอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่มีต่อสังคมไทยปัจจุบันโดยสังเขป ส ๔.๓ ป.๕/๑ อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีโดยสังเขป
	ส ๔.๓ ป.๕/๒ อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และการปกครองของอาณาจักรอยุธยา	
	ส ๔.๓ ป.๕/๓ บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจ	
	ส ๔.๓ ป.๕/๔ อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้	

หมายเหตุ* วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น วิธีการทางประวัติศาสตร์จึงระบุไว้ในทุกกลุ่มตัวชี้วัดที่แสดงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนควรศึกษา

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุปลงและใช้ข้อมูลภูมิ สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ		
มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืน		
๑๐	ส ๕.๑ ป.๕/๑ สืบค้นและอธิบายข้อมูลลักษณะทางกายภาพในภูมิ ภาคของตนด้วยแผนที่และรูปถ่าย	ส ๕.๒ ป.๕/๒ วิเคราะห์ อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิด วิถีการดำเนินชีวิตใน ภูมิภาคของตน
	ส ๕.๑ ป.๕/๒ อธิบายลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อแหล่ง ทรัพยากรและสถานที่สำคัญในภูมิภาคของตน	
	ส ๕.๒ ป.๕/๑ วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อ ลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นของประชากรในภูมิภาค ของตน	
มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืน		
๑๑		ส ๕.๒ ป.๕/๓ นำเสนอ ตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็น ผลจากการรักษาและ ทำลายสิ่งแวดล้อม และ เสนอแนวทางในการ จัดการสิ่งแวดล้อมใน ภูมิภาคของตน

รวม ๓๖ ตัวชี้วัด ๒๒ ตัวชี้วัดระหว่างทาง ๑๔ ตัวชี้วัดปลายทาง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข		
๑	ส ๑.๑ ป.๖/๑ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ หรือความสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ	ส ๑.๑ ป.๖/๕ ชื่นชมการทำความดีของบุคคลในประเทศตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ส ๑.๑ ป.๖/๗ ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อแก้ปัญหาอบายมุขและสิ่งเสพติด ส ๑.๑ ป.๖/๘ อธิบายหลักธรรมสำคัญของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป
	ส ๑.๑ ป.๖/๒ สรุปพุทธประวัติตั้งแต่ปลงอายุสังขารจนถึงสังเวชนียสถาน หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	
	ส ๑.๑ ป.๖/๓ เห็นคุณค่าและประพจน์ตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	
	ส ๑.๑ ป.๖/๔ วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพ พระรัตนตรัยปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	
	ส ๑.๑ ป.๖/๖ เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา และบริหารจัดการเจริญปัญญา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	
มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ		
๒	ส ๑.๒ ป.๖/๑ อธิบายความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในศาสนสถาน และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม	ส ๑.๑ ป.๖/๙ อธิบายลักษณะสำคัญของศาสนา พิธี พิธีกรรมของศาสนาอื่น ๆ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้องเข้าร่วมพิธี ส ๑.๒ ป.๖/๓ อธิบายประโยชน์ของการเข้าร่วมในศาสนพิธีพิธีกรรม และกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนด และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง
	ส ๑.๒ ป.๖/๒ มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด	
	ส ๑.๒ ป.๖/๔ แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข		
๓	ส ๒.๑ ป.๖/๒ วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลา และธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม	ส ๒.๑ ป.๖/๔ อธิบายคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคนในสังคมไทย
	ส ๒.๑ ป.๖/๓ แสดงออกถึงมารยาทไทยได้เหมาะสมถูกกาลเทศะ	
มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข		
มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่ง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข		
๔	ส ๒.๑ ป.๖/๑ ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของ ครอบครัวและชุมชน	ส ๒.๒ ป.๖/๒ มีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นและประเทศ
	ส ๒.๑ ป.๖/๕ ติดตามข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสารในการเรียนรู้ได้เหมาะสม	
	ส ๒.๒ ป.๖/๑ เปรียบเทียบบทบาท หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล	
	ส ๒.๒ ป.๖/๓ อภิปรายบทบาท ความสำคัญในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย	

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ		
๕	ส ๓.๑ ป.๖/๑ อธิบายบทบาทของผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบ	ส ๓.๑ ป.๖/๓ บอกวิธีและประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน
	ส ๓.๑ ป.๖/๒ อธิบายบทบาทของผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน	
มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก		
๖	ส ๓.๒ ป.๖/๒ ยกตัวอย่างการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น	ส ๓.๒ ป.๖/๑ อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคารและรัฐบาล

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ		
มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น		
๗	ส ๔.๑ ป.๖/๑ อธิบายความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ	* ส ๔.๑ ป.๖/๒ นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำ ความเข้าใจเรื่องราวสำคัญในอดีต ส ๔.๒ ป.๖/๑ อธิบายสภาพสังคมเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน
	ส ๔.๒ ป.๖/๒ บอกความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียน โดยสังเขป	
มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ		
มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย		
๘	ส ๔.๑ ป.๖/๑ อธิบายความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ	* ส ๔.๑ ป.๖/๒ นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำ ความเข้าใจเรื่องราวสำคัญในอดีต ส ๔.๓ ป.๖/๑ อธิบายพัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์โดยสังเขป ส ๔.๓ ป.๖/๒ อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของไทยสมัยรัตนโกสินทร์
	ส ๔.๓ ป.๖/๓ ยกตัวอย่างผลงานของบุคคลสำคัญด้านต่าง ๆ สมัยรัตนโกสินทร์	
	ส ๔.๓ ป.๖/๔ อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่น่าภาคภูมิใจ และควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้	

หมายเหตุ * วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น วิธีการทางประวัติศาสตร์จึงระบุไว้ในทุกกลุ่มตัวชี้วัดที่แสดงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนควรศึกษา

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุปและใช้ข้อมูลภูมิ สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ		
มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืน		
๙	ส ๕.๑ ป.๖/๑ สืบค้นและอธิบายข้อมูลลักษณะทางกายภาพของ ประเทศไทย ด้วยแผนที่ รูปถ่ายทางอากาศ และภาพจากดาวเทียม	ส ๕.๒ ป.๖/๑ วิเคราะห์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่ง แวดล้อมทางกายภาพ กับลักษณะกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคมใน ประเทศไทย
	ส ๕.๑ ป.๖/๒ อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพ และสังคมในประเทศไทยกับภัยพิบัติในประเทศไทย เพื่อ เตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ	
มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืน		
๑๐	ส ๕.๒ ป.๖/๒ วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของประเทศ ไทยในอดีตกับปัจจุบัน และผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง	ส ๕.๒ ป.๖/๓ นำเสนอ ตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็น ผลจากการรักษาและ ทำลายทรัพยากร และ สิ่งแวดล้อม และเสนอ แนวทางในการจัดการที่ ยั่งยืนในประเทศไทย

รวม ๓๙ ตัวชี้วัด ๒๔ ตัวชี้วัดระหว่างทาง ๑๕ ตัวชี้วัดปลายทาง

ส่วนที่ ๔

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมตรวจสอบตีความผลการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตร นำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน โดยมีองค์ประกอบของการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และมาตรฐานการเรียนรู้ไว้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญามีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่กำหนดในสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระ มีความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

แนวทางการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนตามตัวชี้วัดในรายวิชาพื้นฐาน ตามที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายจากแหล่งข้อมูลหลายๆ แหล่งเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน โดยการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไปพร้อมกับการจัดการเรียนการสอนโดยสังเกตพัฒนาการและความประพฤติของผู้เรียน สังเกตพฤติกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรมการประเมิน ตามสภาพจริงเช่น การประเมินการปฏิบัติงานการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน เป็นต้นควบคู่ไปกับการใช้การทดสอบแบบต่าง ๆ อย่างสมดุลและครอบคลุมถึงด้านความรู้ด้านทักษะและด้านเจตคติโดยให้ความสำคัญกับการประเมินผลระหว่างการเรียนรู้ มากกว่าการประเมินผลปลายปีปลายภาคและใช้เป็นข้อมูลเพื่อการประเมินการเลื่อนชั้นและการจบการศึกษา

และเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องตรวจสอบความรู้ความสามารถที่แสดงพัฒนาการของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องและผู้เรียนต้องรับผิดชอบและตรวจสอบความก้าวหน้าของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เช่นกันหน่วยการเรียนรู้เป็นส่วนที่ผู้สอนและผู้เรียนใช้ตรวจสอบย้อนกลับว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือยังการประเมินในระดับชั้นเรียนต้องอาศัย ทั้งผลการเรียนประเมินย่อยเพื่อพัฒนาและการประเมินผลรวม เพื่อสรุปผลการเรียนรู้เมื่อจบหน่วยการเรียนรู้และจบรายวิชา

วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการเรียนรู้ที่วางไว้ควรมีแนวทางดังต่อไปนี้

๑. ต้องวัดทั้งความรู้ความคิด ความสามารถทักษะกระบวนการ เจตคติคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม รวมทั้งโอกาสในการเรียนของผู้เรียน
๒. วิธีการวัดผลและประเมินผลต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
๓. ต้องเก็บข้อมูลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผล ตามความเป็นจริงและต้องประเมินผลภายใต้ของข้อมูลที่มีอยู่
๔. การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องนำไปสู่การแปลผลและลงข้อสรุปที่สมเหตุสมผล

๕. การวัดผลต้องเที่ยงตรงและเป็นธรรม ทั้งด้านการวิธีการวัด โอกาสของการประเมิน

วิธีการและแหล่งข้อมูลที่ใช้

เพื่อให้การวัดและการประเมินผลได้สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ผลการประเมินอาจจะได้มาจากแหล่งข้อมูลและวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. สังเกตการแสดงออกเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
๒. ชิ้นงาน ผลงาน รายงาน
๓. การสัมภาษณ์
๔. การบันทึกของผู้เรียน
๕. การประชุมปรึกษาหารือกันระหว่างผู้เรียนและครู
๖. การวัดและการประเมินผลภาคปฏิบัติ
๗. การวัดและการประเมินผลด้านความสามารถ
๘. การวัดและการประเมินผลความรู้โดยใช้แฟ้มผลงาน

แนวปฏิบัติในการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐาน ๒ ประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จนั้น นักเรียนจะต้องได้รับการพัฒนา และประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียนระดับสถานศึกษา และการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูล และสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียน ของนักเรียนตลอดจนข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้นักเรียน เกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียนระดับสถานศึกษามีรายละเอียดดังนี้

๑. การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและการประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการเรียนรู้ครูและผู้สอน ดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลายเช่น การซักถามการสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงการ การประเมินชิ้นงาน ภาระงานแฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินเอง หรือเปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินตนเองเพื่อนประเมิน เพื่อนผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีที่ไม่มีผ่านตัวชี้วัดให้มีการสอนซ่อมเสริมการประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการทดสอบว่านักเรียนมีพัฒนาการ ความก้าวหน้าในการเรียนรู้อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือไม่และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้เรียน ได้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองด้วย ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

๒. การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการ เพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปีรายภาค ผลการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์เขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาว่าส่งผลต่อ การ

เรียนรู้ของผู้เรียน ตามเป้าหมายหรือไม่ผู้เรียน มีจุดพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียน ในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติผลการประเมินระดับสถานศึกษา จะเป็นข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการปรับปรุงนโยบายหลักสูตร โครงการหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนตลอดจนเพื่อจัดทำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาตามแนวทาง การประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัดการ การศึกษา ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้น พื้นฐานผู้ปกครองและชุมชน

ข้อมูลการประเมินในระดับต่าง ๆ ข้างต้นเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบทบทวน พัฒนาคุณภาพ นักเรียนที่ต้องจัด ระบบดูแลช่วยเหลือปรับปรุงแก้ไขส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มตาม ศักยภาพ บนพื้นฐานความแตกต่าง ระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่กลุ่ม นักเรียนทั่วไป กลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มนักเรียนที่มี ปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มนักเรียนที่ปฏิเสธโรงเรียน กลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ และ สังคมกลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษา ในการ ดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียน ได้ทันทั่วถึงที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จ ในการ เรียนสถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบ จัดการศึกษาจะต้องจัดทำระเบียบว่า ด้วยการวัดและประเมินผลการ เรียนของสถานศึกษา ให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตร สถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายหรือปฏิบัติร่วมกัน

เกณฑ์การวัดและการประเมินผลการเรียน

๑. การตัดสิน การให้ระดับการรายงานผลการเรียน

๑.๑ การตัดสินผลการเรียน

ในการตัดสินผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการนักเรียนแต่ละคนเป็นหลักและต้องเก็บ ข้อมูลของนักเรียน ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้ พัฒนาจนเต็มศักยภาพ

ระดับประถมศึกษา

๑. ผู้เรียนต้องมีเวลาไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมด
๒. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัดและผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของจำนวนตัวชี้วัด
๓. ผู้เรียนได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชาไม่น้อยกว่าระดับ “๑” จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การ ประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
๔. ผู้เรียนได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนในระดับ “ผ่าน” ขึ้นไปมีผลประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับ “ผ่าน” ขึ้นไป และมีผลการประเมินกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนในระดับ “ผ่าน” การพิจารณาเลื่อนชั้นถ้านักเรียนมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย และพิจารณาเห็นว่า สามารถพัฒนาและสอนซ่อมเสริมได้ให้ผ่อนผันให้เลื่อนชั้นได้แต่หากนักเรียนไม่ผ่านรายวิชาจำนวนมาก และมี แนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น ให้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เรียนซ้ำชั้นได้ทั้งนี้ให้ คำนึงถึงวุฒิภาวะและความรู้ความสามารถของนักเรียนเป็นสำคัญ

๑.๒ การให้ระดับผลการเรียน

ระดับประถมศึกษา ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชาให้ระดับผลการเรียนหรือระดับคุณภาพ ปฏิบัติของนักเรียนมีระบบตัวเลขแสดงระดับผลการเรียน ๘ ระดับดังนี้

ระดับผลการเรียน	ความหมาย	ช่วงคะแนนร้อยละ
๔	ผลการเรียนดีเยี่ยม	๘๐-๑๐๐
๓.๕	ผลการเรียนดีมาก	๗๕-๗๙
๓	ผลการเรียนดี	๗๐-๗๔
๒.๕	ผลการเรียนค่อนข้างดี	๖๕-๖๙
๒	ผลการเรียนน่าพอใจ	๖๐-๖๔
๑.๕	ผลการเรียนพอใช้	๕๕-๕๙
๑	ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	๕๐-๕๔
๐	ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์	๐-๔๙

การประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ระดับผล การประเมิน เป็นดีเยี่ยม ดีผ่าน และไม่ผ่าน การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและ ผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็น ผ่าน และไม่ผ่าน

๑.๓ การรายงานผลการเรียน

การรายงานผลการเรียนเป็นการสื่อสารให้ผู้ปกครอง และนักเรียนทราบความก้าวหน้า ในการ เรียนของผู้เรียน ต้องสรุปผลการประเมินและจัดทำเอกสารรายงาน ให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ หรืออย่าง น้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้งการรายงานผลการเรียนสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียนที่ สะท้อนมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้

๒ เกณฑ์การจบการศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษากำหนดเกณฑ์กลางสำหรับการจบการศึกษาเป็น ๑ ระดับคือระดับ ประถมศึกษา

๒.๑ เกณฑ์การจบระดับประถมศึกษา

๑. นักเรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและวิชากิจกรรมเพิ่มเติมตามโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนด
๒. นักเรียนต้องมีผลการประเมินรายวิชาพื้นฐานผ่านการประเมินตามที่กำหนด
๓. ผู้เรียนมีผลการอ่านคติวิเคราะห์และเขียนระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนด
๔. ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับ ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนด
๕. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนด

สำหรับการจบการศึกษากลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น การศึกษาเฉพาะทาง การศึกษาสำหรับผู้มี การศึกษามากพิเศษ การศึกษาทางเลือก การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส การศึกษาตามอัธยาศัย ให้ คณะกรรมการสถานศึกษา ดำเนินการวัดและการประเมินผลการเรียนตามหลักเกณฑ์ในแนวปฏิบัติทางวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมาย

แนวทางการวัดและประเมินผลสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์

ในการวัดและประเมินผลการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ คือความสามารถทางภูมิศาสตร์ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ และทักษะทางภูมิศาสตร์ ผู้สอนต้องทำความเข้าใจความหมายของความสามารถกระบวนการ และทักษะทางภูมิศาสตร์อย่างถ่องแท้ รวมถึงศัพท์เทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ ซึ่งสามารถศึกษาได้จากอภิธานศัพท์ในเอกสารฉบับนี้ ตลอดจนอนุกรมวิธานของทักษะพิสัย (psychomotor domain) ซึ่งเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานต่างๆ ที่ผู้เรียนต้องแสดงทักษะ ความสามารถโดยดำเนินการตามกระบวนการในการปฏิบัติงาน หรือสร้างผลงานจากการปฏิบัติงานนั้น ดังนั้นสิ่งที่ขาดไม่ได้ที่ผู้สอนต้องดำเนินการเพื่อการวัดและประเมินผลการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ คือ การกำหนดงานและสถานการณ์ให้ผู้เรียนนำไปปฏิบัติ ประเด็นสำคัญคือ การวางแผนว่าจะใช้สถานการณ์ใดในการประเมินการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนแสดงทักษะ ความสามารถที่ต้องการวัดออกมาได้ชัดเจนที่สุด โดยสิ่งสำคัญที่ผู้สอนควรคำนึงถึง คือ ผู้สอนต้องได้สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด รูปแบบของงานสำหรับประเมินทักษะการปฏิบัติมีหลายรูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ ๑ งานสำหรับประเมินอย่างสั้น มักจะใช้ในการประเมินความรู้ในหลักการพื้นฐาน กระบวนการ ความสัมพันธ์ของขั้นตอนการปฏิบัติงาน รวมถึงทักษะการคิดในเรื่องต่าง ๆ โดยทั่วไป งานในรูปแบบนี้ใช้เวลาไม่นานงานสำหรับประเมินอย่างสั้นอาจเป็นคำถามปลายเปิด (open-end tasks) หรือแผนผังมโนทัศน์ (concept mapping) ก็ได้ งานในรูปแบบนี้นิยมใช้กับการประเมินผู้เรียนรายบุคคล

รูปแบบที่ ๒ งานที่เป็นเหตุการณ์ สามารถวัดความสามารถของผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง เช่น ความคล่องแคล่วในการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ การแปลความหมายข้อมูลทางภูมิศาสตร์ ทักษะ การตัดสินใจอย่างเป็นระบบ ทักษะการแก้ปัญหา งานที่เป็นเหตุการณ์สามารถสะท้อนถึงทักษะและระดับความสามารถในการนำความรู้ทักษะ และความสามารถไปประยุกต์ใช้ งานรูปแบบนี้ใช้เวลาในการประเมิน นานกว่าในรูปแบบที่ ๑ และอาจจะเป็นการประเมินการเขียน การประเมินกระบวนการทำงานทางภูมิศาสตร์ต่าง ๆ หรืองานการวิเคราะห์และการแก้ปัญหาได้

รูปแบบที่ ๓ งานสำหรับประเมินระยะยาว เป็นงานที่มีลักษณะเป็นโครงการที่มีเป้าหมายหลายประการ และใช้เวลาในการปฏิบัติงานมากกว่างานรูปแบบที่ ๑ และ ๒ โดยในช่วงแรกหรือช่วงต้นภาคการศึกษา ผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้แสดงทักษะ ความสามารถ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ด้านต่าง ๆ ที่ซับซ้อน งาน

รูปแบบที่ ๓ นี้มักเป็นโครงการระยะยาว เช่น โครงการวิจัยต่างๆ โครงการงานทางภูมิศาสตร์ นอกจากนี้เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาแล้ว ผู้ประเมินหรือครูผู้สอนให้ผู้เรียนจัดนิทรรศการเพื่อนำเสนอผลการปฏิบัติงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้องหรือต่อสาธารณะต่อไป

เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric)

มีลักษณะเป็นระดับที่แสดงลักษณะหรือความสำเร็จของการปฏิบัติงานหรือผลงานของทักษะที่ประเมินซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนจะมีคำอธิบายพฤติกรรมหรือลักษณะที่สะท้อนถึงทักษะประเมินในแต่ละระดับการประเมินกำกับไว้ ตั้งแต่ระดับสูงจนถึงระดับล่าง เหมาะสำหรับการประเมินการรู้เรื่องทางภูมิศาสตร์ ที่มีรายละเอียดค่อนข้างมากหรือซับซ้อน ประกอบด้วย ๖ ขั้นตอนหลัก ดังนี้

๑. ศึกษาและทำความเข้าใจทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการรู้เรื่องทางภูมิศาสตร์ที่ต้องการประเมิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความหมายและองค์ประกอบที่สำคัญที่ต้องการวัด

๒. กำหนดขอรายการประเมินให้ชัดเจน ซึ่งอาจเป็นขั้นตอนในการปฏิบัติหรือพฤติกรรมย่อยในการปฏิบัติ

๓. เรียงลำดับขอรายการประเมิน โดยเรียงลำดับขั้นตอนการปฏิบัติหรือพฤติกรรมย่อยที่จะประเมินตามลำดับเกิดขึ้นจริงเมื่อผู้เรียนปฏิบัติ

๔. เขียนขอรายการประเมินให้เป็นไปตามจำนวนระดับผลประเมินที่ต้องการ เช่น ๔ ระดับ

๕. กำหนดค่าบ่งชี้ระดับ หรือคะแนนในแต่ละระดับที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ ๔

๖. ระบุชื่อแบบประเมินตามทักษะการปฏิบัติที่ต้องการประเมิน

อภิธานศัพท์

กตัญญูทเวท ผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้วและตอบแทน แยกออกเป็น ๒ ข้อ ๑. กตัญญู รู้คุณท่าน ๒. ทเวทที่ตอบแทนหรือสนองคุณท่าน ความกตัญญูทเวทที่ว่าโดยขอบเขต แยกได้ เป็น ๒ ระดับ คือ ๒.๑ กตัญญูทเวทที่ต่อบุคคลผู้มีคุณความดีหรืออุปการะต่อตนเป็นส่วนตัว ๒.๒ กตัญญูทเวทที่ต่อบุคคลผู้ได้บำเพ็ญคุณประโยชน์หรือมีคุณความดี เกื้อกูลแก่ส่วนร่วม

กตัญญูทเวทที่ต่ออาจารย์ / โรงเรียน ในฐานะที่เป็นศิษย์ ฟังแสดงความเคารพนับถืออาจารย์ ผู้เปรียบเสมือนทิศเบื้องขวา ดังนี้ ๑. ลูกต้อนรับ แสดงความเคารพ ๒. เข้าไปหา เพื่อบำรุง รับผิดชอบ ปรึกษา ซักถาม รับคำแนะนำ เป็นต้น ๓. ฟังด้วยดี ฟังเป็น รู้จักฟัง ให้เกิดปัญญา ๔. ประณินบัติ ช่วยบริการ ๕. เรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ เอาจริงเอาจัง ถือเป็นกิจสำคัญด้วยดี

กรรม การกระทำ หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา คือ ทำด้วยความตั้งใจ ประกอบด้วยความตั้งใจ หรือตั้งใจทำดีก็ตาม ชั่วก็ตาม เช่น ขุดหลุมพรางดักคนหรือสัตว์ ในตกลงไปตายเป็นกรรม แต่ขุดบ่อน้ำไว้กินไว้ใช้ สัตว์ตกลงไปตายเองไม่เป็นกรรม (แต่ถ้ารู้ยั่วบ่อน้ำที่ตนขุดไว้อยู่ในที่ซึ่งคนจะพลัดตกได้ง่ายแล้วปล่อยปละละเลยมีคนตกลงไปก็ไม่พ้นกรรม) การกระทำที่ดีเรียกว่า “กรรมดี” ที่ชั่วเรียกว่า “กรรมชั่ว”

กรรม ๒ กรรมจำแนกตามคุณภาพ หรือตามธรรมชาติที่เป็นมูลเหตุมี ๒ คือ ๑. อกุศลกรรม กรรมที่เป็นอกุศล กรรมชั่ว คือเกิดจากอกุศลมูล ๒. กุศลกรรม กรรมที่เป็นกุศล กรรมดี คือกรรมที่เกิดจากกุศลมูล

กรรม ๓ กรรมจำแนกตามทวารคือทางที่กรรมมี ๓ คือ ๓. กายกรรม การกระทำทางกาย ๒. วจีกรรม การกระทำทางวาจา ๓. มโนกรรม การกระทำทางใจ

กุศล บุญ ความดี ฉลาด สิ่งที่ดี กรรมดี

กุศลกรรม กรรมดี กรรมที่เป็นกุศล การกระทำที่ดีคือเกิดจากกุศลมูล

กุศลกรรมบถ ๑๐ ทางแห่งกรรมดี ทางทำดี กรรมดีอันเป็นทางนำไปสู่สุคติมี ๑๐ อย่างได้แก่

ก. กายกรรม ๓ (ทางกาย) ๑. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการทำลายชีวิต

๒. อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากถือเอาของที่เขามิได้ให้ ๓. กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี เว้นจากประพฤติดิฉินในกาม

ข. วจีกรรม ๔ (ทางวาจา) ได้แก่ ๔. มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากพูดเท็จ ๕. ปิสุณายวาจา เวรมณี เว้นจากพูดส่อเสียด ๖. ผรุสยา วาจา เวรมณี เว้นจากพูดคำหยาบ

๗. สัมผัสปปลาปา เวรมณี เว้นจากพูดเพ้อเจ้อ

ค. มโนกรรม ๓ (ทางใจ) ๘. อนภิชฌา ไม่โลภคอยจ้องอยากได้ของเขา ๙. อพยาบาท

ไม่คิดร้ายเบียดเบียนเขา ๑๐. สัมมาทิฐิ เห็นชอบตามคลองธรรม

ขันธ กอง พวก หมวด หมู่ ลำตัว หมวดหนึ่ง ๆ ของรูปธรรมและนามธรรมทั้งหมดที่แบ่งออกเป็น ห้ากอง ได้แก่ รูปขันธ คือ กองรูป เวทนาขันธ คือ กองเวทนา สัญญาขันธ คือ กองสัญญา สังขารขันธ คือ กองสังขารวิญญาณขันธ คือ กองวิญญาณ เรียกรวมว่า เบญจขันธ

การวธธรรม ๖ ธรรม คือ ความเคารพ การถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะพึงใส่ใจและปฏิบัติด้วยความเอื้อเฟื้อ หรือด้วยความหนักแน่นจริงจังมี ๖ ประการ คือ ๑. สัตถุคารวตา ความเคารพในพระศาสดา หรือพุทธคารวตา ความเคารพในพระพุทธเจ้า ๒. อัมมคารวตา ความเคารพในพระธรรม ๓. สังฆคารวตา ความ

เคารพในพระสงฆ์ ๔. สิกขาคารวตา ความเคารพในการศึกษา ๕. อัปปมาทคารวตา ความเคารพในความไม่ประมาท ๖. ปฏิสันถารคารวตา ความเคารพในการปฏิสันถาร

ฆราวาสธรรม ๔ ธรรมสำหรับฆราวาส ธรรมสำหรับการครองเรือน หลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ ๔ ประการ ได้แก่ ๑. สัจจะ คือ ความจริง ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริงใจ พุดจริง ทำจริง ๒. ทมะ คือ การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัด ตัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา ๓. ขันติ คือ ความอดทน ตั้งหน้าทำหน้าที่การทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย ๔. จาคะ คือ เสียสละ สละกิเลส สละความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตนได้ ใจกว้าง พร้อมที่จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้อื่น พร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่คับแคบ เห็นแก่ตัวหรือ เอาแต่ใจตัว

จิต ธรรมชาติที่รู้อารมณ์ สภาพที่นึกคิด ความคิด ใจ ตามหลักฝ่ายอภิธรรม จำแนกจิต เป็น ๘๙ แบ่งโดยชาติเป็นอกุศลจิต ๑๒ กุศลจิต ๒๑ วิปากจิต ๓๖ และกิริยาจิต ๘

ฉันทะ ๑. ความพอใจ ความชอบใจ ความยินดี ความต้องการ ความรักใคร่ในสิ่งนั้น ๆ ๒. ความยินยอม ความยอมให้ที่ประชุมทำกิจนั้น ๆ ในเมื่อตนมิได้ร่วมอยู่ด้วยเป็นธรรมเนียมของภิกษุที่อยู่ในวัดซึ่งมีสมาธิร่วมกัน มีสิทธิที่จะเข้าประชุมทำกิจของสงฆ์ เว้นแต่ภิกษุนั้นอาพาธ จะเข้าร่วมประชุมด้วยไม่ได้ ก็มอบฉันทะคือแสดงความยินยอม ให้สงฆ์ทำกิจนั้น ๆ ได้

ตัณหา (๑) ความทะยานอยาก ความดิ้นรน ความปรารถนา ความแสหา มี ๓ คือ ๑. กามตัณหา ความทะยานอยากในกาม อยากได้อารมณ์อันน่ารักน่าใคร่ ๒. ภวตัณหา ความทะยานอยากในภพ อยากเป็นนั่นเป็นนี่ ๓. วิวาทตัณหา ความทะยานอยากในวิภพ อยากไม่เป็นนั่น ไม่เป็นนี่ อยากพรากรพันดับสูญไปเสีย

ไตรลักษณ์ ลักษณะสาม คือ ความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ ความไม่ใช่ตัวตน ๑. อนิจจตา (ความเป็นของไม่เที่ยง) ๒. ทุกขตา (ความเป็นทุกข์) ๓. อนัตตา (ความเป็นของไม่ใช่ตน)

ไตรสิกขา สิกขาสาม ขอบปฏิบัติที่ต้องศึกษา ๓ อย่าง คือ ๑. อธิศีลสิกขา หมายถึง สิกขา คือ ศีลอันยิ่ง ๒. อธิจิตตสิกขา หมายถึง สิกขา คือ จิตอันยิ่ง ๓. อธิปัญญาสิกขา หมายถึง สิกขา คือ ปัญญาอันยิ่ง เรียกกันง่าย ๆ ว่า ศีล สมาธิ ปัญญา

ทศพิธราชธรรม ๑๐ ธรรม สำหรับพระเจ้าแผ่นดิน คุณสมบัติของนักปกครองที่ดี สามารถปกครองแผ่นดินโดยธรรม และยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ประชาชน จนเกิดความชื่นชมยินดีมี ๑๐ ประการ คือ ๑. ทาน การให้ทรัพย์สินสิ่งของ ๒. ศีล ประพฤติดีงาม ๓. ปริจจาคะ ความเสียสละ ๔. อาชวชะ ความซื่อตรง ๕. มัททวะ ความอ่อนโยน ๖. ตบะ ความทรงเดช เภากิเลสตัณหา ไม่หมกมุ่นในความสุขสำราญ ๗. อักโกธะความไม่กริ้วโกรธ ๘. อวิหิงสา ความไม่ข่มเหงเบียดเบียน ๙. ขันติ ความอดทน เข้มแข็ง ไม่ท้อถอย ๑๐. อวิโรธนะ ความไม่คลาดธรรมดา

ทุกข์ ๑. สภาพที่ทนอยู่ได้ยาก สภาพที่คงทนอยู่ไม่ได้ เพราะถูกบีบคั้นด้วยความเกิดขึ้นและดับสลาย เนื่องจากต้องไปตามเหตุปัจจัยที่ไม่ขึ้นต่อตัวมันเอง ๒. สภาพที่ทนได้ยาก ความรู้สึกไม่สบาย ได้แก่ ทุกขเวทนา

ทุกรกิริยา กิริยาที่ทำได้ยาก การทำความเพียรอันยากที่ใคร ๆ จะทำได้ เช่น การบำเพ็ญเพียร เพื่อบรรลุธรรมวิเศษ ด้วยวิธีทรมานตนต่าง ๆ เช่น กลั่นลมอัสสาสะ (ลมหายใจเข้า) ปัสสาสะ (ลมหายใจออก) และอดอาหาร เป็นต้น

ทุจจริต ๓ ความประพฤติไม่ดี ประพฤติชั่ว ๓ ทาง ได้แก่ ๑. กายทุจจริต ประพฤติชั่วทางกาย ๒. วจีทุจจริต ประพฤติชั่วทางวาจา ๓. มโนทุจจริต ประพฤติชั่วทางใจ

เทวทูต ๔ ทูตของยมเทพ สื่อแจ้งข่าวของมฤตยู สัญญาณที่เตือนให้ระลึกถึงคติธรรมดาของชีวิตมิให้มีความ

ประมาท ได้แก่ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ ๓ อย่างแรกเรียกเทวทูต ส่วนสมณะเรียกรวมเป็นเทวทูตไปด้วยโดยปริยายเพราะมาในหมวดเดียวกัน แต่ในบาลี ท่านเรียกว่านิมิต ๔ ไม่ได้เรียกเทวทูต

นิวรรณ์ ๕ สิ่งที่กั้นจิตไม่ให้ก้าวหน้าในคุณธรรม ธรรมที่กั้นจิตไม่ให้บรรลุคุณความดี อกุศลธรรม ที่ทำจิตให้เศร้าหมองและทำปัญญาให้อ่อนกำลัง ๑. กามฉันทะ (ความพอใจในกาม ความต้องการกามคุณ) ๒. พยาบาท (ความคิดร้าย ความขัดเคืองแค้นใจ) ๓. ถีนมิทธะ (ความหดหู่และเซื่องซึม) ๔. อุทธัจจกุกุจจะ (ความฟุ้งซ่านและร้อนใจ ความกระวนกระวายกลุ่มกังวล) ๕. วิจิกิจฉา (ความลังเลสงสัย)

นิโรธ ความดับทุกข์ คือดับตัณหาได้สิ้นเชิง ภาวะปลอดทุกข์ เพราะไม่มีทุกข์ที่จะเกิดขึ้นได้ หมายถึง พระนิพพาน

บารมี คุณความดีที่บำเพ็ญอย่างยั่งยืนยวด เพื่อบรรลุจุดหมายอันสูงยิ่งมี ๑๐ คือ ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา

บุญกิริยาวัตถุ ๓ ที่ตั้งแห่งการทำบุญ เรื่องที่จัดเป็นการทำความดี หลักการทำความดี ทางความดี มี ๓ ประการคือ ๑. ทานมัย คือทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ ๒. ศีลมัย คือ ทำบุญด้วย การรักษาศีล หรือประพฤติดีมีระเบียบวินัย ๓. ภาวนามัย คือ ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา คือฝึกอบรมจิตใจ

บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ที่ตั้งแห่งการทำบุญ ทางความดี ๑. ทานมัย คือทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ ๒. ศีลมัย คือ ทำบุญด้วยการรักษาศีล หรือประพฤติดี ๓. ภาวนามัย คือ ทำบุญด้วย การเจริญภาวนา คือฝึกอบรมจิตใจ ๔. อปายณมัย คือ ทบูนด้วยการประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตน ๕. เวยยาวัจจมัย คือ ทำบุญด้วยการช่วยชวนชวน รับประทาน ๖. ปัตติทานมัย คือ ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนแห่งความดีให้แก่ผู้อื่น ๗. ปัตตานุโมทนามัย คือ ทำบุญด้วย การยินดีในความดีของผู้อื่น ๘. อัมมัสสวนมัย คือ ทำบุญด้วยการฟังธรรม ศึกษาหาความรู้ ๙. อัมมเทสนามัย คือทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมให้ความรู้ ๑๐.

ทิฏฐุชกรรมคือ ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง

เบญจธรรม ธรรม ๕ ประการ ความดี ๕ อย่าง ที่ควรประพฤติคู่กันไปกับการรักษาศีลตามลำดับข้อ ดังนี้ ๑.เมตตากรุณา ๒. สัมมาอาชีวะ ๓. กามสังวร (สำรวมในกาม) ๔. สัจจะ ๕. สติสัมปชัญญะ

เบญจศีล ศีล ๕ เว้นฆ่าสัตว์ เว้นลักทรัพย์ เว้นประพฤติผิดในกาม เว้นพูดปด เว้นของเมา

ปฐมเทศนา เทศนาครั้งแรก หมายถึง อัมมจักรกัปปวัตตนสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่พระปัญจวัคคีย์ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ หลังจากวันตรัสรู้สองเดือน ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี

รส + ชิวหาวิญญาน) ๕. กายสัมผัส (ความกระทบทางกาย คือ กาย + โสภณวิญญาน + กายวิญญาน)

๖. มโนสัมผัส (ความกระทบทางใจ คือ ใจ + ธรรมารมณ์ + มโนวิญญาน)

ผู้วิเศษ หมายถึง ผู้สำเร็จ ผู้มีวิทยากร

พระธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลักความจริงและหลักความประพฤติ

พระอนุพุทธะ ผู้ตรัสรู้ตาม คือ ตรัสรู้ด้วยได้ระดับเล่าเรียนและปฏิบัติตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสอน

พระปัจเจกพุทธะ พระพุทธเจ้าประเภทหนึ่ง ซึ่งตรัสรู้เฉพาะตัว มิได้สั่งสอนผู้อื่น

พระพุทธคุณ ๙ คุณของพระพุทธเจ้า ๙ ประการ ได้แก่ อรหะ เป็นผู้ไกลจากกิเลส ๒. สมมาสัมพุทโธ

เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง ๓. วิชชาจรมสมปนโน เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชา และจรณะ

๔. สุคโต เป็นผู้เสด็จไปแล้วด้วยดี ๕. โลกวิทู เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง ๖. อนุตตรโอรุสัทธมมสารถิ

เป็นผู้สามารถฝึกบุรุษที่สมควรฝึกได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า ๗. สตถา เทวมนุสสาน เป็นครูผู้สอน

เทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย ๘. พุทโธ เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ๙. ภควา เป็นผู้มีโชค มี

ความเจริญ จำแนก ธรรมสั่งสอนสัตว์

พระพุทธเจ้า ผู้ตรัสรู้โดยชอบแล้วสอนผู้อื่นให้รู้ตาม ท่านผู้รู้ดี รู้ชอบด้วยตนเองก่อนแล้ว สอน ประชุมชนให้ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ

พระภิกษุ ชายผู้ได้อุปสมบทแล้ว ชายที่บวชเป็นพระ พระผู้ชาย แปลตามรูปศัพท์ว่า ผู้ขอ หรือผู้มองเห็นภัยในสังขารหรือผู้ทำลายกิเลส ดูบริษัท ๔ สหธรรมิก บรรพชิต อุปสัมบัน ภิกษุสาวกูปแรก ได้แก่ พระอัญญาโกณฑัญญะ

พระรัตนตรัย รัตนะ ๓ แก้วอันประเสริฐ หรือสิ่งล้ำค่า ๓ ประการ หลักที่เคารพบูชาสูงสุด ของพุทธศาสนิกชน ๓ อย่าง คือ ๑. พระพุทธเจ้า (พระผู้ตรัสรู้เอง และสอนให้ผู้อื่นรู้ตาม) ๒. พระธรรม (คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ทั้งหลักความจริงและหลักความประพฤติ) ๓. พระสงฆ์ (หมู่สาวกผู้ปฏิบัติตามคำสั่ง สอนของพระพุทธเจ้า)

พระสงฆ์ หมู่ชนที่ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย หมู่สาวกของพระพุทธเจ้า

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า หมายถึง ท่านผู้ตรัสรู้เอง และสอนผู้อื่นให้รู้ตาม

พระอนุพุทธะ หมายถึง ผู้ตรัสรู้ตาม คือ ตรัสรู้ด้วยได้สดับเล่าเรียนและปฏิบัติตามที่ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอน ได้แก่ พระอรหันต์สาวกทั้งหลาย

พระอริยบุคคล หมายถึง บุคคลผู้เป็นอริยะ ท่านผู้บรรลุธรรมวิเศษ มีโสดาปัตติผล เป็นต้น มี ๔ คือ

๑. พระโสดาบัน
๒. พระสกทาคามี (หรือสกิทาคามี)
๓. พระอนาคามี
๔. พระอรหันต์

แบ่งพิสดารเป็น ๘ คือ

- พระผู้ตั้งอยู่ในโสดาปัตติมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผลคู่ ๑
- พระผู้ตั้งอยู่ในสกทาคามีมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในสกทาคามีผลคู่ ๑
- พระผู้ตั้งอยู่ในอนาคามีมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในอนาคามีผลคู่ ๑
- พระผู้ตั้งอยู่ในอรหัตตมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในอรหัตตผลคู่ ๑

พราหมณ์ หมายถึง คนวรรณะหนึ่งใน ๔ วรรณะ คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร ; พราหมณ์เป็นวรรณะนักบวชและเป็นเจ้าพิธี ถือตนว่าเป็นวรรณะสูงสุด เกิดจากปากพระพรหม

พุทธกิจ ๕ พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญพุทธกิจ ๕ ประการ คือ ๑. ปุพพณฺเห ปิณฑปาตณฺจ ตอนเช้าเสด็จออกบิณฑบาต เพื่อโปรดสัตว์ โดยการสนทนาธรรมหรือการแสดงหลักธรรมให้เข้าใจ ๒. สายณฺเห ธมฺมเทศนํ ตอนเย็น แสดงธรรมแก่ประชาชนที่มาเฝ้าบริเวณที่ประทับ ๓. ปโทเส ภิกฺขุโิอาวาทํ ตอนค่ำ แสดงโอวาทแก่พระสงฆ์ ๔. อทฺธมฺรตฺเต เทวปญฺหนํ ตอนเที่ยงคืน ทรงตอบปัญหาแก่พวกเทวดา ๕. ปจฺจุเสว คเต กาเล ภพฺพาภพฺเพ วิโลกนํ ตอนเช้ามืด จวนสว่าง ทรงตรวจพิจารณาสัตว์โลกว่าผู้ใดมีอุปนิสัยที่จะบรรลุธรรมได้

พุทธคุณ คุณของพระพุทธเจ้า คือ ๑. ปัญญาคุณ (พระคุณ คือ ปัญญา) ๒. วิสุทธิคุณ (พระคุณ คือ ความบริสุทธิ์) ๓. กรุณาคุณ (พระคุณ คือ พระมหากรุณา)

ภพ โลกเป็นที่อยู่ของสัตว์ ภาวะชีวิตของสัตว์ มี ๓ คือ ๑. กามภพ ภพของผู้ยังแสวยกามคุณ ๒. รูปภพ ภพของผู้เข้าถึงรูปฌาน ๓. อรูปภพ ภพของผู้เข้าถึงอรูปฌาน

มงคล สิ่งที่ทำให้มีโชคดีตามหลักพระพุทธศาสนา หมายถึง ธรรมที่นำมาซึ่งความสุข ความเจริญ มงคล ๓๘ ประการ หรือ เรียกเต็มว่า อุดมมงคล (มงคลอันสูงสุด) ๓๘ ประการ (ดูรายละเอียดมงคลสูตร)

มิจฉาวณิชา ๕ การค้าขายที่ผิดศีลธรรมไม่ชอบธรรม มี ๕ ประการ คือ ๑. สัตถวณิชา ค้าอาวุธ ๒.

สัตตวณิชชา คำนุชย์ ๓. มังสวณิชชา เลี้ยงสัตว์ไว้ขายเนื้อ ๔. มัชชวณิชชา ค้าขายน้ำเมา ๕.
วิสวณิชชา ค้าขายยาพิษ

มรรคมืองค์ ๘ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ เรียกเต็มว่า “อริยอัฏฐังคิกมรรค” ได้แก่ ๑. สัมมาทิฐิ เห็นชอบ
๒. สัมมาสังกัปปะ ดำริชอบ ๓. สัมมาวาจา เจรจาชอบ ๔. สัมมากัมมันตะ ทำการชอบ ๕.
สัมมาอาชีวะเลี้ยงชีพชอบ ๖. สัมมาวายามะ เพียรชอบ ๗. สัมมาสติ ระลึกรู้ชอบ ๘. สัมมาสมาธิ
ตั้ง จิตมั่นชอบ **วิตก** ความตรึก ตริ กายยกจิตขึ้นสู่อารมณ์ การคิด ความดำริ “ไทยใช้ว่าเป็นห่วง
กังวล” แบ่งออกเป็นกุศลวิตก ๓ และอกุศลวิตก ๓

วิบัติ ๔ ความบกพร่องแห่งองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งไม่อำนวยแก่การที่กรรมดีจะปรากฏผล แต่กลับเปิดช่องให้
กรรมชั่วแสดงผล พุทธสัน ๆ ว่าส่วนประกอบบกพร่อง เปิดช่องให้กรรมชั่ววิบัติ มี ๔ คือ ๑. คติ
วิบัติ วิบัติแห่งคติ หรือคติเสีย คือเกิดอยู่ในภพ ภูมิ ถิ่น ประเทศ สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ไม่
เกื้อกูล ทางดำเนินชีวิต ถิ่นที่ไปไม่อำนวย ๒. อุบัติวิบัติ วิบัติแห่งร่างกาย หรือ รูปร่างเสีย เช่น
ร่างกายพิการพิการอ่อนแอ ไม่สวยงาม กิริยาท่าทางน่าเกลียด ไม่ชวนชมตลอดจนสุขภาพที่ไม่ดี
เจ็บป่วย มีโรครุม ๓. กาลวิบัติ วิบัติแห่งกาลหรือหรือกาลเสีย คือเกิดอยู่ในยุคสมัยที่บ้านเมือง
มีภัยพิบัติไม่สงบเรียบร้อยผู้ปกครองไม่ดี สังคมเสื่อมจากศีลธรรม มากด้วยการเบียดเบียน ยก
ย่อง คนชั่ว บีบบังคับคนดี ตลอดจนทำอะไรไม่ถูกกาลเวลา ไม่ถูกจังหวะ ๔. ปโยควิบัติ วิบัติแห่งการ
ประกอบ หรือกิจการเสีย เช่น ผักใฝ่ในกิจการหรือเรื่องราวที่ผิด ทำการไม่ตรงตามความถนัด
ความสามารถ ใช้ความเพียรไม่ถูกต้อง ทำการครึ่ง ๆ กลาง ๆ เป็นต้น

โลกบาลธรรม ธรรมคุ้มครองโลก ได้แก่ ปกครองควบคุมใจมนุษย์ไว้ให้อยู่ในความดี มิให้ละเมิดศีลธรรม และ
ให้อยู่กันด้วยความเรียบร้อยสงบสุข ไม่เดือดร้อนสับสนวุ่นวาย มี ๒ อย่างได้แก่ ๑. หิริ ความ
อาย บาปละอายใจต่อการทำความชั่ว ๒. โอตตัปปะ ความกลัวบาปเกรงกลัวต่อความชั่ว และผล
ของ กรรมชั่ว

ถาษี หมายถึง ผู้แสวงธรรม ได้แก่ นักบวชนอกพระศาสนาซึ่งอยู่ในป่า ชีไพร ผู้แต่งคัมภีร์พระเวท

สมณะ หมายถึง ผู้สงบ หมายถึงนักบวชทั่วไป แต่ในพระพุทธศาสนา ท่านให้ความหมายจำเพาะ หมายถึง ผู้
ระดับบาป ได้แก่ พระอริยบุคคล และผู้ปฏิบัติเพื่อระงับบาป ได้แก่ ผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นพระ
อริยบุคคล

สมาบัติ ภาวะสงบประณีตซึ่งพึงเข้าถึง; สมาบัติมีหลายอย่าง เช่น ฌานสมาบัติ ผลสมาบัติ อนุปปพวิหาร
สมาบัติ

สติ ความระลึกได้ นึกได้ ความไม่เพลา การคุมใจได้กับกิจ หรือคุมจิตใจไว้กับสิ่งที่เกี่ยวข้อง จำการที่ทำ
และคำพูดแม่นยำได้

สังฆคุณ ๙ คุณของพระสงฆ์ ๑. พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเป็นผู้ปฏิบัติดี ๒. เป็นผู้ปฏิบัติตรง ๓. เป็น
ผู้ปฏิบัติถูกทาง ๔. เป็นผู้ปฏิบัติสมควร ๕. เป็นผู้ควรแก่การค้ำบ คือ ควรกับของที่เขานำมา
ถวาย ๖. เป็นผู้ควรแก่การต้อนรับ ๗. เป็นผู้ควรแก่ทักษิณา ควรแก่ของทำบุญ ๘. เป็นผู้ควรแก่
การ กระทำอัฐศีล ควรแก่การกราบไหว้ ๙. เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก เป็นแหล่งปลูกฝัง
และเผยแผ่ความดีที่ยอดเยี่ยมของโลก

สังเวชนียสถาน สถานที่ที่แห่งความสังเวช ที่ทำให้เกิดความสังเวช มี ๔ คือ ๑. ที่พระพุทธเจ้าประสูติ คือ
อุทยานลุมพินี ปัจจุบันเรียกลุมพินีหรือลุมินิ (Lumbini หรือ Rummidei) ๒. ที่
พระพุทธเจ้าตรัสรู้คือ ควงโพธิ์ ที่ตำบลพุทธคยา (Buddha Gaya หรือ Bodh – Gaya) ๓. ที่
พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนา คือป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ปัจจุบันเรียกสาร

นาถ ๔. ที่พระพุทธเจ้าปรินิพพาน คือที่สาละวันทยาน เมืองกุสินารา หรือกุสินคร บัดนี้เรียกกาเซีย (Kasia หรือ Kusinagara)

สันโดษ ความยินดี ความพอใจ ยินดีด้วยปัจจัย ๔ คือ ผ่านุ่งห่ม อาหารที่นอนที่นั่ง และยาตามมีตามได้ ยินดีของของตน การมีความสุข ความพอใจด้วยเครื่องเลี้ยงชีพที่หามาได้ด้วยเพียรพยายามอันชอบธรรมของตนไม่โลภ ไม่ริษยาใคร

สัปปริยธรรม ๗ ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ คุณสมบัติของคนดี ธรรมของผู้ดี

๑. ธัมมัญญตา คือ ความรู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง ๒. อัตถัญญตา คือ ความรู้จักผล คือ รู้ความมุ่งหมาย ๓. อัตตัญญตา คือ ความรู้จักตน คือ รู้ว่าเรานั้นว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม เป็นต้น ๔. มัตตัญญตา คือ ความรู้จักประมาณ คือ ความพอดี ๕. กาลัญญตา คือ ความรู้จักกาล คือ รู้จักกาลเวลา อันเหมาะสม ๖. ปริสสัญญตา คือ ความรู้จักบริษัทคือรู้จักชุมชนและรู้จักที่ประชุม ๗. ปุคคัลัญญตา หรือ ปุคคัลปโรปัณญตา คือ ความรู้จักบุคคล คือความแตกต่างแห่งบุคคล

สัมปชัญญะ ความรู้ตัวทั่วพร้อม ความรู้ตระหนัก ความรู้ชัดเข้าใจชัด ซึ่งสิ่งนึกได้ มักมากอยู่กับสติ

ศรัทธา ความเชื่อ ความเชื่อถือ ความเชื่อมั่นในสิ่งที่ดีงาม

ศรัทธา ๔ ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล ๔ ประการคือ ๑. กัมมสัทธา (เชื่อกรรม เชื่อว่ากรรม มีอยู่จริง คือ เชื่อว่าเมื่อทำอะไรโดยมีเจตนา คือ จงใจทำทั้งที่รู้ ย่อมเป็นกรรม คือ เป็นความชั่ว ความดี มีขึ้นในตนเป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำไม่วางเปล่า และเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จได้ด้วยการกระทำ มิใช่ด้วยอำนาจอนานหรืออนาคยโชค เป็นต้น ๒. วิปากสัทธา (เชื่อวิปาก เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือ เชื่อว่ากรรมที่สำเร็จต้องมีผล และผลต้องมีเหตุ ผลดีเกิดจากกรรมดี และผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว ๓. กัมมัสสกตาสัทธา (ความเชื่อที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของจะต้องรับผิดชอบเสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตน ๔. ตถาคตโพธิสัทธา (เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า มั่นใจในองค์พระตถาคตว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง ๙ ประการ ตรัสธรรม บัญญัติวินัยไว้ด้วยดี ทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ คือเราทุกคนนี้ หากฝึกตนด้วยดีก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุด บริสุทธิหลุดพ้นได้ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้

สงเคราะห์ การช่วยเหลือ การเอื้อเฟื้อเกื้อกูล

สังคหัตถ์ ๔ เรื่องสงเคราะห์กัน คุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้ หลักการสงเคราะห์ คือ ช่วยเหลือกันยึดเหนี่ยวใจกันไว้ และเป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลก ได้แก่ สังคมแห่งหมู่สัตว์ไว้ ดุจสลักเกาะยึดรถที่กำลังแล่นไปให้คงเป็นรถ และวิ่งแล่นไปได้มี ๔ อย่างคือ ๑. ทาน การแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ๒. ปิยวาจา พูดจาน่ารัก นานิยมนับถือ ๓. อัตถจริยา บำเพ็ญประโยชน์ ๔. สมานัตตนา ความมีตนเสมอ คือ ทำตัวให้เข้ากันได้ เช่น ไม่ถือตัว ร่วมสุข ร่วมทุกข์กัน เป็นต้น

สุจริต ๓ ความประพฤติดี ประพฤติชอบตามคลองธรรม มี ๓ คือ ๑. กายสุจริต ประพฤติชอบ ทางกาย ๒. วจีสุจริต ประพฤติชอบทางวาจา ๓. มโนสุจริต ประพฤติชอบทางใจ

หิริ ความละอายต่อการทำชั่ว

อกุศลกรรมบถ ๑๐ ทางแห่งอกุศลกรรม ทางความชั่ว กรรมชั่วอันเป็นทางนำไปสู่ความเสื่อม ความทุกข์ หรือทุกข์ ๑. ปาณาติบาต การทำชีวิตให้ตกลง ๒. อทินนาทาน การถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ โดยอาการขโมย ลักทรัพย์ ๓. กาเมสุมิฉฉาจาร ความประพฤติผิดทางกาม ๔. มุสาวาท การพูดเท็จ

๕. ปิณฺณวาจา วาจาส่อเสียด ๖. ผรุสฺวาจา วาจาหยาบ ๗. สัมผัสฺปปลาปะ พุดเพ้อเจ้อ ๘. อภิขมา เพ่งเล็งอยากได้ของเขา ๙. พยาบาท คิดร้ายผู้อื่น ๑๐. มิจฉาทิฏฐิ เห็นผิดจากคลองธรรม

อกุศลมูล ๓ รากเหง้าของอกุศล ต้นตอของความชั่ว มี ๓ คือ ๑. โลภะ (ความอยากได้) ๒. โทสะ (ความคิดประทุษร้าย) ๓. โมหะ (ความหลง) ๘

อคติ ๔ ฐานะอันไม่พึงถึง ทางความประพฤติที่ผิด ความไม่เที่ยงธรรม ความลำเอียง มี ๔ อย่างคือ ๑.

ฉันทาคติ(ลำเอียงเพราะชอบ) ๒. โทสาคติ (ลำเอียงเพราะชัง) ๓. โมหาคติ (ลำเอียงเพราะหลงพลาดผิด เพราะเขลา) ๔. ภายาคติ (ลำเอียงเพราะกลัว)

อนัตตา ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่ตัวตน

อบายมุข ช่องทางของความเสื่อม เหตุเครื่องฉิบหาย เหตุย่อหยับแห่งโรคทรัพย์ ทางแห่ง ความพินาศ

อบายมุข ๔ ๑. อิตถิธุดตะ (เป็นนักเลงหญิง นักเที่ยวผู้หญิง) ๒. สุราธุดตะ (เป็นนักเลงสุรา นักดื่ม) ๓. อักขธุดตะ (เป็นนักการพนัน) ๔. ปาปมิตตะ (คบคนชั่ว)

อบายมุข ๖ ๑. ติดสุราและของมีนเมา ๑.๑ ทรัพย์สินหมดไป ๆ เห็นชัด ๆ ๑.๒ ก่อการทะเลาะวิวาท ๑.๓ เป็นบ่อเกิดแห่งโรค ๑.๔ เสียเกียรติ เสียชื่อเสียง ๑.๕ ทำให้ไม่รู้อาย ๑.๖ ทอนกำลังปัญญา ๒. ชอบเที่ยวกลางคืน มีโทษ ๖ อย่างคือ ๒.๑ ชื่อว่าไม่รักษาดน ๒.๒ ชื่อว่า ไม่รักษาลูกเมีย ๒.๓ ชื่อว่า ไม่ รักษาทรัพย์สมบัติ ๒.๔ เป็นที่ระแวงสงสัย ๒.๕ เป็นเป้าให้เขาใส่ความหรือข่าวลือ ๒.๖ เป็นที่มาของเรื่องเดือดร้อนเป็นอันมาก ๓. ชอบเที่ยวดูการละเล่น มีโทษ โดยการทำงานเสื่อมเสีย เพราะมีใจกังวลคอยคิดจ้อง กับเสียเวลาเมื่อไปดูสิ่งนั้น ๆ ทั้ง ๖ กรณี คือ ๓.๑ รำที่ไหนไปไหน ๓.๒ – ๓.๓ ขับร้อง ดนตรี เสง่า เพลงเถิดเทิงที่ไหนไปไหน ๔. ติดการพนัน มีโทษ ๖ คือ ๔.๑ เมื่อชนะย่อมก่อเวร ๔.๒ เมื่อแพ้ก็เสียดาบทรัพย์ที่เสียไป ๔.๓ ทรัพย์สินหมดไป ๆ เห็นชัด ๆ ๔.๔ เข้าที่ประชุมเขา ไม่เชื่อถ้อยคำ ๔.๕ เป็นที่หมิ่นประมาทของเพื่อนฝูง ๔.๖ ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของ ผู้ที่จะหา คู่ครองให้ลูกของเขา เพราะเห็นว่าจะเลี้ยงลูกเมียไม่ได้ ๕. คบคนชั่ว มีโทษ โดยนำไปกลายเป็น คนชั่วอย่างที่ดินคบทั้ง ๖ ประเภทคือ ได้เพื่อนที่จะนำไปกลายเป็น ๕.๑ นักการพนัน ๕.๒ นักเลงหญิง ๕.๓ นักเลงเหล้า ๕.๔ นักลวงของปลอม ๕.๕ นักหลอกลวง ๕.๖ นักเลงหัวไม้ ๖. เกียจคร้าน การงาน มีโทษโดยทำให้ยกเหตุต่าง ๆ เป็นข้ออ้างผัดผ่อน ไม่ทำงานไหนก็ไม่ได้เกิด โภคะ ที่มีอยู่ก็หมดสิ้นไป คือ ให้อ้าง ไปทั้ง ๖ กรณีว่า ๖.๑ – ๖.๖ หนาวนัก ร้อนนัก เย็นไปแล้ว ยังเข้า นึก หิวนัก อิ่มนัก แล้วไม่ทำงาน

อริยสัจ ๔ ความจริงอันประเสริฐ ความจริงของพระอริยะ ความจริงที่ทำให้ผู้เข้าถึงกลายเป็นอริยะ มี ๔ คือ

๑. ทุกข์ (ความทุกข์ สภาพที่ทนได้ยาก สภาพที่บีบคั้น ชัดแจ้ง บกพร่อง ขาดแก่นสารและความเที่ยงแท้ ไม่ให้ความพึงพอใจแท้จริง ได้แก่ ขาด ขรา มรณะ การประจวบกับสิ่งอันไม่เป็นที่รัก การพลัดพรากจากสิ่งที่รัก ความปรารถนาไม่สมหวัง โดยย่อว่า อุปาทานขันธ ๕ เป็นทุกข์) ๒. ทุกขสมุทัย (เหตุเกิดแห่งทุกข์ สาเหตุให้ทุกข์เกิด ได้แก่ ตัณหา ๓ คือ กามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา) กำจัดอวิชชา สำรอกตัณหา สิ้นแล้ว ไม่ถูกย้อม ไม่ติดขัด หลุดพ้น สงบ ปลอดภัย เป็นอิสระ คือ นิพพาน) ๓. ทุกขนิโรธ (ความดับทุกข์ ได้แก่ ภาวะที่ตัณหาดับสิ้นไป ภาวะที่เข้าถึงเมื่อกำจัดอวิชชา สำรอกตัณหาสิ้นแล้ว ไม่ถูกย้อม ไม่ติดขัด หลุดพ้น สงบ เป็นอิสระ คือ นิพพาน) ๔. ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา (ปฏิปทาที่นำไปสู่ความดับแห่งทุกข์ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ได้แก่ อริยอัฏฐังคิกมรรค หรือเรียกอีกอย่าง

หนึ่งว่า มัชฌิมปฏิปทา แปลว่า ทางสายกลาง มรรคมีองค์ ๘ นี้สรุปลงในไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา)

อริยวัฑฒิ ๕ ความเจริญอย่างประเสริฐ หลักความเจริญของอารยชน มี ๕ คือ ๑. ศรัทธา ความเชื่อ ความมั่นใจในพระรัตนตรัย ในหลักแห่งความจริง ความดีอันมีเหตุผล ๒. ศีล ความประพฤติดี มีวินัย เลี้ยงชีพสุจริต ๓. สุตตะ การเล่าเรียน สดับฟัง ศึกษาหาความรู้ ๔. จาคะ การเผื่อแผ่เสียสละ เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจช่วยเหลือ ใจกว้าง พร้อมที่จะรับฟัง และร่วมมือ ไม่คับแคบ เอาแต่ตัว ๕. ปัญญา ความรอบรู้ รู้คิด รู้พิจารณา เข้าใจเหตุผล รู้จักโลกและชีวิตตามความเป็นจริง

อิทธิบาท ๔ คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย มี ๔ ประการ คือ ๑. ฉันทะ ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอแล้วปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ๒. วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง ๓. จิตตะ ความคิด คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกฝั ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ๔. วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือทบทวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญ ตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง ตัวอย่างเช่น ผู้ทำงานทั่ว ๆ ไปอาจจำสั้น ๆ ว่า รักงาน สู้งาน ใส่ใจงาน และทำงานด้วยปัญญา เป็นต้น

อุเบกขา มี ๒ ความหมายคือ ๑. ความวางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยชอบหรือชัง ความวางใจเฉยได้ ไม่ยินดี ยินร้าย เมื่อใช้ปัญญาพิจารณาเห็นผลอันเกิดขึ้นโดยสมควรแก่เหตุและรู้ว่าพึงปฏิบัติต่อไปตามธรรม หรือตามควรแก่เหตุ ๒. ความรู้สึกเฉย ๆ ไม่สุข ไม่ทุกข์ เรียกเต็มว่า อุเบกขาเวทนา (อุทุกขมสุข)

อุปาทาน ๔ ความยึดมั่น ความถือนั่นด้วยอำนาจกิเลส ความยึดติดอันเนื่องมาแต่ตัณหา ผูกพัน เอาตัวตนเป็นที่ตั้ง ๑. กามอุปาทาน ความยึดมั่นในกาม คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ที่น่าใคร่ น่าพอใจ ๒. ทิฏฐุปาทาน ความยึดมั่นในทิฏฐิหรือทฤษฎี คือ ความเห็น ลัทธิ หรือหลักคำสอนต่าง ๆ ๓. สิลัพพตูปาทาน ความยึดมั่นในศีลและพรต คือ หลัก ความประพฤติ ข้อปฏิบัติ แบบแผน ระเบียบวิธี ขนบธรรมเนียม ประเพณี ลัทธิพิธีต่าง ๆ กัน ไปอย่างมกมายหรือโดยนิยามว่าหลัง ว่าศักดิ์สิทธิ์ มิได้เป็นไปด้วยความรู้ ความเข้าใจ ตามหลักความสัมพันธ์แห่งเหตุและผล ๔. อัตตาวาอุปาทาน ความยึดมั่นในวาทนาว่าตัวตน คือ ความถือหรือสำคัญ หมายอยู่ในว่ามีตัวตน ที่จะได้ จะมี จะเป็น จะสูญสลาย ถูกบีบคั้น ทำลายหรือเป็นเจ้าของ เป็นนายบังคับบัญชาสิ่งต่าง ๆ ได้ไม่มองเห็นสภาวะ ของสิ่งทั้งปวง อันรวมทั้งตัวตนว่าเป็นแต่เพียงสิ่งที่ประชุมประกอบกันเข้า เป็นไปตามเหตุปัจจัยทั้งหลายที่มาสัมพันธ์กัน ล้วน ๆ

อุปนิสย ๔ ธรรมที่พึงฟัง หรือธรรมช่วยอุดหนุน ๑. สงฺขาเยกั ปฏิสเสวติ พิจารณาแล้วจึงใช้สอยปัจจัย ๔ คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ คิลานเภสัช เป็นต้น ที่จำเป็นจะต้องเกี่ยวข้อง และมีประโยชน์ ๒. สงฺขาเยกั อธิวาเสติ พิจารณาแล้วอดกลั้นได้แก่ อนิฏฐารมณ์ต่าง ๆ มีหนavar้อน และทุกขเวทนา เป็นต้น ๓. สงฺขาเยกั ปริวฺชเชติ พิจารณาสิ่งที่เป้นโทษ ก่ออันตรายแก่ร่างกาย และจิตใจแล้ว หลีกเว้น ๔. สงฺขาเยกั ปฏิวินฺนเตติ พิจารณา สิ่งที่เป็นโทษ ก่ออันตรายเกิดขึ้นแล้ว เช่น อกุศลวิตก มีกามวิตก พยาบาทวิตก และวิหิงสาวิตก และความชั่วร้ายทั้งหลายแล้วพิจารณาแก้ไข บำบัดหรือขจัดให้สิ้นไป

โธตตปปะ ความเกรงกลัวต่อความชั่ว

โอวาท คำกล่าวสอน คำแนะนำ คำตักเตือน โอวาทของพระพุทธเจ้า ๓ คือ ๑. เว้นจากทุจริต คือ ประพฤติชั่ว

ด้วยกาย วาจา ใจ (ไม่ทำชั่วทั้งปวง) ๒.ประกอบสุจริต คือ ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ (ทำแต่ความดี) ๓. ทำใจของตนให้หมดจดจากเครื่องเศร้าหมอง โลก โกรธ หลง เป็นต้น (ทำจิตของตนให้สะอาด บริสุทธิ์)

สังคมศาสตร์ การศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์ โดยใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์

สังคมศึกษา การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนให้อยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

คุณธรรม (virtue) และจริยธรรม(moral or morality or ethics) **คุณธรรม** หมายถึง สภาพคุณงามความดี จริยธรรมมีความหมายเช่นเดียวกับ**ศีลธรรม** หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติกรรมปฏิบัติความประพฤติหรือหน้าที่ที่ชอบ ที่ควรปฏิบัติในการครองชีวิต ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรม จึงหมายถึง สภาพคุณงามความดีที่ประพฤติปฏิบัติหรือหน้าที่ที่ควรปฏิบัติในการครองชีวิต หรือคุณธรรมตามกรอบจริยธรรม ส่วน**ศีลธรรมและจริยธรรม** มีความหมายใกล้เคียงกัน คุณธรรมจะมีความหมายที่เน้นสภาพลักษณะ หรือคุณสมบัติที่แสดงออกถึงความดีงาม ส่วนจริยธรรม มีความหมายเน้นที่ ความประพฤติหรือการปฏิบัติที่ดีงาม เป็นที่ยอมรับ ของสังคม นักวิชาการมักใช้คำทั้งสองคำนี้ในความหมายนี้เดียวกันและมักใช้คำสองคำดังกล่าวควบคู่กันไป เป็นคำว่า **คุณธรรมจริยธรรม** ซึ่งรวมความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม นั่นคือมีความหมายเน้นทั้งสภาพ ลักษณะหรือคุณสมบัติ และความประพฤติ อันดีงามเป็นที่ยอมรับของสังคม

การเมือง ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจในการจัดระเบียบสังคมเพื่อประโยชน์ และความสงบสุขของสังคม มีความสัมพันธ์ต่อกันโดยรวมทั้งหมดในส่วนของชีวิต ในพื้นที่หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับ

อำนาจอำนาจชอบธรรม หรืออิทธิพล และมีความสามารถ ในการดำเนินการได้

ข้อมูล สิ่งที่ได้รับรู้และยังไม่มี การจัดประมวลให้เป็นระบบ เมื่อจัดระบบแล้วเรียกว่า สารสนเทศ

ค่านิยม การกำหนดคุณค่าและพัฒนาจนเป็นบุคลิกภาพประจำตัว

คุณค่า ลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ความดี ความงาม ความดีเป็นคุณค่าของจริยธรรม ความงามเป็นคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ สิ่งตอบสนองความต้องการได้เป็นสิ่งที่มีความค่า คุณค่าเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ คุณค่าเปลี่ยนแปลงได้ตามเวลา และคุณค่ามักเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการของความเจริญ

บทบาท การกระทำที่สังคมคาดหวังตามสถานภาพที่บุคคลครองอยู่

หน้าที่ เป็นความรับผิดชอบทางศีลธรรมของปัจเจกชนซึ่งสังคมยอมรับ

สถานภาพ ตำแหน่งที่แต่ละคนครองอยู่ในสถานที่หนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่ง

บรรทัดฐาน ข้อตกลงของสังคมที่กำหนดให้สมาชิกประพฤติ ปฏิบัติ บางที่เรียกปทัสถาน สามารถใช้บรรทัดฐานของสังคม (social norms) เป็นมาตรฐานความประพฤติในทางจริยธรรมได้ ซึ่งแยกออกเป็น ก. **วิถีประชา** (folkways) ได้แก่ แบบแผนพฤติกรรมในชีวิตประจำวันที่สังคมยอมรับ และได้ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมา มักเกี่ยวข้องกับเรื่องการดำเนินชีวิต และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะไม่มีกฎเกณฑ์เคร่งครัดแน่นอนตายตัว ข. **กฎศีลธรรมหรือจารีต** (mores) เป็นมาตรฐานความประพฤติของสังคมที่มีการกำหนดเกี่ยวกับจริยธรรมที่เข้มข้น ในกรณีมีผู้ฝ่าฝืนอาจมีการลงโทษ แม้ว่าในบางครั้งจะไม่มีลายลักษณ์อักษรก็ตาม เช่น การลวนลามสตรีในชนบท ต้องลงโทษด้วยการเสียผี ค. **กฎหมาย** (law) เป็นมาตรฐานความประพฤติที่รัฐกำหนดให้สมาชิกของรัฐพึงปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ และกำหนดวิธีการปฏิบัติการลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

สิทธิ ข้อเรียกร้องของปัจเจกชนซึ่งสังคมยอมรับ

สิทธิทางศีลธรรม เป็นข้อเรียกร้องทางศีลธรรมของปัจเจกชนซึ่งสังคมยอมรับ

ประเพณี เป็นความประพฤติของคนหมู่หนึ่ง อยู่ในที่แห่งหนึ่ง ถือเป็นแบบแผนกันมาอย่างเดียวกัน และสืบกันมานาน ประเพณี คือ กิจกรรมที่มีรูปแบบของชุมชนหรือสังคมหนึ่งที่จัดขึ้นมาด้วย จุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่ง และกำหนดการจัดกิจกรรมในช่วงเวลาแน่นอนสม่ำเสมอ กิจกรรมที่เป็น ประเพณีอาจมองได้อีกประการหนึ่งว่าเป็นแบบแผนการปฏิบัติ ของกลุ่มเฉพาะหรือทางศาสนา

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights sinv UDHR) คือการ ประกาศเจตนารมณ์ ในการร่วมมือระหว่างประเทศที่มีความสำคัญในการวางกรอบเบื้องต้นเกี่ยวกับ สิทธิมนุษยชนและเป็นเอกสารหลักด้านสิทธิมนุษยชนฉบับแรก ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่ง สหประชาชาติ ให้การรับรองตามข้อมติที่ ๒๑๗ A (III) เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๑ โดยประเทศ ไทยออกเสียงสนับสนุน

วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย เป็นการศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ในเรื่องเกี่ยวกับ ความเป็นมา ปัจจัยพื้นฐานและผลกระทบจากภายนอกที่มีอิทธิพลต่อ การสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย รวมทั้งวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของมนุษยชาติโลก ความสำคัญ และผลกระทบที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยและมนุษยชาติ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

สัมมาชีพ การประกอบอาชีพสุจริตและเหมาะสมในสังคม

ประสิทธิภาพ ความสามารถในการทำงานจนสำเร็จ หรือผลการกระทำที่ได้ผลออกมาดีกว่าเดิม รวมทั้ง การใช้ ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า โดยไม่ให้เกิดความสูญเปล่าหรือความสูญเสีย ทรัพยากรต่าง ๆ พิจารณา ได้จากเวลา แรงงาน วัตถุดิบ เครื่องจักร ปริมาณและคุณภาพ ฯลฯ

ประสิทธิผล ระดับความสำเร็จของวัตถุประสงค์หรือ ผลสำเร็จของงาน

สินค้า หมายความว่าสิ่งของที่สามารถซื้อขาย แลกเปลี่ยน หรือโอนกันได้ ไม่ว่าจะเกิด โดยธรรมชาติหรือเป็น ผลผลิตทางการเกษตร รวมตลอดถึงผลิตภัณฑ์ทางหัตถกรรม และอุตสาหกรรม

ภูมิปัญญา ส่วนหนึ่งของประเพณี หรือเป็นกิจกรรมเฉพาะตัวก็ได้ เช่น พิธีถวายสังฆทาน พิธีบวชนาค พิธีบวช ลูกแก้ว พิธีขอฝน พิธีไหว้ครู พิธีแต่งงาน

มนุษยชาติ การเกิดเป็นมนุษย์มาจาก มนุษย์ = ผู้มีจิตใจสูง กับชาติ = เกิด โดยปกติหมายถึง มนุษย์ทั่ว ๆ ไป

มรรยาท พฤติกรรมที่สังคมกำหนดว่าควรประพฤติเป็นวัฒนธรรม วัดจากความเหมาะสม และไม่เหมาะสม

ระบบ การนำส่วนต่าง ๆ มาปรับเรียงต่อให้ทำงานประสานต่อเนื่องกันจนดูเป็นสิ่งเดียวกัน

กระบวนการ กรรมวิธีหรือลำดับการกระทำซึ่งดำเนินการต่อเนื่องกันไปจนสำเร็จลง ณ ระดับหนึ่ง

วิเคราะห์ การแยกแยะให้เห็นคุณลักษณะของแต่ละองค์ประกอบ

เศรษฐกิจ ความรู้เกี่ยวกับการกิน การอยู่ของมนุษย์ในสังคม ว่าด้วยทรัพยากรที่มีจำกัดการผลิต

การกระจายผลผลิต และการบริโภค

สหกรณ์ แปลว่า การทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งมาก เพราะต้องร่วมมือกัน ในทุกด้าน ทั้งใน ด้านงานที่ทำด้วยร่างกาย ทั้งในด้านงานที่ทำด้วยสมอง และงานการที่ทำด้วยใจ ทุกอย่างนี้ขาดไม่ได้ ต้องพร้อม

ทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง ผลงานอันเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้น หรือสร้างสรรค์ของมนุษย์ ซึ่งเน้นที่ ผลผลิตของสติปัญญาและความชำนาญ โดยไม่คำนึงถึงชนิด ของการสร้างสรรค์หรือวิธีการในการ แสดงออกทรัพย์สินทางปัญญา อาจเป็นสิ่งที่จับต้องได้ เช่นสินค้า ต่าง ๆ หรือ เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น บริการแนวความคิด กรรมวิธีและทฤษฎีต่าง ๆ เป็นต้น ทรัพย์สินทางปัญญามี ๒ ประเภท ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Industrial property) และลิขสิทธิ์ (Copyright)

๑. ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม มีสิทธิบัตร แบบผังภูมิของวงจรรวม เครื่องหมายการค้า ความลับ

ทางการค้า ชื่อทางการค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หมายความว่า ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์และที่สามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็น สินค้า ที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว๒. ลิขสิทธิ์ คือ งานหรือความคิดสร้างสรรค์ในสาขาวรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรมงานภาพยนตร์ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี หรือแผนกศิลปะ แผนกวิทยาศาสตร์ ลิขสิทธิ์ยังรวมทั้งสิทธิข้างเคียง (Neighbouring Right)

เหตุ ภาวะเงื่อนไขที่จำเป็นที่ทำให้สิ่งหนึ่งเกิดขึ้นตามมา เรียกว่า ผล

เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

อำนาจ ความสามารถในการบีบบังคับให้สิ่งหนึ่ง (คนหนึ่ง...) กระทำตามที่ปรารถนา

อิทธิพล อำนาจบังคับที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

เอกลักษณ์ ลักษณะที่มีความเป็นหนึ่งเดียว ไม่มีที่ใดเหมือน

ตำนาน เป็นเรื่องเล่าต่อกันมาและถูกบันทึกขึ้นภายหลัง

พงศาวดาร คือ การบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวที่กับพระมหากษัตริย์ และราชสำนัก

อดีต คือ เวลาที่ล่วงมาแล้ว ความสำคัญของอดีต คือ อดีตจะครอบงำความคิดและความรู้ของเราอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง อดีตที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคน/ความสำคัญที่มีต่อเหตุการณ์และกลุ่มคนจะถูกนำมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน

นักประวัติศาสตร์ เป็นผู้บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้สร้างประวัติศาสตร์ขึ้นจากหลักฐานประเภทต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายและวิธีการคิด ซึ่งงานเขียนอาจนำไปสู่การเป็นวิชาประวัติศาสตร์ ได้ในที่สุด

ความมุ่งหมายในการเขียนประวัติศาสตร์

- นักประวัติศาสตร์รุ่นเก่า มุ่งสู่การรวมชาติ/รับใช้การเมือง
- นักประวัติศาสตร์รุ่นใหม่ มุ่งที่จะหาความจริง (truth) จากอดีตและตีความโดยปราศจากอคติ (bias)

หลักฐานประเภท ต่าง ๆ จะให้ข้อเท็จจริงบางประการ ซึ่งจะนำไปสู่ความจริงในที่สุดโดยมีวิธีการแบ่งประเภทของหลักฐานหลายแบบ เช่น หลักฐานสมัยก่อนประวัติศาสตร์และหลักฐานสมัยประวัติศาสตร์แบบหนึ่งหลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษรและหลักฐานที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษรแบบหนึ่ง หรือหลักฐานขั้นต้นและหลักฐานขั้นรอง (หรือหลักฐานขั้นที่หนึ่งขั้นที่สอง ขั้นที่สาม) อีกแบบหนึ่ง หลักฐานที่จะถูกประเมินว่าน่าเชื่อถือที่สุด คือ หลักฐานที่เกิดร่วมสมัยหรือเกิดโดยผู้รู้เห็นเหตุการณ์นั้น ๆ แต่กระนั้นนักประวัติศาสตร์ก็ต้องวิเคราะห์ ทั้งภายในและภายนอกก่อนด้วยเช่นกัน เนื่องจากผู้ที่อยู่ร่วมสมัยก็ย่อมมีจุดมุ่งหมายส่วนตัวในการบันทึก ซึ่งอาจทำให้เลือกบันทึกเฉพาะเรื่องบางเรื่องเท่านั้น

อคติ คือ ความลำเอียง ไม่ตรงตามความเป็นจริง เป็นธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน ซึ่งผู้ที่เป็น นักประวัติศาสตร์ จะต้องตระหนักและควบคุมให้ได้

ความเป็นกลาง คือ การมองด้วยปราศจากความรู้สึกอคติจะเกิดขึ้นได้หากเข้าใจธรรมชาติ ของหลักฐานแต่ละประเภท เข้าใจปรัชญาและวิธีการทางประวัติศาสตร์ เข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ผู้บันทึกประวัติศาสตร์ (นั่นคือ เข้าใจว่าบันทึกเพื่ออะไร เพราะเหตุใด)

ความจริงแท้ (real truth) คือ ความจริงที่คงอยู่แน่นอนนิรันดร์ เป็นจุดหมายสูงสุดที่นักประวัติศาสตร์มุ่งแสวงหาซึ่งจะต้องอาศัยความเข้าใจและความจริงที่อยู่เบื้องหลังการเกิดพฤติกรรม และเหตุการณ์ต่าง ๆ (ที่มนุษย์เป็นผู้สร้าง) ซึ่งการแสวงหาความจริงแท้ ต้องอาศัยความสมบูรณ์ของหลักฐานและกระบวนการทางประวัติศาสตร์ที่ละเอียด ถี่ถ้วน กินเวลายาวนาน แต่นั่นคือ ภาระหน้าที่ของนัก

ประวัติศาสตร์

ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ คือ ผู้นำความรู้ทางประวัติศาสตร์มาพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เจตคติและทักษะในการใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความจริงและความจริงแท้จะต้องศึกษาผลงานของนักประวัติศาสตร์และเลือกเนื้อหาประวัติศาสตร์ที่เหมาะสมกับ วัยของผู้เรียน โดยต้องเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรและสอดคล้องธรรมชาติของประวัติศาสตร์

เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เป็นการศึกษาเรื่องการนับเวลา และการแบ่งช่วงเวลาตามระบบต่าง ๆ ทั้งแบบไทยสากล ศักราชที่สำคัญ ๆ ในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก และการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานสำหรับการศึกษาลักษณะทางประวัติศาสตร์สามารถเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ตระหนักถึงความสำคัญในความต่อเนื่องของเวลา อิทธิพลและความสำคัญ ของเวลาที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์

วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึงกระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ซึ่งเกิดจากวิธีวิจัยเอกสารและหลักฐานประกอบอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล และการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

- หนึ่ง การกำหนดเป้าหมายหรือประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษา แสวงหาคำตอบด้วยเหตุ และผล (ศึกษาอะไร ช่วงเวลาไหน สมัยใด และเพราะเหตุใด)
- สอง การค้นหาและรวบรวมหลักฐานประเภทต่าง ๆ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร และไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งได้แก่ วัตถุโบราณ ร่องรอยถิ่นที่อยู่อาศัยหรือการดำเนินชีวิต
- สาม การวิเคราะห์หลักฐาน (การตรวจสอบ การประเมินความน่าเชื่อถือ การประเมินคุณค่าของหลักฐาน) การตีความหลักฐานอย่างเป็นเหตุเป็นผล มีความเป็นกลาง และปราศจากอคติ
- สี่ การสรุปข้อเท็จจริงเพื่อตอบคำถาม ด้วยการเลือกสรรข้อเท็จจริงจากหลักฐาน อย่างเคร่งครัดโดยไม่ใช้ค่านิยมของตนเองไปตัดสินพฤติกรรมของคนในอดีต โดยพยายามเข้าใจความคิดของคนในยุคนั้น หรือนำตัวเข้าไปอยู่ในยุคสมัยที่ตนศึกษา
- ห้า การนำเสนอเรื่องที่ศึกษาและอธิบายได้อย่างสมเหตุสมผล โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีความต่อเนื่อง น่าสนใจ ตลอดจนมีการอ้างอิงข้อเท็จจริง เพื่อให้ได้งานทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าและมีความหมาย

พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน เป็นการศึกษาเรื่องราวของสังคม มนุษย์ในบริบทของเวลาและสถานที่ โดยทั่วไปจะแยกเรื่องศึกษาออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม เทคโนโลยี และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาในกลุ่มสังคมมนุษย์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น ในท้องถิ่น/ประเทศ/ภูมิภาค/โลก โดยมุ่งศึกษาว่าสังคมนั้น ๆ ได้เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาตามลำดับเวลาได้อย่างไร เพราะเหตุใด จึงเกิดความเปลี่ยนแปลงมีปัจจัยใดบ้าง ทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ และปัจจัยแวดล้อมทางสังคม ที่มีผลต่อพัฒนาการหรือการสร้างสรรควัฒนธรรมและผลกระทบของการสร้างสรรค์ของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจอดีตของสังคมมนุษย์ในมิติของเวลาและความต่อเนื่อง

ภูมิศาสตร์ เป็นคำที่มาจากภาษากรีก (Geography) หมายถึงการพรรณนาลักษณะของโลก เป็นศาสตร์ทางพื้นที่ เป็นความรู้ที่ว่าด้วยปฏิสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในขอบเขตหนึ่ง

ลักษณะทางกายภาพ ของภูมิศาสตร์ หมายถึง ลักษณะที่มองเห็นเป็นรูปร่าง รูปทรง โดยสามารถมองเห็นและวิเคราะห์ไปถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ

ลักษณะของธรณีสัณฐานวิทยาภูมิอากาศวิทยา ภูมิศาสตร์ดิน ชีวภูมิศาสตร์พืช ภูมิศาสตร์สัตว์ ภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เป็นต้น

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน หมายถึง วิธีการศึกษา หรือวิธีการวิเคราะห์ พิจารณาสำหรับศาสตร์ ทางภูมิศาสตร์ได้ ใช้สำหรับการศึกษาพิจารณา คติวิเคราะห์ สังเคราะห์ถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อกันระหว่างสิ่งแวดล้อมกับมนุษย์ (Environment) ทางกายภาพ ด้วยวิธีการศึกษา พิจารณาถึงความแตกต่าง ความเหมือน ระหว่างพื้นที่หนึ่งๆ กับอีกพื้นที่หนึ่ง หรือระหว่างภูมิภาคหนึ่งกับภูมิภาคหนึ่ง โดยพยายามอธิบายถึงความแตกต่าง ความเหมือน รูปแบบของภูมิภาค และพยายามขีดเส้นสมมุติ แบ่งภูมิภาคเพื่อพิจารณาวิเคราะห์ คุณสมบัติภาพของภูมิภาคเหล่านั้นว่าเป็นอย่างไร

ภูมิศาสตร์ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของธรรมชาติ มนุษย์ และวัฒนธรรม รูปแบบต่าง ๆ ถ้าพิจารณาเฉพาะปัจจัยทางธรรมชาติ จะเป็น**ภูมิศาสตร์กายภาพ** (Physical Geography) ถ้าพิจารณาเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ เช่น ประชากร วิถีชีวิต ศาสนา ความเชื่อ การเดินทาง การอพยพจะเป็น**ภูมิศาสตร์มนุษย์** (Human Geography) ถ้าพิจารณาเฉพาะปัจจัยที่เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น การตั้งถิ่นฐาน การคมนาคม การค้า การเมือง จะเป็น**ภูมิศาสตร์วัฒนธรรม** (Cultural Geography)

ภูมิอากาศ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบอุตุนิยมวิทยา รูปแบบต่าง ๆ เช่น ภูมิอากาศ แบบร้อนชื้น ภูมิอากาศแบบอบอุ่นชื้น ภูมิอากาศแบบร้อนแห้งแล้ง ฯลฯ

ภูมิประเทศ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบแผ่นดิน เช่น หิน ดิน ความต่างระดับ ทำให้เกิดภาพลักษณะรูปแบบต่าง ๆ เช่น พื้นที่แบบภูเขา พื้นที่ราบลาดเชิงเขา พื้นที่ราบ พื้นที่ลุ่ม ฯลฯ

ภูมิพฤษภ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของพืชพรรณ อากาศ ภูมิประเทศ ดิน สัตว์ป่า ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ป่าดิบ ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าทุ่งหญ้า ฯลฯ

ภูมิธรณี คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของแร่ หิน โครงสร้างทางธรณี ทำให้เกิดรูปแบบทางธรณีชนิดต่าง ๆ เช่น ภูเขา แบบทิว ภูเขาแบบยกตัว ที่ราบน้ำท่วมถึง ชายฝั่งแบบยุบตัว ฯลฯ

ภูมิปฐพี คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของแร่ หิน ภูมิประเทศลักษณะอากาศ พืชพรรณ ทำให้เกิดดินรูปแบบต่าง ๆ เช่น แดนดินดำ มอดินแดง ดินทรายจัด ดินกรด ดินเค็ม ดินพรุ ฯลฯ

ภูมิอุทก คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของแผ่นดิน ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ภูมิธรณี พืชพรรณ ทำให้เกิดรูปแบบแหล่งน้ำชนิดต่าง ๆ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง บึง ทะเล ทะเลสาบ มหาสมุทร น้ำใต้ดิน น้ำบาดาล ฯลฯ

ภูมิดาราศาสตร์ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของดวงดาว กลุ่มดาว เวลา การเคลื่อนที่โคจรของ ดาวฤกษ์ ดาวเคราะห์ ทำให้เกิดรูปแบบปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่น การเกิดกลางวันกลางคืน ข้างขึ้น-ข้างแรม สุริยุปราคา ตะวันอ้อมเหนือ ตะวันอ้อมใต้ ฯลฯ

ภัยพิบัติ เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายและสูญเสียอย่างรุนแรง เกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติ และกระทำของมนุษย์ จนชุมชนหรือสังคมที่เผชิญปัญหาไม่อาจรับมือ เช่น ดินถล่ม สึนามิ ไฟป่า ฯลฯ

แหล่งภูมิศาสตร์ หมายความว่า พื้นที่ของประเทศ เขต ภูมิภาคและท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงทะเล ทะเลสาบ แม่น้ำ ลำน้ำ เกาะ ภูเขา หรือพื้นที่อื่นทำนองเดียวกันด้วย

เทคนิคทางภูมิศาสตร์ หมายถึง แผนที่ แผนที่ภูมิ แผนที่ภาพ และกราฟ ภาพถ่ายทางอากาศ และภาพถ่ายจากดาวเทียมเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ สื่อที่สามารถค้นข้อมูลทางภูมิศาสตร์ได้

มิติทางพื้นที่ หมายถึง การวิเคราะห์ พิจารณาในเรื่องขององค์ประกอบทางภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเวลา สถานที่ ปัจจัยแวดล้อม และการกระจายของพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งความกว้าง ยาว สูง ตามขอบเขตที่กำหนด หรือสมมุติพื้นที่ขึ้นมาพิจารณา

การศึกษารูปแบบทางพื้นที่ หมายถึง การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับพื้นที่หรือมิติทางพื้นที่ของ สังคมมนุษย์ ที่ตั้ง

ถิ่นฐานอยู่ มีการใช้และกำหนดหน่วยเชิงพื้นที่ ที่ชัดเจน มีการอาศัย เส้นที่เรามาสมมุติขึ้น อาศัยหน่วยต่าง ๆ ขึ้นมากำหนดขอบเขต ซึ่งมีองค์ประกอบลักษณะ ทางกายภาพ ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมการเมือง และลักษณะทางพัฒนาการ ของมนุษย์ที่เด่นชัด สอดคล้องกันเป็นพื้นฐานในการศึกษาแสวงหาข้อมูล

ภูมิศาสตร์กายภาพ หมายถึง ศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับระบบธรรมชาติ ถึงความเป็นมา ความเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการไปตามยุคสมัย โดยมีขอบเขตที่กล่าวถึง ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิปฐพี(ดิน) ภูมิอากาศ (ลมฟ้าอากาศ บรรยากาศ) และภูมิพฤกษ (พืชพรรณ ป่าไม้ ธรรมชาติ) รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติที่มีผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์

สิ่งแวดล้อม สิ่งที่อยู่รอบ ๆ สิ่งใดสิ่งหนึ่งและมีอิทธิพลต่อสิ่งนั้น อาทิ อากาศ น้ำ ดิน ต้นไม้ สัตว์ ซึ่งสามารถถูกทำลายได้โดยการขาดความระมัดระวัง

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่าง ยกเว้นตัวมนุษย์และผลงาน และมนุษย์ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ภูมิอากาศ ดิน พืชพรรณ สัตว์ป่า ธรณีสัณฐาน (ภูเขา และที่ราบ) บรรยากาศ มหาสมุทรแร่ธาตุ และน้ำ

อนุรักษ์ การรักษา จัดการ ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม หรือการรักษาป้องกันบางสิ่งไม่ให้เปลี่ยนแปลง สูญหายหรือถูกทำลาย

ภูมิศาสตร์มนุษย์ และสิ่งแวดล้อม หมายถึง ศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับมนุษย์ วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อมด้านสังคมทั้งในเมือง และท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม สาเหตุและผลกระทบที่มีต่อมนุษย์ ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาทางสังคม

กรอบทางพื้นที่ (Spatial Framework) หมายถึง การวางข้อกำหนดหรือขอบเขตของพื้นที่ในการศึกษา เรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือแบบรูปแบบกระจายของสิ่งต่าง ๆ บนผิวโลกส่วนใดส่วนหนึ่ง เพื่อให้เราเข้าใจลักษณะโลกของมนุษย์ดีขึ้นเช่น การกำหนดให้มนุษย์ และวัฒนธรรมของมนุษย์ดีขึ้น เช่น การกำหนดให้มนุษย์ และวัฒนธรรมของมนุษย์กรอบพื้นที่ของโลกที่มีลักษณะเป็นภูมิภาค ประเทศ จังหวัด เมือง ชุมชน ท้องถิ่น ฯลฯ สำหรับการวิเคราะห์หรือศึกษาองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง เฉพาะเรื่อง

รูปแบบทางพื้นที่ (Spatial Form) หมายถึง ข้อเท็จจริง เครื่องมือ หรือวิธีการ โดยเฉพาะกลุ่มของข้อมูลที่ได้มา เป็นต้นว่า ความสัมพันธ์ทางพื้นที่แบบรูปแบบของการกระจาย การกระทำระหว่างกัน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนที่ ภาพถ่าย ฯลฯ

พื้นที่หรือระวางที่ (Space) หมายถึง ขอบเขตทางพื้นที่ในการวิเคราะห์ทางภูมิศาสตร์ เป็นการศึกษาพื้นที่ในมิติต่าง ๆ ตามระวางที่ (Spatial study) ที่กำหนดขึ้นมีขอบเขตชัดเจน อาจจะมีการกำหนดเป็นเขตบริเวณสถานที่ นำมิติของความกว้าง ความลึก ความสูง ความยาว รวมทั้งมิติทางเวลา ในเขตพื้นที่ต่าง ๆตามที่เรากำหนด ขอบเขตระหว่างที่ ด้วยเครื่องมือ เส้นสมมติและเทคนิคทางภูมิศาสตร์ต่าง ๆ เช่น แผนที่ ภาพถ่าย ฯลฯ อาจจะจำแนกเป็นเขต ภูมิภาค ประเทศ จังหวัด เมือง ชุมชน ท้องถิ่น ฯลฯ ที่เฉพาะเจาะจงไป มีการพิจารณา วิเคราะห์ถึงการกระจายและสัมพันธ์ภาพของมนุษย์ บนผิวโลก และลักษณะทางพื้นที่ของการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ และการที่ใช้ประโยชน์ จากพื้นโลก สัมพันธ์จากถิ่นฐานของมนุษย์ และการที่ใช้ประโยชน์จากพื้นโลก สัมพันธ์ภาพระหว่างสังคมมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษา ความแตกต่างเชิงพื้นที่ (Area difference)

มิติสัมพันธ์เชิงทำเลที่ตั้ง หมายถึง การศึกษาความแตกต่างหรือความเหมือนกันของสังคมมนุษย์ ในแต่ละสถานที่ ในฐานะที่ความแตกต่างและเหมือนกันนั้นอาจมีความเกี่ยวเนื่องกับความแตกต่างและความ

เหมือนกันในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางการเมือง และ การศึกษาภูมิทัศน์ที่แตกต่างกันในเรื่ององค์ประกอบ ปัจจัย ตลอดจนแบบรูปการกระจายของมนุษย์ บนพื้นโลก และการที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากพื้นโลก เหตุไรมนุษย์จึงใช้ประโยชน์จากพื้นโลก แตกต่าง กันในสถานที่ต่างกัน และในเวลาที่แตกต่างกัน มีผลกระทบอย่างไร

ภาวะประชากร รายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประชากรในเรื่องสำคัญ ๓ ด้าน คือขนาดประชากร

การกระจายตัวเชิงพื้นที่ และองค์ประกอบของประชากร

ขนาดของประชากร จำนวนประชากรทั้งหมดของเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ ณ เวลาที่กล่าวถึง

การกระจายตัวเชิงพื้นที่ การที่ประชากรกระจายตัวกันอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่หนึ่งพื้นที่ ณ เวลาที่กล่าวถึง

องค์ประกอบของประชากร ลักษณะต่าง ๆ ที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขนาด หรือจำนวน

ประชากรองค์ประกอบของประชากรเป็นดัชนีอย่างหนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงคุณภาพ ของประชากร

องค์ประกอบประชากรที่สำคัญ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ การสมรส

ภาคผนวก

คำสั่งโรงเรียนบ้านม่วง

ที่ ๔๓ / ๒๕๖๗

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา (พ.ศ.๒๕๖๗)

ตามที่โรงเรียนบ้านม่วง ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ (ปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๗) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สู่การปฏิบัติในโรงเรียนและห้องเรียนนั้น โรงเรียนได้ดำเนินการประเมินการใช้หลักสูตร ซึ่งผลจากการประเมินทางโรงเรียนเห็นควรให้มีการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้ตรงกับการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ สอดรับบริบทของท้องถิ่น

เพื่อให้การดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา (พ.ศ. ๒๕๖๐) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๙ (๑) – (๖) และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๗ (๑) – (๖) แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

๑. นายสิริศักดิ์ ธนะภูมิชัย	ผู้อำนวยการโรงเรียน	ประธาน
กรรมการ		
๒. นางสาวสภารัตน์ จินรินทร์	หัวหน้าการเรียนรู้การศึกษาปฐมวัย	กรรมการ
๓. นายระพีพัฒน์ หาญโสภ	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	กรรมการ
๔. นางสาวอริญญา บรรณกิจ	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	กรรมการ
๕. นางสาวจิรภา อาคม	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	กรรมการ
๖. นายคมลิจิต นามไว	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	กรรมการ
๗. นายอภิเดช ธิตะปัน	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	กรรมการ
๘. นายจักรภพ พุทธลา	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา	กรรมการ
๙. นางสาวอรรณณ อาคม	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ	กรรมการ
๑๐. นางสาวมณฑกานต์ ปุ่งเสนห์	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	กรรมการ
๑๑. นางสาวชนิษฐา พงษ์ศรี	หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	กรรมการ
๑๒. นางสาวอริญญา บรรณกิจ	หัวหน้างานกลุ่มบริหารงานวิชาการ	กรรมการและเลขานุการ
๑๓. นางสาวณัชชา ปัสสาสัย	ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. นางสาวปวีณา ใจเกษม	ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่

๑. วางแผนดำเนินงานวิชาการ กำหนดสาระรายละเอียดของหลักสูตรระดับสถานศึกษา และแนวการจัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒. จัดทำคู่มือบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการแนะแนว ให้สอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๓. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้การวัดผลและประเมินผลและการแนะแนวให้เป็นไปตามจุดหมายและแนวทางการดำเนินการของหลักสูตร

๔. ประสานความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ชุมชน เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

๕. ประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการใช้หลักสูตรให้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องและนำข้อมูลป้อนกลับจากฝ่ายต่าง ๆ มาพิจารณา เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

๖. ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

๗. ติดตามผลการเรียนของนักเรียนรายบุคคล ระดับชั้น และระดับกลุ่มวิชาการในแต่ละปีการศึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงาน ด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

๘. ตรวจสอบ ทบทวน ประเมินมาตรฐานในการปฏิบัติงานของครูและการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมาแล้วใช้ผลการประเมินเพื่อวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานของครูและการบริหารหลักสูตรปีการศึกษาต่อไป

๙. รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา โดยเน้นผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับเหนือสถานศึกษา สาธารณชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ให้คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความตั้งใจ เอาใจใส่เพื่อให้เกิดผลดีต่อทางราชการต่อไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๗

(นายสิริศักดิ์ ธนะภูมิชัย)
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านม่วง

ภาพขณะทำงาน

